

Del E

Övriga bestämmelser

14 Registrering av uppgifter om andra än folkbokförda personer

14.1 Gällande bestämmelser

14.1.1 Registrering av uppgifter om personer som varken är eller har varit folkbokförda

Registrering av händelser

Enligt 1 § andra stycket folkbokföringslagen ska vigsel, födelse och dödsfall i landet registreras även i fråga om en person som inte är eller har varit folkbokförd. Skälet till att bestämmelsen infördes var att även personer som inte var folkbokförda i landet kunde ha ett berättigat intresse av att få en officiell handling för att styrka en uppgift om vigsel eller barns födelse i syfte att få händelsen registrerad i hemlandet. Bestämmelsen borde även omfatta uppgift om dödsfall.¹

Dessa händelser registreras inte på personnivå, utan varje händelse handläggs som ett ärende enligt 4 § andra stycket förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Av lagen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet framgår att de händelser som registreras med stöd av denna bestämmelse i folkbokföringslagen inte får aviseras till SPAR och andra mottagare av uppgifter från folkbokföringsdatabasen.

¹ Se prop. 1994/95:94 *Ändringar i folkbokföringslagen, m.m.* s. 12 f.

Tilldelning av samordningsnummer och personnummer

En person som inte är eller har varit folkbokförd får enligt 18 a § folkbokföringslagen och 5 § folkbokföringsförordningen tilldelas ett särskilt nummer (samordningsnummer). Sådan tilldelning kan ske efter begäran från en statlig myndighet eller en enskild utbildningsanordnare som har tillstånd att utfärda vissa examina enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda examina. En förutsättning för en sådan tilldelning är att det begärande organet behöver ett samordningsnummer för personen i sin verksamhet för att undvika personförväxling eller för att utbyta information om personen med andra myndigheter eller organisationer.

En person som omfattas av lagen om immunitet och privilegier och som enligt 5 § folkbokföringslagen inte ska folkbokföras får enligt 18 b § folkbokföringslagen i stället tilldelas ett personnummer om han eller hon uppfyller de krav som gäller vid folkbokföring efter inflyttning. Ett personnummer eller samordningsnummer för en sådan person får tilldelas endast på begäran av Regeringskansliet.

Skatteverkets beslut om tilldelning av samordningsnummer får enligt 39 § folkbokföringslagen inte överklagas, det får däremot verkets beslut om tilldelning av personnummer, utom den del som avser fastställande av födelsenummer och kontrollsiffror.

I 5 b och 6 §§ folkbokföringslagen finns bestämmelser om fastställande av identitet och om Skatteverkets handläggning av ärenden om tilldelning av samordningsnummer och personnummer. En person som har tilldelats ett samordningsnummer eller personnummer och det organ som begärt tilldelning av numret får begära att Skatteverket ändrar uppgiften om den adress som angetts i begäran om tilldelning.

Uppgifter om personer som tilldelats samordningsnummer eller personnummer registreras med stöd av lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet på personnivå genom att uppgifterna kopplas till samordningsnumret eller personnumret. SPAR får, enligt 4 § lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret, innehålla uppgifter om personer som har tilldelats personnummer enligt 18 b § folkbokföringslagen (1991:481). SPAR får även innehålla uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer, om det inte råder osäkerhet om personernas identitet. De uppgifter i SPAR som kommer från folkbokföringsdatabasen ska enligt 15 § förord-

ningen (1998:1234) om det statliga personadressregistret gallras när de inte längre är nödvändiga för ändamålet med behandlingen, dock senast tre år efter det att en ny, motsvarande uppgift registrerats.

14.1.2 Registrering av uppgifter om personer som har varit folkbokförda

Om en händelse inträffar för en person som är avregistrerad från folkbokföringen och Skatteverket får kännedom om händelsen registrerar verket den i folkbokföringsdatabasen med stöd av 1 § första stycket folkbokföringslagen jämförd med 2 kap. 2 § lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

När en person avregistreras från folkbokföringen ska de registrerade uppgifterna om personen enligt 16 § förordningen (1998:1234) om det statliga personadressregistret gallras ur SPAR när de inte längre är nödvändiga för ändamålen med behandlingen, dock senast tre år efter det att uppgiften om avregistrering från folkbokföringen registrerades i SPAR.

14.2 Norden

I Danmark tilldelas inte endast personer som ska folkbokföras ett personnummer utan även personer som är bosatta utanför Danmark, men som är medlemmar i ATP (Arbetsmarknadens tilläggspension – Arbejdsmarkedets Tillægspension) eller är skattskyldiga. I Danmark kan även samordningsnummer (erstatningspersonnummer) användas. Det görs när en person behöver ett identitetsnummer, men inte har rätt till ett personnummer. Samordningsnummer kan beställas via en webbtjänst eller genom att den organisation som behöver använda ett samordningsnummer själv konstruerar ett samordningsnummer som inte kan blandas samman med ett personnummer. Det danska folkbokföringsregistret innehåller inte någon information om de personer som har fått ett samordningsnummer. I den danska CPR-lagen finns också särskilda bestämmelser om folkbokföring av EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar som omfattas av rörlighetsdirektivet, se avsnitt 3.5.

Alla finska medborgare som föds i Finland eller utomlands får ett personnummer. Även en utlänning som är stadigvarande bosatt i Finland eller som vistas där minst ett år får ett personnummer. Dessutom kan ett personnummer ges till personer som tillfälligt bor i landet och i vissa fall till familjemedlemmar som är bosatta utomlands. Utlänningar som verkar i Finland med diplomatstatus kan emellertid inte få ett personnummer. Personnummer kan dock tilldelas personal och deras familjemedlemmar som hör till den EU-myndighet, Kemikaliemyndigheten, som finns i Finland, se avsnitt 5.3. Finland synes inte ha något system med samordningsnummer. Även i den finska lagstiftningen finns särskilda bestämmelser om folkbokföring av EES-medborgare och medborgare i Schweiz samt deras familjemedlemmar som omfattas av rörlighetsdirektivet, se avsnitt 3.5.

Alla som är bosatta i Norge får ett personnummer. Även norska medborgare bosatta utomlands kan få ett personnummer om de behöver det för att få ett norskt pass. Norge har också ett samordningsnummer som kallas D-nummer och som kan ges till fysiska personer som inte får ett personnummer och som är skyldiga att betala skatt eller avgift till Norge eller Svalbard; har en affärsförbindelse med en norsk bank eller liknande institution; är skyldig att vara registrerad i företagsregistret, lösöreregistret eller konkursregistret; är delägare (rolle innehaver) i en juridisk person; har ett konto i den norska Värdepapperscentralen; äger fast egendom i Norge; omfattas av norsk försäkring (trygdeordning) eller är bosatt på Svalbard. Den som ska registrera en person som har rätt till ett samordningsnummer får begära ett samordningsnummer. Folke-registret innehåller uppgifter om alla som har personnummer eller samordningsnummer.

14.3 Överväganden och förslag

14.3.1 Registrering av personer med uppehållsrätt

Förslag: En EES-medborgare och dennes familjemedlemmar som har uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) och som har för avsikt att vistas i landet under längre tid än tre månader utan att förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda får efter anmälan registreras av Skatteverket i folkbokföringsdatabasen. Skatteverket ska få begära att anmälan eller uppgift ska lämnas vid personlig inställelse.

Ett beslut i ett ärende om registrering får överklagas hos Länsrätten i Stockholms län. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

En person som registreras ska tilldelas ett samordningsnummer av Skatteverket om han eller hon inte tidigare har ett sådant nummer eller ett personnummer.

Den som anmält sin vistelse ska vara skyldig att till Skatteverket lämna uppgift om ändrad adress, även i samband med flyttning från landet.

Uppgiften om uppehållsrätt ska registreras i folkbokföringsdatabasen.

Personer som har uppehållsrätt får efter anmälan registreras av Skatteverket

Som framgår av avsnitt 4.4.2 ska personer som har uppehållsrätt folkbokföras under förutsättning att de har för avsikt att vistas i landet under minst ett år. Frågan i detta avsnitt är om det finns skäl att införa särskilda bestämmelser om registrering av personer, med uppehållsrätt det vill säga unionsmedborgare, andra EES-medborgare och deras familjemedlemmar, som har för avsikt att vistas i landet under längre tid än tre månader men under kortare tid än ett år. Bestämmelserna skulle då innebära att den enskilde på egen begäran registreras i folkbokföringsdatabasen. Det saknas enligt vår mening skäl att överväga registrering av personer som har för avsikt att vistas i landet under högst tre månader.

Det finns ett antal omständigheter som talar för att EES-medborgare och deras familjemedlemmar på egen begäran ska kunna registreras i folkbokföringsdatabasen. Även personer som avser att

vistas i landet under kortare tid än ett år och som således inte ska folkbokföras omfattas av rörlighetsdirektivet och därmed av rätten till likabehandling, se avsnitt 3.2.5. Rätten till likabehandling av EES-medborgare och deras familjemedlemmar underlättas, även i de fall personerna vistas kortare tid än ett år i landet, om personerna är registrerade i folkbokföringsdatabasen. Ett problem för många myndigheter i dag är att det inte finns något centralt register som innehåller uppgifter om EES-medborgare som kan ha rätt till olika förmåner och som är tillgängligt för alla myndigheter på ett enkelt sätt. Varje myndighet kan därför behöva begära in personuppgifter som exempelvis kan styrka vem personen är. En registrering i folkbokföringsdatabasen skulle bland annat innebära att andra myndigheter på ett enkelt sätt kan få information om att personen har för avsikt att vistas stadigvarande i landet under längre tid än tre månader och att personen vid registreringen hade uppehållsrätt. Registreringen visar visserligen endast att personen vid registreringstillfället hade uppehållsrätt. Upphållsrätten kan därmed ha upphört när myndigheten använder uppgifterna i folkbokföringsdatabasen. Registreringen torde ändå innebära att det blir enklare för personen i kontakterna med andra myndigheter eftersom det i vart fall är klarlagt att personen vid något tillfälle har haft uppehållsrätt. Som framgår nedan ska dessa personer dessutom vara skyldiga att anmäla ändrad adress vilket bör höja kvaliteten i uppgifterna.

En möjlighet till registrering i folkbokföringsdatabasen innebär också att alla EES-medborgare och deras familjemedlemmar kan registreras i samma register oavsett om de anses bosatta i landet enligt 3 § folkbokföringslagen. Samma registreringsförfarande kommer alltså att gälla för alla som omfattas av rörlighetsdirektivet.

Det finns mot denna bakgrund skäl att införa ett förfarande för att registrera EES-medborgare och deras familjemedlemmar som stadigvarande vistas här utan att vara folkbokförda. En förutsättning för att de ska kunna registreras bör, utöver vistelsens längd, vara att de har uppehållsrätt. Vid ansökan om registrering ska den enskilde lämna samma uppgifter som ska lämnas vid tilldelning av samordningsnummer. Han eller hon ska dessutom styrka sin uppehållsrätt. För prövningen av uppehållsrätten bör Skatteverket på samma sätt som när det gäller prövning av uppehållsrätt för folkbokföring få uppgifter från Migrationsverket, se avsnitt 4.4.5.

Vi bedömer att uppgiften om att en person har funnits ha uppehållsrätt kommer att användas av myndigheterna. Det är därför

viktigt att uppgifterna i folkbokföringsdatabasen om dessa personer är så aktuella som möjligt. Mot denna bakgrund bör personer som begär att uppgiften om vistelsen ska registreras i folkbokföringsdatabasen vara skyldiga att anmäla ändrad adress inom landet. De bör också anmäla att adressen upphör i samband med flyttning från landet.

Det saknas skäl att göra undantag från möjligheten i 23 § folkbokföringslagen att begära att den enskilde inställer sig personligen hos Skatteverket om det finns särskilda skäl.

En registrering i folkbokföringsdatabasen måste anses vara en sådan registrering som avses i rörlighetsdirektivet. Rörlighetsdirektivet ställer krav på rättssäkerhetsgarantier. Migrationsverkets beslut om registrering och uppehållskort får inte överklagas enligt bestämmelser i utlänningslagen. Migrationsverket har i en rapport, se avsnitt 3.3.3, anfört att – om bestämmelserna behålls – det bör övervägas att införa bestämmelser om överklagande. Eftersom en registrering i folkbokföringsdatabasen endast kan ske om personen har uppehållsrätt och prövningen således innefattar en prövning av uppehållsrätten anser vi att besluten bör kunna överklagas. För att det ska vara tydligt att besluten får överklagas bör det i bestämmelsen om överklagande tas in ett förtydligande om detta. Tilldelningen av samordningsnummer ska dock inte heller i dessa ärenden få överklagas. Av nuvarande bestämmelser följer att överklagandet ska göras hos Länsrätten i Stockholms län. Det saknas skäl att införa andra forumbestämmelser.

Rörlighetsdirektivet innebär att Sverige *får* registrera unionsmedborgare men *ska* utfärda uppehållskort för deras familjemedlemmar som inte är unionsmedborgare. Enligt vår bedömning finns det inte skäl att införa ett obligatoriskt registreringsförfarande hos Skatteverket. De flesta som kommer att vistas i landet under en längre tid torde dock komma att registrera sig. Vårt förslag innebär dessutom att om de senare ska folkbokföras har de bara omfattats av ett obligatoriskt förfarande.

Tilldelning av samordningsnummer

Förfarandet bör i största möjliga utsträckning inordnas i något av Skatteverkets befintliga system för registrering och nummertilldelning. Registrering av dessa personer bör därför rent tekniskt göras inom det system som i dag används för registrering av personer

som inte är folkbokförda och som tilldelas samordningsnummer. Att personen tilldelas ett samordningsnummer vid registreringen i folkbokföringsdatabasen är också en förutsättning för att uppgifterna ska kunna spridas och användas av andra myndigheter.

Bestämmelserna om tilldelning av samordningsnummer ändrades så sent som den 1 juli 2009 med anledning av våra förslag i vårt delbetänkande.² Ändringen innebär att fler personer kan tilldelas samordningsnummer i och med att de aktörer som får begära tilldelning av samordningsnummer har utökats från ett fåtal statliga myndigheter till samtliga statliga myndigheter och vissa enskilda utbildningsanordnare. Bestämmelserna om tilldelning av samordningsnummer efter begäran av en myndighet eller enskild utbildningsanordnare gäller även i förhållande till EES-medborgare och deras familjemedlemmar. Det kan hävdas att det finns skäl att låta de nya bestämmelserna tillämpas under en viss tid för att det ska vara möjligt att bedöma vilka effekter bestämmelserna får innan de justeras på nytt. Det är också viktigt att en och samma person inte tilldelas flera samordningsnummer och därmed får en möjlighet att agera under flera identiteter. Den risken kan öka i förhållande till EES-medborgare och deras familjemedlemmar när såväl Skatteverket efter anmälan om registrering som samtliga andra statliga myndigheter och de utbildningsanordnare som omfattas av bestämmelserna på organets begäran kan initiera att ett samordningsnummer tilldelas för en och samma person. Dessa problem bör dock inte överdrivas. Det är naturligtvis av stor betydelse att Skatteverkets rutiner är sådana att risken för att de dessutom ska tilldelas samordningsnummer på begäran av en myndighet eller en enskild utbildningsanordnare minimeras. Det kan också förutsättas att det i framtiden blir så att den enskilde först anmäler vistelsen i landet hos Skatteverket och därigenom tilldelas ett samordningsnummer av verket. Om dessa personer tilldelas samordningsnummer och uppgifterna sedan på samma sätt som andra uppgifter aviseras ut till andra myndigheter minskar behovet för myndigheter och utbildningsanordnare att begära samordningsnummer.

Vi föreslår mot denna bakgrund att de personer som efter anmälan får registreras av Skatteverket ska tilldelas ett samordningsnummer, under förutsättning att de inte redan har tilldelats ett personnummer eller samordningsnummer. Den bestämmelse om registrering vi föreslår ovan omfattar alla som uppfyller de krav

² Se SOU 2008:60 *Personnummer och samordningsnummer* s. 137 ff.

vi ställer där, det vill säga även personer som redan har tilldelats ett personnummer eller samordningsnummer. När sådana personer registreras efter anmälan ska de alltså inte tilldelas något nytt samordningsnummer utan behålla sitt tidigare personnummer eller samordningsnummer.

Bestämmelserna om tilldelning av samordningsnummer till personer som anmält att de vill registreras och som har uppehållsrätt bör i så stor utsträckning som möjligt vara samma som de som gäller vid tilldelning av samordningsnummer på begäran en myndighet eller en enskild utbildningsanordnare, bland annat för att inte tynga Skatteverkets administration i onödan.

Huvudregeln är att samordningsnummer får tilldelas en person endast om det inte råder osäkerhet om hans eller hennes identitet. Detta krav bör utan undantag gälla vid tilldelning av samordningsnummer i dessa fall. För att en person ska kunna anses ha visat att han eller hon har uppehållsrätt i landet, måste identiteten vara klarlagd. I praktiken är det därför inte aktuellt med någon registrering enligt den föreslagna bestämmelsen om inte identiteten är klarlagd. Samordningsnumret ska utgå från den födelsetid som den enskilde uppger.

Behandling av uppgifter i folkbokföringsdatabasen och i SPAR

Samma uppgifter som i dag registreras för personer som tilldelas samordningsnummer eller personnummer kommer att registreras i folkbokföringsdatabasen även för personer som efter anmälan får registreras. Härutöver ska, som framgår ovan, även uppgiften om uppehållsrätt registreras. Mot bakgrund av att uppgiften om uppehållsrätt får anses vara känslig saknas det skäl att låta samtliga myndigheter få del av uppgiften via direktåtkomst. Endast myndigheter som får behandla uppgiften om uppehållsrätt ska därför kunna få del av uppgiften via direktåtkomst.

I lagen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet finns i dag bestämmelser med begränsningar i möjligheterna att använda uppgifter med anknytning till utlänningar och invandrare som sökbegrepp. En sådan begränsning bör införas även när det gäller uppehållsrätt.

Eftersom uppgiften om uppehållsrätt får anses vara känslig bör den inte få registreras i SPAR.

14.3.2 SPAR ska få innehålla uppgifter om personer som har varit folkbokförda

Förslag: SPAR ska få innehålla uppgifter om personer som har varit folkbokförda.

I folkbokföringsdatabasen får uppgifter om personer som har varit folkbokförda registreras. Som framgår av avsnitt 7.3.2 upplever personer som har avregistrerats från folkbokföringen som utflyttade problem i sina kontakter med olika aktörer i det svenska samhället. Flera av dessa problem är knutna till att uppgifter om dessa personer inte får finnas i SPAR i mer än maximalt tre år sedan de avregistrerats och därefter inte finns tillgängliga för privata organisationer som banker och försäkringsbolag. Vi anser att det finns skäl att göra det möjligt att registrera uppgifter om personer som har avregistrerats från folkbokföringen i SPAR av samma skäl som uppgifter om personer som har tilldelats samordningsnummer eller personnummer får registreras där, nämligen att underlätta för dem att verka i det svenska samhället.³ Vi föreslår därför en sådan ändring.

De gallringsbestämmelser som gäller i dag innebär att om en person avregistreras från folkbokföringen, ska de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne gallras när de inte längre är nödvändiga för ändamålen med behandlingen, dock senast tre år efter det att uppgiften om avregistrering från folkbokföringen registrerades i SPAR. Denna bestämmelse ska i fortsättningen endast gälla den som avregistreras med stöd av 19 eller 21 § folkbokföringslagen, det vill säga vid dödsfall, om personen är försvunnen eller om personen har fått fingerade personuppgifter. En ny bestämmelse ska införas som innebär att gallring av uppgifter om en person som avregistreras på grund av utflyttning eller liknande enligt 20 § folkbokföringslagen ska ske först när uppgifterna inte längre är nödvändiga för ändamålen med behandlingen.

³ Se prop. 2007/08:58 *Samordningsnummer och anmälan av dödfödd m.m.* s. 13 f.

15 Anmälningar

15.1 Gällande bestämmelser

I folkbokföringslagen regleras ett antal olika förhållanden som ska anmälas till Skatteverket. Den enskilde ska anmäla flyttning inom landet samt flyttning in från utlandet och flyttning till utlandet. Vidare ska bland annat barns födelse anmälas till Skatteverket.

15.1.1 Vem som kan ta emot anmälningar

De olika förhållanden som ska anmälas till Skatteverket kan i vissa fall, förutom till Skatteverket, lämnas till annan myndighet eller annat organ.

Ett barns födelse ska anmälas till Skatteverket (24 § första stycket). En sådan anmälan måste lämnas till Skatteverket, någon annan är inte behörig att ta emot den.

Den som flyttar inom landet eller som ändrar postadress utan att flyttning har skett kan välja att lämna ansökan till Skatteverket, Försäkringskassan eller till ett postbefordringsföretag som regeringen har bestämt (25 §).

Övriga typer av anmälningar kan göras antingen till Skatteverket eller till Försäkringskassan, men inte till Posten AB. Det är fråga om anmälningar vid flyttning in i eller ut ur landet, av den som är registrerad som obefintlig och ska folkbokföras samt när ett barn ska folkbokföras enligt 3 § andra stycket (26 och 27 §§).

Försäkringskassan

Möjligheten att göra anmälningar till Försäkringskassan infördes i samband med införandet av den nuvarande folkbokföringslagen. Detta gjordes främst av serviceskäl gentemot allmänheten;

kassorna skulle kunna medverka till en förbättrad service för allmänheten genom sitt vitt förgrenade kontorsnät. Avsikten var att det främst var ärenden som initierades av enskilda vid personligt besök vid ett kontor som kassorna skulle kunna medverka i. Anmälningar som gjordes per post borde däremot alltid skickas direkt till skattemyndigheten. Tanken var att kassorna skulle lämna information till allmänheten, tillhandahålla blanketter, bistå enskilda med att upprätta anmälningar samt ta emot anmälningar och kontrollera att de var kompletta. Därefter skulle anmälan skickas per post till skattemyndigheten, som fortsatte bereda ärendet, fattade erforderliga beslut och utförde registrering i folkbokföringsregistret. En anmälan som lämnades till ett kassakontor skulle anses behörigen fullgjord på samma sätt som om den gjorts till skattemyndigheten.¹

Försäkringskassan har i dag omkring 370 kundmötesplatser, det vill säga kontor som människor kan besöka rent fysiskt för att exempelvis lämna in handlingar.²

Postbefordringsföretag

Enligt den tidigare gällande folkbokföringslagen kunde en anmälan göras endast till folkbokföringsmyndigheten. En flyttningsanmälan som gjordes i samband med en begäran om eftersändning av posten blev därmed gällande först när den vidarebefordrats till folkbokföringsmyndigheten. Detta innebar att den enskildes folkbokföring blev beroende av postens hanteringstid. I den nu gällande folkbokföringslagen togs därför in en bestämmelse att en anmälan också kan lämnas till ett postbefordringsföretag som regeringen bestämmer.³ Av 1 § folkbokföringsförordningen (1991:749) framgår att regeringen har bestämt att ett postkontor hos Posten AB är ett sådant postbefordringsföretag som kan ta emot anmälningar. Det innebär att en anmälan som görs till ett postkontor blir gällande den dag den lämnas in där.

1994 beslutade riksdagen att Posten skulle ombildas från affärsverk till ett aktiebolag och Posten AB är numera ett statligt ägt företag. Sedan 2002 finns inte längre några postkontor avsedda

¹ SOU 1990:18 *Lag om folkbokföringsregister m.m.*, s. 51 ff. Se också prop. 1990/91:53 s. 12 och prop. 1990/91:153 s. 124.

² Källa: Försäkringskassan. I siffran 370 inkluderas 90 samverkanskontor, 180 lokalkontor, 40 servicekontor och 60 lokala försäkringscenter. Siffrorna avser den 1 januari 2009.

³ Prop. 1990/91:153 s. 105.

för privatpersoner, endast så kallade Företagscenter finns, 365 stycken.

Posten AB bedriver inte någon operativ verksamhet; denna verksamhet bedrivs i ett flertal dotterbolag. Vissa av de tjänster som de tidigare postkontoren erbjöd utförs i dag av dotterbolaget Posten Meddelande AB. Det borde därför rätteligen vara detta företag som regeringen skulle peka ut enligt 25 §.

Svensk Adressändring AB

I dag är det vanligaste att flyttningsanmälningar görs genom Svensk Adressändring AB (SvAAB). Detta företag ägs av Posten (85 procent) och Bring Citymail (15 procent) och tjänsterna upphandlas av Skatteverket. SvAAB grundades 1994.

Den enskilde som använder sig av SvAAB kan via telefon eller webb beställa en blankett för flyttningsanmälan och kan samtidigt beställa en blankett för eftersändning av post. SvAAB svarar för adresskontrollen och skriver ut en blankett som är förifylld med person- och flyttningsuppgifter. Därefter skickas blanketten hem till den enskildes adress. Blanketten för flyttningsanmälan ska undertecknas och sedan skickas till Skatteverket. Den förtryckta blankett som tillhandahålls av SvAAB ska alltså inte skickas tillbaka till SvAAB utan direkt till Skatteverket. Det är först när flyttningsanmälan når Skatteverket som den anses inkommen till myndigheten och som en giltig anmälan. SvAAB är inte ett postbefordringsföretag och omfattas därmed inte av bestämmelsen i 25 § folkbokföringslagen.

Skatteverket och dess servicekontor

Det finns sedan några år tillbaka en möjlighet för olika myndigheter att samarbeta genom att ha gemensamma kontor i vilka en och samma tjänsteman kan utföra uppgifter för alla de myndigheter som ingår i samarbetet. Denna möjlighet regleras i lagen (2004:543) om samtjänst vid medborgarkontor. Vissa ändringar i lagen genomfördes den 1 juni 2009. Dessa syftade till att förenkla hanteringen av samtjänstavtal och att underlätta samverkan enligt lagen.

Skatteverket och Försäkringskassan har inlett ett samarbete där målet är att 82 servicekontor ska öppnas på olika platser i hela

landet. I vissa fall kommer man att dela lokaler med Arbetsförmedlingen. Tanken med dessa servicekontor är att medborgarna ska få bättre service, genom att de behöver besöka endast ett kontor för att få flera ärenden utförda. Genom att myndigheter samarbetar ges möjlighet att ha kontor på orter där underlaget annars skulle varit för litet. Samarbetet möjliggör också bättre öppettider. Det första servicekontoret öppnade i mars 2008 i Nordstan i centrala Göteborg. Där samverkar Skatteverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten.

De anställda vid servicekontoren har individuella förordnanden som anger vilka myndigheter de får företräda. Tanken är att alla anställda vid ett kontor ska kunna företräda samtliga myndigheter som deltar i samarbetet. Det innebär att om en anmälan på ett servicekontor lämnas till en person som är anställd av exempelvis Försäkringskassan anses anmälan ändå direkt inkommen till Skatteverket.

15.1.2 Personlig inställelse

Enligt nuvarande bestämmelser är huvudregeln att en anmälan ska göras skriftligen. Om det finns särskilda skäl får dock Skatteverket begära att en anmälan eller en uppgift ska lämnas vid ett personligt besök vid ett skattekontor.

Möjligheten till personlig inställelse används framför allt i ärenden som rör invandring, för att kunna kontrollera passhandlingar och därigenom fastställa *vem* det är som flyttar in i landet. Även svenska medborgare som varit utomlands och därmed blivit avregistrerade och som vill invandra till Sverige måste regelmässigt inställa sig personligen, vilket vissa ibland har synpunkter på.

15.1.3 Anmälan om flyttning

I den tidigare gällande folkbokföringslagen fanns inte närmare föreskrivet vilka uppgifter som skulle ingå i en flyttningsanmälan, förutom uppgift om utresedag vid flyttning ut ur landet.

I samband med folkbokföringslagens införande föreslogs att en påföljd skulle kunna ådömas den som under vissa förutsättningar lämnade oriktiga uppgifter vid fullgörandet av sin anmälningskyldighet. Som ett led i detta ansåg man att det var nödvändigt att

det var entydigt reglerat vilka uppgifter anmälningsskyldigheten omfattade och att detta var reglerat i lag.⁴

Flyttning inom landet

En anmälan om flyttning inom landet ska innehålla följande uppgifter (28 §).

- namn och personnummer,
- datum för ändring av bostads- eller postadress,
- ny bostads- och postadress samt beräknad giltighetstid,
- registerbeteckning för den fastighet som den nya bostadsadressen avser och, om fastigheten innehåller flera bostadslägenheter med samma belägenhetsadress, lägenhetsnummer som avses i lagen (2006:378) om lägenhetsregister,
- vem som upplåtit den fastighet eller bostadslägenhet som den nya bostadsadressen avser.

Den som har flyttat eller ändrar postadress utan att flyttning har skett ska anmäla detta inom en vecka (25 §).

Flyttning in från utlandet, med mera

Enligt 26 § första stycket första meningen ska den som flyttat in från utlandet och den som är registrerad som obefintlig och ska folkbokföras anmäla det.

Det finns i dagens lagstiftning inte någon uttrycklig begränsning till att anmälan om flyttning in från utlandet bara ska göras av dem som ska folkbokföras. En sådan begränsning finns däremot i 26 § första stycket andra meningen, som reglerar folkbokföring av den som är registrerad som obefintlig. Av 1983 års folkbokföringskommittés överväganden framgår att förutsättningen för att man skulle vara skyldig att anmäla flyttning var att den ändrade bosättningen skulle medföra ändring av kyrkobokföringen.⁵ Den proposition som ligger till grund för bestämmelsen kommenterar inte den slutligen valda lydelsen.⁶

⁴ SOU 1988:10 *Rätt adress*, s. 95.

⁵ Se SOU 1988:10 s. 94.

⁶ Jämför prop. 1990/91:151 s. 138.

En anmälan om inflyttning ska enligt 28 § folkbokföringslagen innehålla ett antal uppgifter om den inflyttande som räknas upp i bestämmelsen. Därutöver ska anmälan innehålla de uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet (databaslagen). I 2 kap. 3 och 4 §§ databaslagen samt i 4 § förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet finns bestämmelser om vilka uppgifter som får behandlas i folkbokföringsdatabasen.

Det finns ingen uttrycklig regel om inom vilken tid en anmälan om flyttning in från utlandet ska göras. Detsamma gäller en anmälan av den som är registrerad som obefintlig och ska folkbokföras. I praxis tillämpas dock samma frist som vid flyttning inom landet, det vill säga en vecka.⁷

Flyttning till utlandet

En anmälan om flyttning till utlandet ska innehålla följande uppgifter (29 §).

- namn och personnummer,
- bostads- och postadress i Sverige,
- datum för utresan,
- adress i utlandet samt bostadstyp,
- avsikten med vistelsen och dess beräknade varaktighet,
- arbetsgivare under vistelsen i utlandet,
- fastighet eller bostad i Sverige som efter utresan fortfarande ägs eller förhyrs.

Den som är folkbokförd och ska flytta till utlandet ska anmäla detta senast en vecka före utresan (27 §). Avsikten med denna bestämmelse är att möjliggöra för skattemyndigheten att före utresan kontakta den enskilde för eventuella kompletteringar.⁸

⁷ Skatteverkets folkbokföringshandbok, avsnitt 18, s. 8.

⁸ SOU 1988:10 *Rätt adress*, s. 180.

15.1.4 Anmälan av barns födelse

Ett barns födelse ska enligt 24 § folkbokföringslagen anmälas till Skatteverket om barnet föds inom landet eller om det föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd här. Föds barnet på ett sjukhus eller enskilt sjukhem ska inrättningen göra anmälan. Om en barnmorska hjälper till vid födelsen i annat fall, ska han eller hon göra födelseanmälan. Anmälan ska göras så snart som möjligt. I andra fall ska barnets vårdnadshavare göra anmälan inom en månad från födelsen. Anmälan ska göras för en nyfödd, som efter födelsen andats eller visat något annat livstecken, samt dödfödd som avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan.

Några bestämmelser om innehållet i anmälan finns inte i folkbokföringslagen.

Anmälan av dödfödd ska sedan den 1 juli 2008 göras om barnet avlidit efter utgången av tjugoandra havandeskapsveckan. Tidigare gällde en gräns på tjugoåtta veckor.⁹

I avsnitt 9.4 i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 1996:29) om vissa åtgärder inom hälso- och sjukvården vid dödsfall anges att dödsbevis ska utfärdas även för dödfödda barn. Ett dödsbevis ska enligt SOSFS 2005:29 innehålla bland annat barnets kön och eventuella namn samt moderns personnummer, namn och adress. Härutöver anges i dödsbeviset att barnet var dödfött, dödsdatum, typ av dödsplats och dödsort.

15.1.5 Anmälan av vissa andra barn

I 26 § andra stycket folkbokföringslagen finns bestämmelser om att en anmälan ska göras när ett barn ska folkbokföras här i landet enligt 3 § andra stycket. I 3 § andra stycket anges att ett barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har en anknytning till landet som motsvarar den som krävs vid inflyttning till landet. Vilka uppgifter som en anmälan ska innehålla framgår av 28 § folkbokföringslagen. Av 30 § folkbokföringslagen följer att anmälan ska göras av barnets vårdnadshavare.

En anmälan av dessa barn ska enligt 28 § folkbokföringslagen innehålla samma uppgifter som om en person som flyttar in till landet.

⁹ Se prop. 2007/08:58 s. 8.

15.1.6 Anmälan om dödsfall

Dödsfall i landet ska registreras även beträffande en person som inte är eller har varit folkbokförd. Denna registrering sker genom Skatteverkets försorg, 1 § andra och tredje stycket.

Bestämmelser om dödsbevis och intyg om dödsorsaken finns i 4 kap. begravningslagen (1990:1144). En hänvisning till dessa bestämmelser finns i 33 § folkbokföringslagen. Av bestämmelserna i begravningslagen framgår bland annat följande.

Vid dödsfall i Sverige ska bevis om dödsfallet (dödsbevis) och intyg om dödsorsaken utan dröjsmål utfärdas av läkare. Dödsbeviset ska, med ett undantag, se nedan, utan dröjsmål lämnas till Skatteverket.

När stoftet eller askan efter en person som har avlidit utomlands har förts in till Sverige, ska den som ordnar med gravsättningen snarast anmäla detta till Skatteverket.

Anslutande bestämmelser finns i begravningsförordningen (1990:1147). Dödsbeviset ska innehålla den avlidnes namn och personnummer samt uppgift om tid och plats för dödsfallet.

15.2 Överväganden och förslag

15.2.1 Endast Skatteverket ska kunna ta emot anmälningar

Förslag: Endast Skatteverket ska kunna ta emot anmälningar i folkbokföringsärenden.

Sedan Försäkringskassan infördes som behörig mottagare av anmälningar för Skatteverkets räkning har kassans roll som behörig mottagare inte fått den betydelse som kanske var avsedd. Numera, när de ovan nämnda servicekontoren har inrättats, har Försäkringskassans betydelse som behörig mottagare minskat ytterligare. Bestämmelsen i folkbokföringslagen om att anmälningar kan lämnas till Försäkringskassan behövs inte för att göra personalen vid servicekontoren behöriga att ta emot handlingar som lämnas in, detta regleras i lagen om samttjänst vid medborgarkontor. Vi menar därför att det inte längre finns skäl att ha Försäkringskassan som behörig mottagare av anmälningar.

Likaså när det gäller namnändren kan en anmälan göras även till Försäkringskassan.¹⁰ Om Försäkringskassan inte längre ska vara behörig mottagare även i detta sammanhang ligger dock utanför vårt uppdrag. Reglerna bör dock ses över i detta avseende.

Omstrukturering av Posten AB har medfört försämrade möjligheter för allmänheten att göra anmälan om flyttning med stöd av 1 § folkbokföringsförordningen. I dagsläget är det endast vid Företagscenter som flyttningsanmälningar kan lämnas in. Andelen flyttningsanmälningar som lämnas in "på postkontor" har successivt minskat. I praktiken fungerar det dåligt att lämna anmälningar till Posten, eftersom det inte finns några postkontor, utan bara företagscenter. Dessa är avsedda för företagskunder och det uppfattas därför av privatpersoner inte som naturligt att vända sig dit. Mot bakgrund härav finns det enligt vår mening inte längre skäl att ha kvar Posten AB som mottagare av flyttningsanmälningar. Inte heller kan det anses finnas något annat postbefordringsföretag som i stället kan ta emot anmälningar. Möjligheten att lämna en anmälan till det postbefordringsföretag som regeringen bestämmer ska därför tas bort.

Fråga är om möjligheten att lämna flyttningsanmälan till ett postbefordringsföretag bör ersättas med någon annan mottagare. Som ovan nämnts kan en enskild som använder sig av SvAAB via telefon eller webb beställa en blankett för flyttningsanmälan och kan samtidigt beställa en blankett för eftersändning av post. Det kan förekomma att den enskilde uppfattar det som att när beställning av blankett för flyttningsanmälan gjorts till SvAAB har en giltig anmälan om flyttning gjorts.

Vilket datum en flyttningsanmälan kommer in till Skatteverket påverkar från vilken dag den nya folkbokföringen gäller. Om anmälan görs inom en vecka gäller den från flyttningsdagen, annars från den dag anmälan kom in. Detta kan i vissa fall ha betydelse för den enskilde. Det skulle därför vara en fördel om en flyttningsanmälan kunde göras direkt till SvAAB. Det torde dock enligt vår mening inte vara möjligt för lagstiftaren att peka ut ett enskilt företag som mottagare av flyttningsanmälningar. En sådan tjänst torde vara av sådant slag att den måste upphandlas i konkurrens. I och för sig skulle behörigheten att ta emot flyttningsanmälningar kunna kopplas till den postoperatör som enligt postlagstiftningen är skyldig att utföra den samhällsomfattande posttjänsten. Posten

¹⁰ 36 § andra stycket 1 namnlagen (1982:670).

AB är en sådan operatör och även postens dotterbolag omfattas av det tillstånd som Post- och telestyrelsen meddelat. Det kan dock uppfattas som ett sätt att kringgå reglerna om upphandling och, även om det i dag endast finns SvAAB som tillhandahåller en tjänst för adressändring, som konkurrensbegränsande om andra aktörer skulle vilja starta motsvarande verksamhet som SvAAB. Det är också tveksamt vilket behov det finns av en sådan tjänst i framtiden. Den som flyttar kan numera utnyttja en funktion för e-flyttning på Skatteverkets webbplats. För att använda e-tjänsten krävs en giltig e-legitimation. Antalet flyttningsanmälningar via e-flyttning har successivt ökat sedan tjänsten introducerades i början av 2007. Anmälan kan även tas emot vid Skatteverkets expeditioner och servicekontor runt om i landet eller skickas direkt till inläsningscentralen.

Vi menar dock att Skatteverket alltså ska kunna avtala med någon, exempelvis SvAAB, om att utföra tjänsten som består i att tillhandahålla förifyllda blanketter för flyttning, som den enskilde kan underteckna och skicka till Skatteverket. Vi vill också framhålla att det är väsentligt att samarbetet mellan Posten AB, SvAAB och Skatteverket utvecklas så att den enskilde lätt kan anmäla ändrad adress och eftersändning av post. Ett sådant samarbete har stor betydelse för att kvaliteten på adresserna i folkbokföringsdatabasen blir fortsatt hög.

15.2.2 Personlig inställelse

Bedömning: Bestämmelsen ska vara kvar oförändrad.

Det har framförts synpunkten att en flyttningsanmälan alltid borde göras vid en personlig inställelse med identitetskontroll, för att undvika att falska anmälningar görs. En sådan ordning skulle dock innebära en olägenhet för den enskilde som ska flytta och en mycket ökad arbetsbelastning för Skatteverket. Vi ser därför inte detta som en proportionerlig åtgärd i förhållande till problemet med falska flyttningsanmälningar. De rutiner som Skatteverket har att när en flyttningsanmälan är gjord skicka ut ett brev till personens folkbokföringsadress och informera om att en flyttningsanmälan har mottagits får anses tillräckliga. Syftet med detta brev är att undvika falska flyttningsanmälningar.

Bestämmelsen kan således vara kvar oförändrad.

15.2.3 Anmälan om flyttning

Förslag: En anmälan om flyttning in i landet ska, utöver uppgifter enligt nuvarande bestämmelser, innehålla uppgift om eventuellt samordningsnummer eller personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land.

Endast den som ska folkbokföras ska vara skyldig att anmäla inflyttning, vilket ska ske senast tre månader efter inflyttningen.

Bedömning: Bestämmelserna om anmälan om flyttning inom landet och om flyttning till utlandet ska vara kvar oförändrade.

Flyttning inom landet

Det har inte framkommit några skäl att ändra nuvarande regler.

Flyttning in i landet

Dagens bestämmelse är utformad på så sätt att alla som flyttar till landet ska anmäla inflyttning. Det är i praktiken endast personer som ska folkbokföras som behöver anmäla inflyttning. Det bör uttryckligen framgå av bestämmelsen.

Det finns vidare inte någon frist för anmälan av inflyttning i dag. Det har dock inte orsakat några problem för Skatteverkets handläggning. Rörlighetsdirektivets bestämmelser anger emellertid uttryckligen att fristen för registrering inte får understiga tre månader. Kommissionen skriver i sin rapport om rörlighetsdirektivet, i fråga om rättsäkerhetsgarantier, att även om bestämmelserna i direktivet i praktiken uppfylls av medlemsstaterna är det viktigt att bestämmelserna genomförs uttryckligen i den inhemska lagstiftningen. Skälet till det är att det ger unionsmedborgarna en tydlig och begriplig beskrivning av deras rättigheter.¹¹ Mot denna bakgrund bör det införas bestämmelser om när en inflyttning senast ska anmälas.

Vi anser att det saknas skäl att införa två olika tidsfrister för anmälan av inflyttning, en för personer som omfattas av rörlighets-

¹¹ Se Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the application of Directive 2004/38/EC on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, COM(2008) 840/3.

direktivet och en för övriga personer. Bestämmelsen om tidsfrist för anmälan om inflyttning måste då anpassas efter rörlighetsdirektivets bestämmelser och alltså innebära att anmälan om inflyttning ska göras inom tre månader.

Regeringens uttalanden i samband med att rörlighetsdirektivet genomfördes, se avsnitt 3.3.1, måste förstås så att en ny period med en rätt att vistas i landet i högst tre månader som regleras i artikel 6 i rörlighetsdirektivet börjar löpa varje gång en unionsmedborgare eller familjemedlem reser in i landet även om den tidigare vistelsen utanför Sverige varit mycket kortvarig. Bestämmelserna i rörlighetsdirektivet innebär således att en person utan avbrott måste ha vistats i minst tre månader i den mottagande medlemsstaten för att han eller hon ska kunna åläggas att registrera sig eller ansöka om uppehållskort.

Tremånadersfristens beräkning torde få konsekvenser för möjligheterna att ålägga personer som omfattas av rörlighetsdirektivet en skyldighet att anmäla inflyttning.

Det normala torde vara att den som flyttar till landet vistas här utan avbrott i minst tre månader innan han eller hon på nytt lämnar landet. I de flesta fall bör det därför inte finnas något rättsligt hinder mot att ålägga de unionsmedborgare med familjemedlemmar som avser att bosätta sig i landet en skyldighet att anmäla inflyttning. Det finns emellertid inte några egentliga möjligheter för Skatteverket att kontrollera att alla som flyttar till landet verkligen anmäler inflyttning. Skatteverket kan inte i något ärende visa att en person har vistats utan avbrott i landet eftersom in- och utresor inte registreras på något sätt, i vart fall inte inom Schengenområdet. Det kommer emellertid i praktiken sannolikt inte att innebära några problem eftersom de flesta anser att det är en fördel att vara folkbokförd och därmed frivilligt kommer att anmäla inflyttning. Det strider inte heller mot rörlighetsdirektivet att personer som omfattas av direktivet frivilligt anmäler inflyttning innan de har vistats i landet under tre månader.

Tremånadersfristen bör beräknas på samma sätt som fristen om en vecka beräknas i dag, det vill säga från inflyttningsdagen. Eftersom det inte strider mot rörlighetsdirektivet att låta enskilda frivilligt anmäla inflyttning innan tremånadersfristen löpt ut gäller det oberoende av om personen lämnar landet under tremånadersperioden. Endast i de fall Skatteverket finner skäl att inleda ett ärende utan anmälan från den enskilde och den enskilde motsätter sig folkbokföring eftersom han eller hon inte vistats utan avbrott i

landet finns det anledning att beräkna tremånadersfristen enligt rörlighetsdirektivets bestämmelser. Det är emellertid viktigt att den information Skatteverket lämnar om skyldigheten att anmäla inflyttning är förenlig med rörlighetsdirektivets bestämmelser.

Vi anser vidare att det saknas skäl att i bestämmelsen precisera tremånadersfristens beräkning i förhållande till personer som omfattas av rörlighetsdirektivet.

En annan fråga är om de uppgifter som i dag ska lämnas är tillräckliga för att tillgodose folkbokföringens behov. I dagens bestämmelse anges att den enskilde ska uppge personnummer vid anmälan om inflyttning. Det kan dock förekomma att en person som flyttar till landet tidigare vistats här och då tilldelats ett samordningsnummer. Om personen tidigare har tilldelats ett samordningsnummer bör det numret också anges i anmälan för att en koppling enkelt ska kunna göras till det numret. Det kan även finnas behov av att få kännedom om en person i sitt hemland har tilldelats en personbeteckning. Det har fördelar vid utbyte av information med andra länder. Det har i dag betydelse vid tillämpning av den särskilda nordiska överenskommelsen om folkbokföring. Även en personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land bör anges i anmälan. När det gäller personbeteckningar som en person kan ha tilldelats i ett annat land är behovet i dag att få in uppgiften begränsad eftersom det inte förekommer att andra länder använder sig av en enhetlig identitetsbeteckning motsvarande personnummer. En person kan i stället ha flera olika nummer. Det finns därför inte enligt vår mening i dag skäl att kräva att andra än de som tilldelats ett personnummer i ett annat nordiskt land ska lämna uppgift om personbeteckning som tilldelats i annat land.

Som framgår av avsnitt 4.4.4 föreslår vi att en person som omfattas av bestämmelserna om uppehållsrätt ska ha en sådan rätt eller – om personen saknar uppehållsrätt och personen är skyldig att ha uppehållstillstånd – ett uppehållstillstånd för att kunna folkbokföras. Frågan är om ytterligare uppgifter behöver lämnas av EES-medborgare och deras familjemedlemmar vid inflyttning. Migrationsverket ska i ett elektroniskt informationsutbyte lämna uppgiften om uppehållsrätt till Skatteverket. I de fall en person är registrerad hos Migrationsverket eller har ett uppehållskort saknas därför skäl att ålägga den enskilde någon skyldighet att styrka sin uppehållsrätt hos Skatteverket. Det kan dock som tidigare nämnts förekomma att en person vänder sig direkt till Skatteverket utan att

först ha registrerat sig eller ansökt om uppehållskort hos Migrationsverket. I ett sådant fall anser vi att det inte kan anses lämpligt att Skatteverket först hänvisar personen att först registrera uppehållsrätten eller ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket. Om personen inte registrerat uppehållsrätten eller ansökt om uppehållskort hos Migrationsverket anser vi att Skatteverket ska få hämta in ett yttrande från Migrationsverket i frågan om personen har uppehållsrätt, se avsnitt 4.4.4. Om uppehållsrätten inte är registrerad hos Migrationsverket eller om personen inte har ett uppehållskort måste den enskilde lämna det underlag som behövs för bedömningen av uppehållsrätten till Skatteverket. Vi föreslår därför att sådana bestämmelser införs. Bestämmelserna bör motsvara 3 a kap. 8–9 §§ utlänningsförordningen (2006:97).

Flyttning till utlandet

Det finns inte några bestämmelser i rörlighetsdirektivet om administrativa förfaranden i samband med utresa från och avslutat uppehåll i landet. Frågan är då om det är tillåtet att ålägga unionsmedborgarna och deras familjemedlemmar några formaliteter i samband med utresan.

Ett syfte med rörlighetsdirektivet, som anges i övervägande 7 i direktivet, är att tydligt fastställa de formaliteter som är förenade med unionsmedborgarnas fria rörlighet. Eftersom direktivet inte uttryckligen medger några formaliteter i samband med utflyttning talar det mot att sådana formaliteter är tillåtna. Några ytterligare krav än de som anges i rörlighetsdirektivet eller i andra EG-rättsliga bestämmelser får nämligen inte ställas vid utnyttjandet av den fria rörligheten. Möjligen kan dock ett administrativt krav vara förenligt med EG-fördraget, även om det inte anges i rörlighetsdirektivet.

EG-domstolen har funnit att medlemsstaterna är behöriga att vidta åtgärder som gör det möjligt för de nationella myndigheterna att skaffa sig exakta uppgifter om befolkningens rörelser *inom* deras territorium, se avsnitt 3.2.2. Om möjligheterna att skaffa sig exakta kunskaper om hur befolkningen rör sig *inom* det egna territoriet omfattar personer som *reser in* i ett land bör möjligheterna rimligen också avse personer som *reser ut* ur ett land. I annat fall kan en medlemsstat inte konstatera vilka personer som vistas i landet. För denna slutsats talar också den omständigheten

att medlemsstaterna i EU åläggs att ta fram statistik över det antal personer som utvandrar från ett land, se avsnitt 3.2.7. Det skulle inte vara möjligt att ta fram någon statistik av god kvalitet om det inte var möjligt att införa en skyldighet att anmäla utresa. EU:s statistikförordning innehåller inte några bestämmelser om hur uppgifterna som ska redovisas får samlas in.

Vi bedömer mot denna bakgrund att det måste anses vara tillåtet att ålägga personer som omfattas av rörlighetsdirektivet en skyldighet att anmäla sin utflyttning från landet.

I dag är enskilda skyldiga att anmäla sin utflyttning senast en vecka före utresan. Vi bedömer att det är en lämplig tidsfrist. Det saknas anledning att tillämpa olika frister för personer som omfattas av rörlighetsdirektivet och andra personer. Tidsfristen bör alltså gälla generellt. Det saknas skäl att ändra bestämmelsen i övrigt.

Flyttningsanmälan för barn som fyllt 16 år

För barn som har fyllt 16 år kan både barnet själv och dess vårdnadshavare göra flyttningsanmälan. Om en 16-åring själv gör en flyttningsanmälan sänder Skatteverket ingen förfrågan om instämmande till vårdnadshavarna beträffande barnets flyttning.

Vid införandet av 1967 års folkbokföringslag anfördes av centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden att det av allmänna rättsgrundsatser bör följa att omyndig själv får föra sin talan i ärende om personligt förhållande i den mån hans eller hennes omdömesförmåga, sakens beskaffenhet och omständigheterna i övrigt medger det. I enlighet härmed borde, ansåg nämnden, en flyttningsanmälan gjord av en 16-åring kunna godtas exempelvis om 16-åringen tagit arbete och flyttat för att tillträda anställningen.¹² Någon författningsbestämmelse med detta innehåll infördes dock inte då.

Möjligheten för barn fyllda 16 år att själva anmäla flyttning lagstodgades vid införandet av den nuvarande folkbokföringslagen. Som skäl anfördes att så redan var fallet enligt fast praxis och att denna ordning borde behållas.¹³

Det skulle vara rimligt att rätten för barn fyllda 16 år att själva göra en flyttningsanmälan begränsas till de fall som nämndes i 1967

¹² Prop. 1967:88 s. 30

¹³ SOU 1988:10 *Rätt adress*, s. 178.

års lagstiftningsärendet. Det skulle minska risken för att anmälningar med motstridigt innehåll ges in av 16-åringen och hans eller hennes vårdnadshavare. Dock skulle en sådan ändring medföra en ökad utredningsbörda för Skatteverket, som skulle ha att utreda om en flyttningsanmälan gjord av en 16-åring grundar sig på ett sådant förhållande som ger honom eller henne rätt att själv göra en anmälan. Då det inte har framkommit uppgifter om att nuvarande regler skulle fungera dåligt finner vi därför inte skäl att ändra bestämmelsen.

15.2.4 Anmälan av barn som ska folkbokföras vid födelsen eller efter adoption

Förslag: Ett barn som föds utom landet ska anmälas för folkbokföring endast om barnet ska folkbokföras med stöd av de särskilda bestämmelserna som gäller för barn till personer som är folkbokförda enligt 14 § folkbokföringslagen. Det gäller såväl födda som adopterade barn.

Bedömning: Det finns inte skäl att korta fristen för att anmäla födelse, som i dag är en månad.

Bestämmelserna i 24 § folkbokföringslagen innebär att inte bara barn som ska folkbokföras ska anmälas till folkbokföringen, utan även andra barn som föds i Sverige samt vissa dödfödda barn. Det saknas skäl att ändra dessa bestämmelser.

Alla barn som ska folkbokföras föds inte på svenska sjukvårdsinrättningar eller med hjälp av svensk barnmorska som i sådant fall är skyldiga att anmäla födelsen. Det förekommer att barn föds utanför sjukinrättningar och utan bistånd av barnmorska i Sverige. I dessa fall finns ingen annan möjlighet än att låta vårdnadshavaren anmäla födelsen till Skatteverket. Liksom i dag bör det – om barnet från födelsen har två vårdnadshavare – räcka att en av vårdnadshavarna anmäler födelsen. Det är viktigt att Skatteverket så långt möjligt säkerställer att de lämnade uppgifterna är riktiga.

Vi har i avsnitt 6.3.2 föreslagit att barn som föds utomlands inte ska folkbokföras från födelsen utan först vid invandringen. Någon skyldighet att anmäla barn födda utomlands behövs därför inte och bestämmelsen bör ändras i enlighet härmed. Barn som föds av den

som är utsänd i svenska statens tjänst ska dock fortfarande folkbokföras från födelsen.

Det är viktigt att även barn som föds utanför den svenska sjukvården anmäls så snart som möjligt efter födelsen. Vid flyttning inom landet gäller i dag att anmälan ska göras inom en vecka. Med dagens möjligheter till kommunikation bör motsvarande frist kunna gälla även vid anmälan av barns födelse. Fristen kan dock innebära svårigheter när barn föds utom landet. Vidare måste man i de fall det är vårdnadshavarna själva som är skyldiga att anmäla, tillåta en viss tid efter förlossningen för återhämtning innan skyldigheten inträder. Vi finner därför att den nuvarande fristen om en månad är väl avvägd.

I dag saknas bestämmelser om vad en anmälan av ett barns födelse ska innehålla. Skatteverket har tagit fram en blankett (SKV 7807) som sjukvårdsinrättningen fyller i och skickar in till verket. Denna blankett innehåller uppgift om bland annat moderns namn och personnummer eller födelsedatum, barnets födelsedatum och kön, kontaktuppgifter till modern i de fall modern saknar personnummer eller är bosatt i utlandet samt uppgift om eventuell makes namn och personnummer eller födelsedatum.

Fråga är om det behövs några bestämmelser om innehållet i anmälan. Enligt Skatteverkets uppfattning finns inget behov av att uppgifterna författningsregleras. Vi delar Skatteverkets uppfattning att det saknas behov av författningsreglering.

15.2.5 Anmälan av vissa andra barn

Förslag: Ett barn till en person som är folkbokförd med stöd av 14 § folkbokföringslagen som inte ska folkbokföras från födelsen, ska anmälas för folkbokföring när barnet har fått en tillräcklig anknytning till landet.

Bedömning: Det saknas skäl att i övrigt ändra bestämmelsen.

Som framgår av avsnitt 6.3.4 ska bestämmelsen om folkbokföring av vissa barn som vistats här i landet sedan födelsen kvarstå. Vi föreslår också att barn till personer som är folkbokförda med stöd av 14 § folkbokföringslagen som inte ska folkbokföras från födelsen, ska kunna folkbokföras när de kan anses ha fått en tillräcklig anknytning till landet, se avsnitt 8.3.3. För att barnen ska

kunna folkbokföras måste de anmälas till folkbokföringen. Bestämmelsen ska därför ändras i enlighet med detta.

Någon tidsfrist kan inte anges utan anmälan kan ske först när folkbokföring är aktuell.

15.2.6 Anmälan av förvaltare och god man

Förslag: Uppgift om förvaltare ska få behandlas i folkbokföringsdatabasen.

Överförmyndaren ska åläggas att till Skatteverket lämna uppgift när ett förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör. Uppgift ska lämnas om vem förvaltarskapet gäller och vem förvaltaren är.

Den sekretess som i dag gäller för överförmyndaren ska också gälla i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

Förvaltare

En person som har en förvaltare förordnad för sig har, med vissa få undantag, inte rätt att själv utföra rättshandlingar, utan det är förvaltaren som inom ramen för sitt uppdrag har ensam rådighet över huvudmannens egendom och som företräder denne i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget (11 kap. 9 § föräldrabalken). Dock kan huvudmannen med förvaltarens samtycke företa rättshandlingar även om de omfattas av förvaltarens uppdrag (11 kap. 10 § föräldrabalken).

Om huvudmannen har ingått ett avtal utan samtycke från förvaltaren gäller, angående avtalets verkan, samma regler som gäller för underåriga som ingår avtal utan förmyndarens samtycke (11 kap. 10 § föräldrabalken). Det innebär att avtalet enligt huvudregeln inte blir bindande om samtycke inte ges och att tredje man i vissa fall får avvakta samtycke. Om avtalet fullgjorts eller, när det gäller arbetsavtal, fullgörs på ett behörigt sätt, får tredje man inte frånträda avtalet. Se vidare 9 kap. 6 § föräldrabalken. Även beträffande huvudmannens återbärings- och ersättningskyldighet när ett avtal går åter gäller samma regler som för underåriga. Detta följer av hänvisningen till 9 kap. 7 § föräldrabalken.¹⁴

¹⁴ Walin m.fl., *Föräldrabalken. En kommentar på Internet*. Uppdaterad per den 1 september 2008. Kommenterat under 11 kap. 10 §.

När rätten beslutar att anordna förvaltarskap för en person ska beslutet genast kungöras i Post- och Inrikes tidningar (11 kap. 27 § föräldrabalken). Även när förvaltarskapet jämkas eller upphör ska detta kungöras. Varje överförmyndare ska också föra en förteckning över bland annat förordnade förvaltare (9 § förmynderskapsförordningen (1995:379)) och ska om det begärs lämna ett utdrag ur registret (11 § förmynderskapsförordningen).

Fråga har uppkommit om att i folkbokföringsdatabasen registrera uppgift om att en person har en förvaltare förordnad för sig.¹⁵

Enligt 32 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ärende enligt föräldrabalken för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.¹⁶ I RÅ 2007 ref. 82 slog Regeringsrätten fast att denna bestämmelse inte hindrar att uppgifter om vilka personer som har förvaltare enligt föräldrabalken lämnas till ett kreditupplysningsföretag. Rätten grundade denna bedömning bland annat på kreditupplysningsföretagens stora betydelse för affärslivets funktion och effektivitet samt på att kreditupplysningsverksamhet är underkastad en sträng reglering som innebär att den bara får bedrivas efter tillstånd från Datainspektionen, att den står under tillsyn av inspektionen och att tillståndet kan återkallas.

Ovan nämnda avgörande kan inte tas till intäkt för att andra än kreditupplysningsföretag har rätt att få ut uppgifter om vilka personer som har förvaltare. Den som har behov av uppgifter om vilka personer som har förvaltare har i stället möjlighet att kontinuerligt bevaka kungörelserna i Post- och Inrikes tidningar och föra in uppgiften i sitt register.

Eftersom det är av stor betydelse för vissa myndigheter att känna till att en person har en förvaltare skulle det vara en fördel om uppgiften förs in i folkbokföringsdatabasen. Vi föreslår därför att överförmyndaren ska åläggas att till Skatteverket lämna uppgift när förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör samt att uppgiften ska få registreras i folkbokföringsdatabasen. Detta förutsätter dock att uppgiften omfattas av samma sekretess inom Skatteverkets folkbokföringsverksamhet som den som finns hos överförmyndaren. På grund av sekretessen kan uppgiften inte aviseras

¹⁵ Skatteverkets slutrapport *Uppdrag "Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället"* (TIFOS), 2008-10-15, bilaga 4, s. 12.

¹⁶ Bestämmelsen motsvaras av 9 kap. 14 § sekretesslagen (1980:100).

till andra myndigheter än de som har en tillräcklig sekretessbestämmelse.

För att uppgifterna ska få ett tillräckligt sekretesskydd hos Skatteverket föreslår vi en ändring i offentlighets- och sekretesslagen innebärande att den sekretess som i dag gäller för överförmyndaren för aktuella uppgifter också ska gälla i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

Eftersom sekretessen hos överförmyndaren inte begränsar meddelarfriheten saknas skäl att låta meddelarfriheten begränsas av den av oss föreslagna sekretessen.

Liksom beträffande sekretessen hos överförmyndaren ska sekretessen gälla i högst tjugo år.

God man

En person som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person kan få en god man utsedd för sig (11 kap. 4 § föräldrabalken).

Problem uppkommer om den gode mannen gör exempelvis en flyttningsanmälan avseende huvudmannen och huvudmannen samtidigt gör en egen sådan anmälan, med annat innehåll. Det kan då vara oklart vad som gäller. Fråga har uppkommit om att i folkbokföringsdatabasen registrera uppgift om god man.¹⁷ Risken för rättshandlingar av olika innehåll från den gode mannen och från huvudmannen är dock inte specifik för folkbokföringen, det är en risk som finns i alla sammanhang där godmanskap förekommer.

Godmansinstitutet innebär att huvudmannen hela tiden behåller sin rättshandlingsförmåga. Om huvudmannen själv lämnar in exempelvis en flyttningsanmälan ska denna alltså godtas även om det är känt att huvudmannen har en god man förordnad för sig.

En god man får bara företa rättshandlingar inom sitt förordnande och endast med huvudmannens samtycke (11 kap. 5 § första stycket föräldrabalken). Endast om huvudmannen är ur stånd att lämna sådant samtycke får en rättshandling företas utan samtycke. En rättshandling som en god man har företagit utanför sitt förordnande är inte bindande för huvudmannen.

¹⁷ Skatteverkets slutrapport *Uppdrag "Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i sambället"* (TIFOS), 2008-10-15, bilaga 4, s. 12.

Om den gode mannen inom ramen för förordnandet har ingått en rättshandling som vanligen företas för den dagliga hushållningen, ska ett samtycke från huvudmannen anses föreligga, om denne inte före rättshandlingen har gett uttryck för annat till den mot vilken rättshandlingen riktade sig (11 kap. 5 § andra stycket föräldrabalken). "För den dagliga hushållningen" innebär att rättshandlingen är vardaglig och återkommande, som exempelvis att betala hyra och andra återkommande räkningar, samt att köpa mat och kläder.¹⁸ Syftet med undantagsbestämmelsen är att kontrollen av samtycke inte ska bli alltför betungande för den gode mannen när det rör sig om en rättshandling av mera vardaglig natur.

Att lämna in exempelvis en flyttningsanmälan kan inte, menar vi, anses vara en sådan handling som görs inom ramen för den dagliga hushållningen. Det är varken en vardaglig eller en regelbundet återkommande handling. Det kan inte anses vara särskilt betungande för den gode mannen att fråga huvudmannen om ett samtycke när en flyttningsanmälan ska göras. Det saknas därför ett behov av att låta denna handling omfattas av undantaget.

Det krävs således att huvudmannen lämnar sitt samtycke för att en sådan anmälan ska godtas. Den gode mannen måste alltså i princip visa att han eller hon har fått huvudmannens samtycke eller att huvudmannens mening inte har kunnat inhämtas.

Eftersom huvudmannen alltid har rätt att själv utföra rättshandlingar saknas det ett behov av att i folkbokföringsdatabasen registrera uppgift om god man. Därtill kommer att för att uppgiften ska kunna användas på ett korrekt sätt av alla som får del av den torde krävas att det också framgår vad godmanskapet omfattar i det enskilda fallet. Detta kan inte anses lämpligt. Det bör dock vara möjligt att registrera den gode mannen som kontaktperson. Skatteverket har i en rapport föreslagit att kontaktuppgifter ska få registreras i folkbokföringsdatabasen.¹⁹ Om kommunikation mellan Skatteverket och den enskilde behöver ske i ett ärende rörande en person som har en god man kan kommunikationen ske med huvudmannen om den gode mannen inte är känd.

¹⁸ Walin m.fl., *Föräldrabalken. En kommentar på Internet*. Uppdaterad per den 1 september 2008. Kommenterat under 11 kap. 5 §.

¹⁹ Skatteverkets slutrapport *Uppdrag "Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället"* (TIFOS), 2008-10-15, bilaga 4, s. 3 f.

15.2.7 Anmälan av postadress till dödsbo

Förslag: Ett dödsbo ska till Skatteverket få anmäla en särskild postadress till vilken post rörande den avlidne kan skickas, om den är en annan än den tidigare registrerade adressen.

Kvarlåtenskapen, det vill säga tillgångar och skulder, efter en avliden person utgör personens dödsbo. Dödsboet är en juridisk person som förvaltas av dödsbodelägarna.

När myndigheter och andra behöver kommunicera med dödsboet angående frågor som rör den avlidne är det en fördel om det i folkbokföringsdatabasen finns en adress dit post kan skickas.²⁰ I många fall bor det på den avlidnes adress någon person som är dödsbodelägare och som kan ta emot posten, men i de fall den avlidne bodde ensam eller med någon som inte blir dödsbodelägare behövs en ny adress. Det är därför bra om dödsboet anmäler en sådan adress. Den kunde lämpligen antecknas som en särskild postadress till den avlidne. Det blir dödsbodelägarna som får bestämma vilken adress som ska anmälas som särskild postadress.

Anmälan bör göras så snart som möjligt efter att adressen ändrats.

Anmälan ska göras av dödsboet. Med det avses enligt allmänna regler om ställföreträdare för juridiska personer att alla dödsbodelägare gemensamt måste underteckna en anmälan, om de inte genom fullmakt har utsett en av dödsbodelägarna att företräda dödsboet.

Vi föreslår alltså att dödsboet till Skatteverket får anmäla en särskild postadress till vilken post rörande den avlidne kan skickas, om den är en annan än den tidigare registrerade adressen. En bestämmelse härom bör tas in i databasförordningen.

²⁰ Skatteverkets slutrapport *Uppdrag "Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i sambället" (TIFOS)*, 2008-10-15, bilaga 4, s. 12 f.

15.2.8 Andra uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen

Förslag: Den enskilde ska på begäran av Skatteverket lämna uppgift om namn, födelse- och födelseort, medborgarskap, civilstånd samt make, barn och föräldrar med flera som enligt databaslagen får föras in i folkbokföringsdatabasen. Även uppgift om ändring av tidigare införda uppgifter ska lämnas. Skyldigheten gäller om Skatteverket inte kan hämta in uppgifterna på annat sätt. Skatteverket får förelägga en person att lämna dessa uppgifter.

I databaslagen regleras vilka uppgifter som får föras in i folkbokföringsdatabasen. Framför allt i 2 kap. 3 § nämnda lag räknas en stor mängd uppgifter upp, som får behandlas i databasen.

För att göra databasens uppgifter fullständiga och aktuella krävs en bestämmelse enligt vilken det åligger den enskilde att lämna de uppgifter som får föras in, liksom att lämna uppgift om ändring av tidigare införda uppgifter. Det kan vara exempelvis ändrat civilstånd i de fall äktenskap ingås i utlandet och namn för ett nyfött barn som ska folkbokföras i de fall skyldighet att anmäla namn inte följer av namnlagen, det vill säga om barnet inte är nordisk medborgare. Även uppgift om födelseort, medborgarskap och familjeförhållanden kan behöva hämtas in. De nu nämnda uppgifterna är i dag frivilliga att lämna. För att tillförsäkra att uppgifterna i databasen är aktuella bör Skatteverket ha möjlighet att förelägga den enskilde att lämna uppgifterna.

Skyldigheten att lämna uppgifterna ska åligga den enskilde endast för det fall en anmälningsskyldighet inte åligger honom eller henne enligt någon av de andra bestämmelserna om anmälningar i folkbokföringslagen och endast om Skatteverket begär att få in dem. Uppgiftsskyldigheten ska vidare gälla endast om uppgifterna inte kan hämtas in på annat sätt.

16 Föreläggande, vite, straff och överklagande

16.1 Gällande bestämmelser

16.1.1 Föreläggande

Föreläggande att lämna uppgift

Om det kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt folkbokföringslagen får Skatteverket enligt 31 § första stycket första meningen folkbokföringslagen förelägga personen att antingen göra en sådan anmälan eller skriftligen eller muntligen lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av hans eller hennes folkbokföring. I föreläggandet ska anges vilka uppgifter som ska lämnas.

Även om det inte kan antas att en person är skyldig att göra anmälan enligt folkbokföringslagen får Skatteverket enligt 31 § första stycket andra meningen sedan den 1 januari 1998 förelägga en person att lämna uppgifter som behövs för kontroll av bosättningen enligt folkbokföringslagen. I föreläggandet ska anges vilka uppgifter som ska lämnas.

Skatteverket får enligt 31 § andra stycket folkbokföringslagen förelägga en person att lämna uppgift om lägenhetsnummer, även om han eller hon inte är skyldig att göra anmälan enligt första stycket. I förarbetena till 1995 års lag om lägenhetsregister anförde regeringen att bestämmelsen var nödvändig vid utredning av folkbokföring av personer som inte inledningsvis kunde knytas till en viss lägenhet.¹

¹ Se prop. 1995/96:90 *Registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 m.m.* s. 43 f.

Föreläggande för den som är anmälningsskyldig enligt namnlagen

Varje barn ska enligt 30 § namnlagen (1982:670) ges ett eller flera förnamn som inom tre månader från födelsen ska anmälas till Skatteverket. Om ett barns vårdnadshavare inte anmält barnets förnamn inom föreskriven tid får Skatteverket enligt 31 § tredje stycket folkbokföringslagen förelägga barnets vårdnadshavare att inom viss tid fullgöra denna skyldighet.

Föreläggande för fastighetsägare eller annan som upplåter bostad åt annan

Skatteverket får enligt 32 § folkbokföringslagen förelägga en fastighetsägare eller innehavare av bostadslägenhet, som upplåter en bostad åt någon annan, att uppge till vem bostaden upplåts och om denne med fastighetsägarens eller lägenhetsinnehavarens medgivande upplåter bostaden åt någon annan samt vilka personer som enligt fastighetsägarens eller lägenhetsinnehavarens kännedom bor i fastigheten respektive lägenheten.

I fråga om en person som bor på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter får föreläggandet enligt 32 § också avse uppgift om personnummer, adress, fastighetsbeteckning och lägenhetsnummer. Med fastighetsägare avses även ägare av byggnad.

16.1.2 Vite

Vite kan av Skatteverket föreläggas den som inte följer ett föreläggande enligt 31 eller 32 §. Ett sådant vitesföreläggande får inte överklagas. Bestämmelser om vite finns i 37–39 och 41 §§ folkbokföringslagen.

Fråga om utdömande av vite prövas av den länsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av beslut enligt folkbokföringslagen, det vill säga hos den länsrätt inom vars domkrets den person vars folkbokföring beslutet gäller, vid tidpunkten för beslutet var folkbokförd. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kamrarrätten. Vid prövning av utdömande av vite får vitets lämplighet bedömas.

1983 års folkbokföringskommitté fann på några punkter anledning att gå ifrån den då nya viteslagens bestämmelser. Allmänt

gäller att ett beslut att förelägga vite kan överklagas. När vitet syftade till att förmå någon att lämna en anmälan eller en uppgift till grund för ett ärendes handläggning fyllde en möjlighet att överklaga själva vitesföreläggandet inte någon funktion från rättssäkerhetssynpunkt. Däremot försvagades vitesföreläggandets effekt som påtryckningsmedel eftersom den uppgiftsskyldige kunde försena handläggningen genom ett överklagande. Lagligheten av ett vitesföreläggande kunde prövas i samband med att vitet utdömdes. Kommittén föreslog därför att ett beslut att förelägga vite inte skulle kunna överklagas.² Regeringen följde kommitténs förslag. Enligt regeringen var bestämmelserna om vite nödvändiga för att myndigheten på ett förhållandevis enkelt sätt skulle kunna få in eller komplettera de uppgifter som skulle registreras i folkbokföringen eller som behövdes för bedömningen av en fråga om bosättning.³

Bestämmelserna i folkbokföringslagen kompletteras av generella bestämmelser om viten i lagen (1985:206) om viten.

Skatteverket utfärdade i april 2005 en styrsignal om möjligheten att förelägga en person att vid vite anmäla flyttning. Skatteverket konstaterade att föreläggande vid vite inte får tillämpas. Inte heller ett föreläggande att lämna uppgifter om bosättning bör enligt verket förenas med vite. Skälet till dessa riktlinjer är att det kan innebära att personen tvingas lämna uppgifter som visar att han eller hon gjort sig skyldig till brott, se också avsnitt 16.2 där detta närmare utvecklas.⁴

16.1.3 Straff

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte fullgör sin skyldighet att anmäla flyttning inom landet enligt 25 § eller till landet och av barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört men som ska folkbokföras enligt 26 § ska enligt 43 § folkbokföringslagen dömas till penningböter. I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

² Se SOU 1988:10 *Rätt adress* s. 127.

³ Se prop. 1990/91:153 *om ny folkbokföringslag m.m.* s. 108.

⁴ Se Skatteverkets styrsignal *Brott enligt 43 § folkbokföringslagen*, avsnitt 2, dnr 130 218370-05/11, daterad den 25 april 2005 och Skatteverkets styrsignal *Användning av vitesförelägganden inom folkbokföringen*, avsnitt 4, dnr 131 57541-06/11 daterad den 23 februari 2006.

Den 1 januari 1998 infördes bestämmelser om att barn som har vistats i landet sedan födelsen utan att vara folkbokfört ska folkbokföras om det har sådan anknytning till landet som krävs för folkbokföring av den som flyttar in i landet. Samtidigt infördes en skyldighet i 26 § andra stycket folkbokföringslagen att anmäla ett sådant barn för folkbokföring. Straffbestämmelsen kom att omfatta även denna anmälningsskyldighet, men det utökade tillämpningsområdet för bestämmelsen kommenteras inte i förarbetena.⁵

Skatteverket ska enligt 7 § folkbokföringsförordningen göra anmälan till åklagare så snart det finns anledning att anta att brott som avses i 43 § folkbokföringslagen har begåtts. Detta gäller dock inte om det kan antas att brottet inte kommer att medföra påföljd eller om anmälan av annat skäl inte behövs. I anmälan ska anges de omständigheter som utgjort grund för misstanken om brott. Skatteverket får fullgöra anmälningsskyldigheten till sådan särskild enhet inom verket som ska medverka vid brottsutredning om den misstänkte kan antas erkänna gärningen. Detta gäller dock endast om den misstänkte fyllt tjuogoett år. Bestämmelsen om anmälan till den särskilda enheten inom Skatteverket tillämpas inte för närvarande. Skälet är att det är svårt för skattebrottsenheterna att tillämpa utredningsformen förenklad brottsutredning i de fall anmälan görs direkt till skattebrottsenheterna i stället för till åklagare. Skatteverket anser att anmälan till åklagare kan bli aktuell när någon helt enkelt låter bli att anmäla flyttning inom landet, när någon uppenbarligen lämnar felaktiga uppgifter i sin flyttning-anmälan och därigenom blir felaktigt folkbokförd eller när någon vistas i Sverige under sådana förhållanden att förutsättningarna för folkbokföring är uppfyllda, men personen låter bli att anmäla inflyttningen till Sverige. Andra förhållanden som enligt Skatteverket kan påverka bedömningen är om personen även tidigare har flyttat utan att anmäla detta självmant eller om det framgår att personen medvetet försvårar Skatteverkets utredning om den nya adressen.⁶

Straffbestämmelsen i 1967 års folkbokföringslag tillämpades under 1980–1986 sammanlagt 15 gånger. Såvitt 1983 års folkbokföringskommitté kunde finna gällde samtliga fall att någon underlåtit att anmäla flyttning inom landet.⁷ Såvitt känt har ingen dömts

⁵ Se SOU 1996:68 *Några folkbokföringsfrågor* och prop. 1997/98:9 *Skydd för förföljda personer, samordningsnummer, m.m.*

⁶ Se Skatteverkets styrsignal *Brott enligt 43 § folkbokföringslagen*, dnr 130 218370-05/11, daterad den 25 april 2005.

⁷ Se SOU 1988:10 *Rätt adress* s. 129.

enligt straffbestämmelsen efter 1991 fram till 2005. Under perioden 2005–mars 2007 anmälde Skatteverket totalt 28 misstänkta brott. Vid en uppföljning den 3 juli 2007 hade penningböter om 900 kronor dömts ut i ett mål, två förundersökningar var inledda och i två ärenden hade beslut om att inte inleda förundersökning fattats.⁸ Under 2007 och 2008 anmäldes enligt Skatteverkets diarium totalt 15 ärenden under respektive år.

16.2 Europakonventionen

Europakonventionen⁹ är svensk lag enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen.

Av artikel 6 i Europakonventionen framgår bland annat att var och en ska, vid prövningen av hans eller hennes civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom eller henne för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Var och en som blivit anklagad för brott ska betraktas som oskyldig till dess hans eller hennes skuld lagligen fastställts.

Begreppet brott i den mening som avses i Europakonventionen är ett autonomt begrepp, vilket innebär att det ska ges en självständig och allmängiltig tolkning. Vad som är ett brott i konventionens mening bestäms av tre kriterier, nämligen klassificeringen i den nationella rätten, gärningens natur samt påföljdens natur och stränghet. Det räcker att ett av dessa kriterier är uppfyllt för att artikel 6 ska vara tillämplig. Om en överträdelse klassificeras som brott i den nationella lagstiftningen betraktas den som brott även i konventionens mening.¹⁰

I den rätt till en rättvis rättegång som Europakonventionen ger ingår att en person som är misstänkt för brott inte ska behöva belasta sig själv. Det innebär att den misstänkte inte ska behöva bidra till utredningen eller bevisningen i målet genom att göra medgivanden eller tillhandahålla belastande material.¹¹

⁸ Se Skatteverkets PM *Uppföljning av brottsanmälan enligt folkbokföringslagen* daterad den 3 juli 2007.

⁹ Den europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

¹⁰ Se prop. 2007/08:107 *Administrativa sanktioner på yrkesfiskets område* s. 15.

¹¹ Se prop. 2002/03:106 *Administrativa avgifter på skatte- och tullområdet, m.m.* s. 66 f.

Frågan om det är möjligt att ingripa med både straff och vitespåföljd mot samma förfarande har övervägts vid flera tillfällen. Det är sedan den 1 januari 1998 förbjudet att vid vite förelägga en skattskyldig att medverka i en skatteutredning om det finns anledning att anta att den skattskyldige har begått brott och de begärda uppgifterna har samband med den gärning som brottsmisstanken avser.¹² Den 1 juli 1988 infördes ett förbud i djurskyddslagen (1988:534) mot att döma till ansvar enligt de särskilda straffbestämmelserna i lagen för en gärning som omfattades av ett vitesföreläggande om ett föreläggande hade överträtts. Motsvarande bestämmelser finns i livsmedelslagen (2006:804) och i lagen (2006:805) om foder och animaliska produkter.

16.3 Regeringens uttalanden om avkriminalisering

Regeringen har bedömt att kriminalisering som en metod för att försöka hindra överträdelser av olika normer i samhället bör användas med försiktighet. Rättsväsendet bör inte belastas med sådant som har ringa eller inget straffvärde. Kriminalisering är enligt regeringen heller inte det enda och inte alltid det mest effektiva medlet för att motverka oönskade beteenden. Det allmännas resurser för brottsbekämpning bör koncentreras på sådana förfaranden som kan föranleda påtaglig skada eller fara och som inte kan bemötas på annat sätt. Utrymmet för avkriminalisering bör enligt regeringen i och för sig vara betydande. Det går emellertid inte att med ett slag avskaffa stora mängder straffbestämmelser. Det som måste övervägas är i stället en avkriminalisering av enskilda straffbelagda beteenden. Det som är gemensamt för de flesta specialstraffrättsliga regler är att ansvarsbestämmelserna är avsedda att sanktionera överträdelser av förbud eller föreskrifter som getts i författning eller med stöd av författning. Det är alltså de materiella reglerna som ger innehåll åt straffbestämmelsen. Vid övervägande av om ett förfarande kan avkriminaliseras tvingas man ta ställning inte bara till straffbestämmelsen som sådan utan även till de materiella reglerna. Ur principiell synpunkt bör nämligen inte i lag eller annan författning givna föreskrifter lämnas osanktionerade. Den riktiga åtgärden bör i sådant fall vara att föreskriften som sådan utmönstras eller ges ett annat innehåll.¹³

¹² Se prop. 2002/03:106 *Administrativa avgifter på skatte- och tullområdet*, m.m. s. 79 f.

¹³ Se prop. 1994/95:23 *Ett effektivare brottmålsförfarande* s. 52 och 55 f.

Justitiekommittén instämde i princip i de uttalanden som gjordes i propositionen om att kriminalisering som en metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället borde användas med försiktighet.¹⁴

16.4 Överväganden och förslag

16.4.1 Allmänna utgångspunkter

1983 års folkbokföringskommitté konstaterade att den i folkbokföringen registrerade bosättningen hade fått en allt större ekonomisk betydelse för den enskilde genom att denna direkt eller indirekt lades till grund för avgöranden om den enskildes rättigheter och skyldigheter. Snabba och fullständiga anmälningar om ändrade förhållanden hade enligt kommittén avgörande betydelse för en aktuell och fungerande folkbokföring. En hög kvalitet på folkbokföringen förutsatte bland annat att folkbokföringsmyndigheterna gavs fungerande och enkla metoder för att få in och komplettera de uppgifter som skulle registreras i folkbokföringen eller som behövdes för bedömningen av bosättningen.¹⁵

Uppgifterna i folkbokföringen har i dag minst lika stor betydelse i det svenska samhället som när 1983 års folkbokföringskommittés betänkande lämnades för drygt tjugo år sedan. Även i våra direktiv lyfts vikten av korrekta och aktuella uppgifter fram, se *bilaga 1*. Folkbokföringen ska spegla befolkningens verkliga bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag. Folkbokföringen har också betydelse i fler sammanhang, både när det gäller rättigheter och skyldigheter och i den praktiska hanteringen hos exempelvis företag. Den tekniska utvecklingen har vidare gjort det enkelt att ta del av och använda uppgifter som kommer från folkbokföringsdatabasen. Det är mot denna bakgrund fortfarande av stor betydelse att det finns fungerande metoder för att få in de uppgifter som ska registreras i folkbokföringen eller som behövs för bedömningen av bosättningen. En utgångspunkt för våra förslag är därför att det ska finnas effektiva metoder för att garantera hög kvalitet i de uppgifter som registreras inom ramen för folkbokföringen. Samtidigt måste en god rättssäkerhet

¹⁴ Se bet. 1994/95:JuU2 *Ett effektivare brottmålsförfarande* s. 6 f.

¹⁵ Se SOU 1988:10 *Rätt adress* s. 126 f. och s. 130.

garanteras den enskilde bland annat genom att hänsyn tas till Europakonventionens bestämmelser.

16.4.2 Den särskilda straffbestämmelsen bör tas bort

Förslag: Den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen upphävs.

Eftersom 43 § folkbokföringslagen är utformad som en straffbestämmelse är det helt klart att en sådan gärning omfattas av Europakonventionens krav. Det innebär att det finns en rätt till passivitet för den som är misstänkt för ett sådant brott.

Straffbestämmelsen i folkbokföringslagen kan träffa samma gärning som ett vitesföreläggande eftersom såväl vitesföreläggandet som straffet avser underlåtenheten att fullgöra sin anmälningskyldighet enligt folkbokföringslagen. Ett föreläggande att anmäla flyttning som förenas med ett vite kan alltså innebära att den enskilde tvingas att själv ange sig skyldig till brott. Det kan inte anses förenligt med konventionens bestämmelser att förelägga en person vite, om det finns anledning att anta att han eller hon har begått ett brott och de begärda uppgifterna har samband med den gärning som brottsmisstanken avser.

Regeringen har i tidigare lagstiftningsarbeten anfört att enligt en allmän princip i svensk rätt bör det inte vara möjligt att ingripa med både straff och vitespåföljd mot samma förfarande. Den möjlighet som i dag finns i folkbokföringslagen att tillgripa både vite och straff mot samma beteende bör därför tas bort. Det kan göras genom att införa motsvarande bestämmelse som finns i bland annat taxeringslagen och djurskyddslagen, det vill säga genom förbjuda vite om det finns anledning att anta att den enskilde begått ett brott eller genom att förbjuda att den enskilde döms till ansvar om en gärning omfattas av ett vitesföreläggande som överträts. Det är också möjligt att upphäva vitesbestämmelsen eller straffbestämmelsen. Mot bakgrund av den begränsade användningen av straffbestämmelsen anser vi att sistnämnda alternativ i första hand bör övervägas.

Folkbokföringens uppgift är att fastställa enskildas bosättning och registrera uppgifter om dem. Om någon underlåter att anmäla flyttning kan den omständigheten att folkbokföringsdatabasen

innehåller felaktiga uppgifter i och för sig få konsekvenser för andra delar av samhället men en sådan underlåtelse kan inte i sig anses vara så allvarlig att det krävs en straffsanktion. Vi är också tveksamma till om en straffsanktion är ett effektivt medel för att motverka ett sådant beteende. Det kan inte heller anses vara ett sådant beteende som rättsväsendets resurser i första hand bör användas till. Det är dessutom mycket få personer som döms för folkbokföringsbrott och straffet är lägsta tänkbara.

Som vi nämnt tidigare har folkbokföringen stor betydelse i samhället, inte minst för att i olika sammanhang bedöma enskildas rättigheter och skyldigheter. Den som inte fullgör sin anmälnings-skyldighet enligt folkbokföringslagen på ett korrekt sätt kan ha till syfte att med hjälp av de felaktiga uppgifterna i folkbokförings-databasen få fördelar av något slag, exempelvis någon form av bidrag. Vi anser att det bör vara först när en person uppsåtligt eller av grov oaktsamhet utverkar en felaktig folkbokföring för att uppgifterna ska användas för att felaktigt få fördelar som det finns anledning att bestraffa beteendet. Det straffrättsliga ansvaret bör då utkrävas för denna senare gärning. Ett exempel på när ett sådant straffansvar är möjligt att utkräva är bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612). En av förutsättningarna för att en person ska kunna dömas för bidragsbrott är att denne lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning. Bestämmelsen förutsätter inte att uppgiften lämnas till den myndighet eller arbetslöshetskassa som beslutar om förmånen. Exempelvis kan en felaktig uppgift om folkbokföringen som lämnas till Skatteverket medföra straffansvar om felaktigheten leder till fara för att en socialförsäkringsförmån betalas ut felaktigt eller med ett för högt belopp, förutsatt att detta omfattas av gärningsmannens uppsåt. Den som har vilselett Skatteverket i ett folkbokföringsärende kan alltså dömas för ett bidragsbrott i förhållande till exempelvis Försäkringskassan.

Sammantaget menar vi att övervägande skäl talar för att ta bort den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen. I den mån det behövs ytterligare bestämmelser för att kunna straffa oönskade beteenden som tar sin utgångspunkt i en medvetet felaktig folkbokföring måste sådana bestämmelser införas. Den frågan faller emellertid utanför ramen för denna utredning. Vårt förslag innebär också att de särskilda problem som finns med att kombinera straff och vite försvinner.

16.4.3 Bestämmelser om föreläggande och vite

Bedömning: Bestämmelserna om föreläggande och vite bör inte ändras.

För att uppgifterna i folkbokföringsdatabasen ska hålla en god kvalitet är det viktigt att Skatteverket har effektiva metoder för att få in de uppgifter som behövs. Det är självklart att Skatteverket måste ha möjlighet att förelägga bland annat den som är anmälningsskyldig enligt folkbokföringslagen att komma in med uppgifter. I avsnitt 15.2.8 föreslår vi att den enskilde utöver vad som i dag gäller även ska vara skyldig att lämna de uppgifter som får registreras i folkbokföringsdatabasen om uppgifterna inte kan hämtas in på annat sätt. Där föreslår vi också att Skatteverket ska ha möjlighet att förelägga en person att komma in även med dessa uppgifter.

Ett föreläggande som inte är förenat med någon påföljd är inte alltid ett effektivt påtryckningsmedel. Det är därför enligt vår mening helt nödvändigt att det finns en möjlighet att ge någon form av sanktion när den som är skyldig att lämna uppgifter inte gör det. Det gäller, mot bakgrund av att vi ovan föreslår att den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen ska tas bort, nu med särskild styrka.

Ett vite är ett hot om att ett betalningsansvar kan uppstå, om personen inte skulle följa ett föreläggande. Vitet är alltså avsett att styra någons beteende i ett enskilt fall för framtiden. Vitessystemet har i och för sig den nackdelen att det är tidsödande och tungrott om föreläggandet inte efterlevs. Viteshotet är emellertid också ett verkningfullt påtryckningsmedel.¹⁶ Vi bedömer sammantaget att vitet är en såväl lämplig som nödvändig sanktion när ett föreläggande inte följs. Möjligheten att förena ett föreläggande med vite ska därför finnas kvar.

Som framgår ovan bör det inte vara möjligt att ingripa med både straff och vite mot samma förfarande. I och med att vi föreslår att den särskilda straffbestämmelsen i folkbokföringslagen ska tas bort är problemet i princip undanröjt. En fråga är emellertid hur man ska se på ett vite inom ramen för folkbokföringen och exempelvis ett bidragsbrott där det straffbara förfarandet består i att personen har utverkat ett felaktigt beslut om folkbokföring. Liknande frågor

¹⁶ Se SOU 2004:100 *Tillsyn. Förslag om en tydligare och effektivare tillsyn* s. 193.

har behandlats i andra sammanhang, exempelvis när det gäller livsmedelslagen. Det förbud mot att ingripa med både straff och vite mot samma beteende som finns i exempelvis livsmedelslagen gäller bara i förhållande till de särskilda straffbestämmelserna i den lagen. I förarbetena till livsmedelslagen anges uttryckligen att denna förbudsbestämmelsen inte bör gälla om gärningen är straffbar enligt brottsbalken.¹⁷ Mot denna bakgrund anser vi att det inte kan anses strida mot Europakonventionen att en person som har förelagts vite enligt folkbokföringslagen kan straffas för exempelvis bidragsbrott eller ett brott enligt brottsbalken, även om det straffbara förfarandet består av att ha utverkat ett felaktigt folkbokföringsbeslut.

16.4.4 Anmälan om förnamn enligt namnlagen

Förslag: Bestämmelser om föreläggande och vite i ärenden enligt namnlagen flyttas från folkbokföringslagen till namnlagen.

Innan 1963 års namnlag, namnlagen (1963:521), infördes fanns bestämmelser om förnamn i 1946 års folkbokföringsförordning och i lagen (1946:778) om tillägg till kap. 3 kyrkolagen. Av 16 § folkbokföringsförordningen följde att om ett barn inte blivit döpt inom Svenska kyrkan skulle barnets namn anmälas hos pastor. I folkbokföringsförordningen fanns också bestämmelser om föreläggande och vite för den som inte fullgjorde denna skyldighet.

I 23 § i 1963 års namnlag infördes bestämmelser om anmälan av barns förnamn samtidigt som motsvarande bestämmelser i folkbokföringslagen togs bort. 1963 års namnreform innebar att bestämmelserna om föreläggande och vite för det fall anmälningskyldigheten enligt namnlagen inte fullgjordes kvarstod i folkbokföringslagen. Numera anges, som framgår ovan, i 30 § namnlagen att varje barn ska ges ett eller flera förnamn, som inom tre månader från födelsen ska anmälas till Skatteverket.

När namnbestämmelserna fanns i folkbokföringsförordningen var det naturligt att där också fanns bestämmelser om föreläggande och vite. Numera är det namnlagen som reglerar när ett namn förvärvas. Förvärvet av ett namn har inte någon direkt anknytning

¹⁷ Se prop. 2004/05:72 *Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn* s. 45.

till folkbokföringen. Bestämmelserna om föreläggande och vite vid underlåtenhet att anmäla ett barns namn enligt bestämmelserna i namnlagen hör därför inte hemma i folkbokföringslagen. Namnlagen innehåller redan bestämmelser om förfarandet i mål och ärenden enligt namnlagen. Det är därför naturligt att flytta bestämmelserna om föreläggande och vite i namnärenden till namnlagen. Det blir då också tydligare vilka tvångsmedel som kan användas i namnärenden.

16.4.5 Ändring av beslut efter omprövning eller överklagande

Förslag: Det ska förtydligas att om det finns skäl att efter omprövning eller överklagande ändra ett beslut om folkbokföring ska det ske, även om ett nytt beslut om folkbokföring har fattats efter det först fattade beslutet.

Frågan om vad som gäller när ett beslut ändras efter omprövning eller överklagande har aktualiserats med anledning av en dom från Regeringsrätten. Regeringsrätten har i avgörandet haft att ta ställning till om en man skulle avregistreras från folkbokföringen som utflyttad eller inte.¹⁸ Mannen hade en bostad i Stockholm men arbetade större delen av tiden i Bryssel. Skatteverket (dåvarande Skattemyndigheten) hade beslutat att mannen skulle avregistreras såsom utflyttad. Under tiden som Regeringsrätten handlade ärendet hade mannen återigen blivit folkbokförd i Stockholm. Regeringsrätten fann att mannen rätteligen inte borde ha blivit avregistrerad av Skatteverket, men konstaterade att eftersom mannen numera var folkbokförd föranledde hans överklagande inte någon vidare åtgärd från Regeringsrättens sida. Regeringsrätten avskrev målet. Kammarrätten har i ett avgörande därefter, med samma motivering, avskrivit ett ärende som gällde frågan om inflyttning.

Folkbokföringen ligger till grund för en stor mängd rättigheter och skyldigheter för den enskilde. Det förekommer i vissa fall att den enskilde har rätt till en viss förmån först efter att ha varit folkbokförd i Sverige en viss tid. Som exempel kan nämnas rösträtt i kommunala och landstingskommunala val för andra än medborgare i någon av EU:s medlemsstater eller Norge eller Island (4 kap.

¹⁸ RÅ 2008 ref. 13.

2 § 3 kommunallagen (1991:900)). I en sådan situation är det av stor betydelse för den enskilde att även folkbokföringen bakåt i tiden är korrekt.

Domstolarna har i ovan nämnda avgöranden endast tagit ställning till frågan om personen skulle vara folkbokförd eller inte och då personen vid tidpunkten för avgörandet varit folkbokförd ansett att frågan förfallit. Då tidpunkten för när en person blir folkbokförd, som ovan framgår, i princip är av lika stor betydelse som frågan om folkbokföringen anser vi att det krävs ett förtydligande i folkbokföringslagen, så att även tidpunkten prövas i de ärenden där ett nytt beslut om folkbokföring har fattats efter det överklagade beslutet. Ett sådant förtydligande stämmer också överens med hur bestämmelsen tidigare tillämpats.

Enligt tidigare praxis har det ansetts att om ett beslut ändras efter överklagande ska det nya beslutet gälla samma period som det överklagade beslutet. Detta har gällt även om ett senare beslut om personens bosättning fattats.

Det bör framhållas att i de flesta fall prövas och ändras ett beslut om folkbokföring utan att det finns något senare beslut som gör att saken kan anses ha fallit. Dagens praxis innebär alltså att beslutet i dessa fall ändras även bakåt i tiden.

Vi föreslår därför att 35 § förtydligas så att om det finns skäl att efter omprövning eller överklagande ändra en persons folkbokföring ska det ske, även om ett nytt beslut om folkbokföring har fattats efter det först fattade beslutet. Beslutet kommer att gälla från den tidpunkt som anges i 35 § första stycket. Detta behöver dock inte anges särskilt.

Del F

Gemensamma frågor

17 Konsekvenser

17.1 Personer som ska vara folkbokförda

17.1.1 Folkbokföring efter inflyttning

Vi föreslår att en person som omfattas av bestämmelserna om uppehållsrätt i 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) ska folkbokföras om han eller hon har uppehållsrätt. Om personen saknar uppehållsrätt ska denne folkbokföras om det finns synnerliga skäl eller – om personen är skyldig att ha uppehållstillstånd – om han eller hon har ett sådant tillstånd. Förslaget innebär att kvaliteten på uppgifterna i folkbokföringsdatabasen höjs. I och med att folkbokföringen ofta ligger till grund för enskildas förmåner kommer utflödet av allmänna medel att minska i och med att folkbokföring inte längre kommer att ske av personer som saknar uppehållsrätt. Uppgifter om hur många personer som är folkbokförda och som saknar uppehållsrätt går dock inte att få fram.

För Skatteverkets del innebär förslaget ett marginellt merarbete eftersom den faktiska prövningen av uppehållsrätten i flertalet fall ska göras av Migrationsverket. Migrationsverket ska redan med dagens regelverk efter ansökan pröva den enskildes uppehållsrätt. Dock föreslår vi att Skatteverket ska få direktåtkomst till Migrationsverkets uppgifter om uppehållsrätt. Kostnaderna för att göra detta möjligt uppskattar vi till cirka 400 000 kronor för respektive myndighet. Kostnaderna är enligt vår mening inte större än att de kan tas inom myndigheternas befintliga resurser. Därutöver menar vi att uppgifter om uppehållsrätt även i de fall en person vänder sig direkt till Skatteverket bör överföras elektroniskt mellan Migrationsverket och Skatteverket. Utvecklingen av ett system för elektroniskt informationsutbyte kommer att medföra kostnader. Det pågår emellertid i dag ett arbete om informationsutbyte mellan Skatteverket och bland annat Migrationsverket med anledning av ett uppdrag från regeringen till Skatteverket i verkets reglerings-

brev. Den informationsöverföring från Migrationsverket som blir aktuell med anledning av vårt förslag bör kunna samordnas med detta arbete, vilket bör minska kostnaderna. Enligt vår mening bör även kostnaderna för en vidareutveckling av systemet kunna tas inom myndigheternas befintliga resurser. Om registreringen hos Migrationsverket upphör kan samma rutiner användas. Förslaget innebär därför inte i sig några ytterligare kostnader i denna del.

Om registreringen hos Migrationsverket upphör kommer Skatteverket att bli den myndighet som ska utfärda bevis om registrering enligt rörlighetsdirektivet. Skatteverket har i dag system för utfärdande av personbevis och andra registerutdrag. En motsvarande lösning bör kunna användas för bevisen om registrering. En anpassning av systemen kommer dock att behövas. Kostnaderna för detta borde kunna finansieras genom de medel som frigörs från Migrationsverket om deras skyldighet att utfärda bevis upphör.

17.1.2 Folkbokföring av barn vid födelse och adoption

Förslaget att barn som föds utom landet, med ett undantag som vi redovisar nedan, inte längre ska folkbokföras från födelsen innebär framför allt att kvaliteten i uppgifterna i folkbokföringsdatabasen förbättras. Det kan råda stor osäkerhet om folkbokföring av barn som föds utom landet bör ske, bland annat eftersom det ofta är oklart om modern rätteligen borde vara folkbokförd. Förslaget underlättar därmed Skatteverkets arbete och bör öka tilltron till folkbokföringen.

Socialförsäkringslagen innehåller ett eget bosättningsbegrepp och barnet kan anses bosatt i Sverige trots att det är fött och vistas utom landet. Försäkringskassan har uppgett att vårt förslag underlättar deras arbete. Vi bedömer att förslaget innebär en kostnadsbesparing för staten, främst eftersom risken i dag är stor att socialförsäkringsförmåner betalas ut till och för barn som är folkbokförda, även om de inte uppfyller socialförsäkringslagens krav på bosättning.

Om barnen senare flyttar till Sverige ska de folkbokföras vid inflyttningen. För barnens och föräldrarnas del bedömer vi att förslaget får små konsekvenser.

17.1.3 Avregistrering från folkbokföringen

Vi föreslår att det vid bedömningen av om en utlänning, som behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i landet, inte längre kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet ska beaktas om han eller hon saknar sådant tillstånd. Förslaget innebär att det kommer att vara möjligt att avregistrera fler personer från folkbokföringen än i dag som rimligen inte bör vara folkbokförda. Det medför främst besparingar för staten i form av minskade utgifter för bidrag och andra förmåner. För Skatteverket blir konsekvenserna begränsade.

Vi föreslår vidare att Migrationsverkets skyldighet att lämna uppgifter till Skatteverket ska utökas. Det kommer att innebära att uppgifterna i folkbokföringsdatabasen kommer att hålla en högre kvalitet. Ett uppgiftslämnande finns redan i dag från Migrationsverket till Skatteverket. Det utökade uppgiftslämnandet torde endast föranleda begränsade kostnader. Vi föreslår också att polismyndigheternas skyldighet att lämna uppgifter till Skatteverket ska utökas i förhållande till den skyldighet som finns i dag. Även detta förslag torde föranleda endast begränsade kostnader.

Förslaget att begreppet obefintlig ersätts med försvunnen innebär ett förtydligande och en modernisering, men får i övrigt inga konsekvenser. Detta kan föranleda anpassningar av IT-systemen, främst hos Skatteverket, genom att begreppet ändras. Det torde endast vara fråga om mindre kostnader.

17.1.4 Folkbokföring av utsända och europaparlamentariker

Vi bedömer att våra förslag att folkbokföring ska ske även av nyfödda barn till män som omfattas av 14 § folkbokföringslagen som innehåller bestämmelser om folkbokföring av utsända och deras familjemedlemmar, av barn under tolv år som adopteras av personer som omfattas av samma bestämmelse samt av barn som inte omfattas av dessa bestämmelser men som senare får en tillräcklig anknytning till Sverige huvudsakligen får positiva konsekvenser. Förslagen innebär att män och kvinnor, till skillnad mot i dag, behandlas lika vilket innebär en ökad jämställdhet mellan män och kvinnor. Förslagen innebär också att alla barn till dessa personer, till skillnad mot i dag, ska folkbokföras, i vart fall när de får en tillräcklig anknytning till landet. Barnen i dessa familjer behandlas

alltså lika och de utsända familjerna hålls på detta sätt samman i folkbokföringen.

Eftersom dessa barn normalt flyttar till Sverige så småningom och därmed med dagens bestämmelser ska folkbokföras vid inflyttningen innebär förslagen inte några ökade administrativa kostnader för Skatteverket utan endast att kostnaden uppstår tidigare. Dessa barn omfattas redan av socialförsäkringslagens bestämmelser och förslaget medför därför inte någon ökad kostnad för socialförsäkringen. Vi bedömer att eventuella ökade kostnader i andra delar av samhället blir marginella.

17.2 Rätt folkbokföringsort

17.2.1 Församling ersätts av distrikt

Förslagen att folkbokföring i Svenska kyrkans församlingar ska upphöra och att staten inte längre ska administrera församlingsindelningen innebär stora kostnadsbesparingar för de statliga och kommunala lantmäterimyndigheterna. Även för Skatteverkets folkbokföringsverksamhet kommer förslaget på sikt att innebära besparingar genom att administrationen förenklas då ändringarna av församlingarna inte behöver åtgärdas. Förslaget kan dock initialt komma att innebära kostnader för anpassningar av IT-systemen. Systemändringar behövs samtidigt också för införandet av distrikt, se nedan.

Generellt bedömer vi att Svenska kyrkans församlingar har spelat ut sin roll som en viktig indelning i det civila samhället. De negativa konsekvenserna av att indelningen inte längre tillhandahålls av det civila samhället bedömer vi därför bli små, särskilt mot bakgrund av att vi föreslår en ny, mer användbar indelning, se mer nedan. Det kan inte heller uteslutas att Svenska kyrkan, mot en avgift, kan komma att tillhandahålla församlingsindelningen till de aktörer som vill fortsätta att använda sig av församlingsindelningen.

Vårt förslag får dock naturligtvis stora konsekvenser för Svenska kyrkan, vars hela verksamhet är uppbyggd kring församlingsindelningen, och för sådan statlig verksamhet som är knuten till Svenska kyrkans församlingar, nämligen begravingar samt upp- och begravningsavgift och kyrkoavgift. Svenska kyrkan har i dag inte något behov av att föra uppgift om enskildas församlings-tillhörighet eller att föra en geografisk redovisning av församlings-

indelningen eftersom staten sköter dessa uppgifter. Våra förslag innebär därför att kyrkan behöver göra stora ändringar i sina IT-system. Ett nytt system måste byggas upp för att kunna hantera den kyrkliga indelningen i en digital karta. Det krävs också nya system för att hantera aviseringar av uppgifter om fastigheter, adresser och koordinater samt system för att översätta dessa uppgifter till församlingar. Medlemsregistret – som används såväl i kyrkans interna arbete som i informationsutbyten med Skatteverket – måste anpassas. Olika tekniska rutiner måste ändras bland annat för hantering av begravningsavgiften och kyrkoavgiften. Kyrkan bedömer att förslaget medför omställningskostnader om 20–40 miljoner kronor. Därefter beräknas årskostnaden bli omkring 5–10 miljoner. Skatteverket kommer också att få ökade kostnader för de ändrade rutiner som ett nytt uppgiftslämnande från Svenska kyrkan föranleder. Kostnaderna är dock beroende av vilka uppgifter som kommer att lämnas och hur. Kopplas uppgift om församling till belägenhetsadress torde kostnaderna för Skatteverket inte bli större än att de kan rymmas inom myndighetens befintliga resurser. Uppgift om belägenhetsadress finns redan i dag registrerad för varje person i de system som används som stöd för uppbörden av begravningsavgiften. Vi anser att konsekvenserna också bör lindras av de mycket generösa ikraftträdandebestämmelser som vi föreslår och som ger god tid för Svenska kyrkan och Skatteverket att göra de tekniska ändringar som krävs. Kostnaderna för systemutveckling kan därigenom fördelas på flera år. De lindras också av att Svenska kyrkan numera använder sig av GIS-teknik och digital geografisk redovisning. Kostnaderna kan också komma att minska betydligt för framför allt Skatteverket om reglerna för bestämmande av begravningsavgiften ändras. De tekniska ändringar kyrkan måste genomföra med anledning av våra förslag kommer enligt vår mening på sikt att medföra också positiva konsekvenser för kyrkan i och med att den teknik som kyrkan måste införa och vidareutveckla har flera användningsområden. De ändringar kyrkan måste göra medger således bland annat att kyrkan mer fritt kan bestämma sina församlingsgränser samt att kyrkan får bättre verktyg för att planera och följa upp sin kärnverksamhet. Vi föreslår justeringar i begravningslagen för att begravningsavgift för personer som är folkbokförda i kommun respektive saknar känt hemvist, se mer nedan, ska kunna hanteras. Vi bedömer att det får små konsekvenser.

Distrikten som ska ersätta församlingarna kommer med den utformning vi föreslår att bli betydligt billigare att administrera för staten. Initialt innebär införandet av distrikten emellertid en omställningskostnad, bland annat för att justera de gamla församlingsgränserna efter ändringar i kommungränserna. Kostnaderna för detta uppvägs dock av de besparingar som görs genom att Lantmäteriet inte längre behöver administrera församlingsindelningen. Skatteverket har uppskattat kostnaderna för att ersätta församling med distrikt till cirka 10 miljoner kronor. Kostnaderna föranses av att uppgifter om distrikten kommer att behöva hämtas från Lantmäteriet, anpassning av IT-systemen samt en avvecklingskostnad när församling inte längre ska registreras. Vi anser att konsekvenserna bör lindras av de mycket generösa ikraftträdandebestämmelser som vi föreslår och som ger god tid för Skatteverket att göra de tekniska ändringar som krävs. Kostnaderna för systemutveckling kan därigenom fördelas på flera år. Kostnaderna torde vid sådant förhållande inte bli större än att de kan tas inom befintliga resurser.

För staten sammantaget innebär förslaget om att folkbokföring inte längre ska ske i församling och att församling ska ersättas med distrikt enligt vår mening inte några kostnadsökningar.

Förslagen får också positiva konsekvenser, framför allt ett bevarande av det viktiga kulturarv som socknarna och de tidigare församlingarna utgör, sannolikt tillsammans med de gamla församlingsnamnen.

Vi bedömer att många verksamheter som använder församlingsindelningen i dag kan övergå till att använda indelningen i distrikt. Det kan uppstå kostnader på grund av att distrikten geografiskt inte helt sammanfaller med Svenska kyrkans församlingar. Eftersom distrikten ska vara i princip helt stabila, till skillnad från de mycket instabila kyrkliga församlingarna, kommer förslagen emellertid på sikt att innebära besparingar även för dessa användare.

För folkbokföringens del innebär våra förslag, utöver att folkbokföring inte längre ska ske i församling, att folkbokföring i stället ska ske i kommun. Folkbokföringsorten och födelsehemorten ska utgöras av kommun i stället för av församling. Förslagen får små konsekvenser och främst positiva sådana. Det kommer nämligen att underlätta Skatteverkets arbete att personer som inte kan knytas till en fastighet ska hänföras till en kommun, som är ett större geografiskt område, än till en församling. Att folkbokföringsorten och födelsehemorten i dag utgörs av en församling

innebär vissa problem, främst att orterna kan ha långa eller kristna namn, undanröjs.

17.2.2 Rätt folkbokföringsort

När det gäller våra förslag om ändringar i bestämmelserna om folkbokföringsort berör dessa inte några större grupper av personer och konsekvenserna blir därför begränsade. På samhällsnivå torde summan av de ekonomiska konsekvenserna bli noll. För Skatteverket torde förslagen om att ta bort vissa undantagsbestämmelser underlätta handläggningen av ärendena. Vi har därför uppfattningen att våra förslag inte kommer att medföra ökade kostnader för Skatteverket. Inte heller för övriga aktörer i samhället kommer förslagen att medföra ökade kostnader.

När det gäller vårt förslag om äldreboenden har Försäkringskassan uppgett att kassan ser positivt på förslaget, eftersom det medför att regelverket förenklas med färre specialregler. Enligt Försäkringskassan påverkar förslaget inte reglerna för bostadstillägg till pensionärer för den som bor i ett äldreboende, eftersom nämnda tillägg beviljas för den bostad man bebor. Förslaget får också positiva effekter för kommunerna.

17.2.3 Folkbokföring av barn

I dag går en förhållandevis stor andel av Skatteverkets resurser åt till att utreda de ärenden som rör folkbokföring av barn, trots att antalet ärenden inte är så stort. Framför allt de ärenden där barnet bor lika mycket hos båda sina föräldrar och där föräldrarna uppger motstridiga uppgifter om de faktiska boendeförhållandena är mycket resurskrävande. Med vårt förslag att domar och avtal som godkänts av socialnämnden ska kunna ge ledning var ett barn ska vara folkbokfört kommer utredningsarbetet i vissa ärenden att underlättas betydligt och de resurser som går åt kommer att minska.

Likaså förslaget att föräldrarna kan välja var deras barn ska vara folkbokfört i de fall barnet bor lika mycket hos dem båda kommer att förenkla utredningsarbetet. Förslaget innebär också att föräldrarnas samförståndslösningar får större utrymme, vilket i majoriteten av fall borde vara i linje med det som är det bästa för barnet.

Utgångspunkten måste vara att föräldrarna känner och vet vad som är bäst för deras barn. Det innebär inte att föräldrarna i alla fall ska få bestämma var barnet ska vara folkbokfört, men att det finns ett större utrymme för att kunna utgå från föräldrarnas överenskommelser efter en separation är en klar förbättring. Vidare blir föräldrarna, om de får komma överens om barnets folkbokföring, mer nöjda och tvisterna om folkbokföringen minskar. Detta borde upplevas som positivt av föräldrarna, men är även en fördel för barnet självt, som mår bättre om det finns färre konflikter i dess omgivning.

Vårt förslag om från när ett folkbokföringsbeslut avseende ett barn ska gälla innebär att ett folkbokföringsbeslut avseende ett barn i vissa fall blir gällande från ett tidigare datum. Det medför att barnets vårdnadshavare redan från detta tidigare datum har rätt till vissa sociala förmåner, vilket kan medföra något ökade kostnader för staten. Det är dock fråga om kostnader som barnet och vårdnadshavaren egentligen har rätt till, eftersom barnet rent faktiskt har varit bosatt enligt det fattade beslutet om folkbokföring från det tidigare datumet. Förslaget torde inte innebära några ökade kostnader.

De förbättrade överklagandemöjligheterna medför fler ärenden för domstolarna, men vi tror inte att det kommer att vara fråga om någon betydande ökning. I dag har domstolarna viss hantering av dessa ärenden bestående i att förelägga motparten att yttra sig och därefter att avvisa ansökan om motparten inte samtycker. Vårt förslag kommer därmed att underlätta handläggningen eftersom denna hantering försvinner.

Enligt våra direktiv ska vi redovisa konsekvenser i lagstiftning med koppling till folkbokföringslagen av de ändrade regler som vi föreslår.

Om ett barn med stöd av de av oss föreslagna reglerna folkbokförs på en annan fastighet än det skulle enligt nu gällande regler kan det i det enskilda fallet medföra konsekvenser, både ekonomiska och andra, på grund av annan lagstiftning som har koppling till folkbokföringen. Om konsekvenserna kommer att bli positiva eller negativa varierar från fall till fall. Vi kan dock inte se att våra förslag ur ett större perspektiv medför några ökade kostnader eller några negativa konsekvenser för barn.

17.3 Skydd av personer

17.3.1 Uppgift om skyddsbehov i folkbokföringsdatabasen

Införandet av uppgift om skyddsbehov innebär kostnader för en ny ärendetyp och för att registrera en ny uppgift i folkbokföringsdatabasen. Vi uppskattar denna kostnad till 1 miljon kronor för Skatteverket. Kostnaderna är inte större än att de kan tas inom myndighetens befintliga resurser. Vi föreslå dock utöver uppgift om skyddsbehov även andra förändringar som påverkar Skatteverkets IT-system. För att alla åtgärder inte ska behöva genomföras samtidigt föreslår vi att bestämmelserna om uppgift om skyddsbehov ska träda i kraft först den 1 januari 2013. Detta bör underlätta för Skatteverket.

Att avisera uppgiften om skyddsbehov kommer att medföra vissa kostnader för mottagarna av uppgiften. För myndigheter som ska ta emot denna uppgift och som vill ta in den i myndighetens databas kommer det att medföra kostnader för ändring av IT-systemen. Kostnader för att registrera ytterligare en uppgift är dock enligt vår mening inte större än att de kan tas inom myndigheternas befintliga resurser. Vårt förslag innebär ingen förändring såvitt avser användningen av sekretessmarkering. Den är ett komplement till uppgiften om skyddsbehov. Myndigheternas rutiner och system för att hantera uppgifter om personer med sekretessmarkering påverkas således inte alls av vårt förslag.

Möjligheten att överklaga ett avslagsbeslut kommer att medföra en ökad måltillströmning till länsrätterna. Det är troligen inte särskilt många ärenden som kommer att överklagas, så kostnaderna är därmed försumbara. Det är en viktig förändring, som leder till ökad rättssäkerhet för den enskilde individen. Därför menar vi att det är viktigt att en möjlighet att överklaga införs.

Skatteverkets hantering av dessa ärenden torde underlättas väsentligt genom möjligheten att överklaga.

Många av dem som har ett skyddsbehov är kvinnor och anledningen är i flertalet fall att de är hotade eller förföljda av sina före detta män. Att ge dessa kvinnor en ökad rättssäkerhet och trygghet är ett led i ökad jämställdhet.

17.3.2 Avisering av sekretessmarkeringar

I denna del har vi inte föreslagit några författningsändringar. Vi menar dock att om de åtgärder som vi har bedömt är behövliga vidtas kommer det, på samma sätt som våra förslag när det gäller uppgift om skyddsbehov, att få positiva verkningar bland annat för jämställdheten.

17.4 Övriga bestämmelser

17.4.1 Registrering av uppgifter om andra än folkbokförda personer

Vårt förslag om att införa särskilda bestämmelser om registrering av personer som omfattas av rörlighetsdirektivet, men som inte ska folkbokföras innebär att dessa personers tillvaro i landet kommer att underlättas vilket i sin tur innebär att Sverige fullgör sina EG-rättsliga förpliktelser på ett bättre sätt än i dag.

Förslaget innebär att nya rutiner för informationsutbyte måste tas fram inom Skatteverket och Migrationsverket. För bedömningen av uppehållsrätten kan dock samma rutiner användas som vid folkbokföring av personer med uppehållsrätt. Förslaget innebär därför inte i sig några ytterligare kostnader i denna del. Däremot måste Skatteverket registrera uppgiften om uppehållsrätt vilket medför kostnader för ändringar av IT-systemen. Vi uppskattar denna kostnad till cirka 1 miljon kronor. Kostnaderna är inte större än att de kan tas inom myndighetens befintliga resurser.

Om bestämmelserna om registrering av uppehållsrätt hos Migrationsverket upphävs måste det åligga Skatteverket att utfärda det bevis om registrering som ska utfärdas enligt rörlighetsdirektivet till de personer som kommer att registrera sig med stöd av de föreslagna bestämmelserna. Samma system som för folkbokförda personer torde kunna användas. Några ytterligare kostnader uppkommer således inte.

Förslaget att SPAR även ska få innehålla uppgifter om personer som har varit folkbokförda innebär att det blir enklare för dessa personer, om de fortfarande har en anknytning till landet, att agera i det svenska samhället.

17.4.2 Anmälningar

Vi har föreslagit att endast Skatteverket ska kunna ta emot flyttningsanmälningar. Förslaget medför inga kostnadsökningar.

Att flyttningsanmälan ska anmälas inom tre månader från ankomsten till landet innebär att bestämmelserna anpassas efter rörlighetsdirektivets bestämmelser. Detta förslag torde inte föranleda några kostnader. I dag finns ingen tidsfrist och det går inte att kontrollera hur lång tid efter inflyttningen som en person lämnar en anmälan. Vårt förslag torde därför inte innebära någon större skillnad mot dagens förhållanden.

Vidare föreslår vi att en flyttningsanmälan ska innehålla uppgift om nordisk identitetsbeteckning. Förslaget innebär att ytterligare uppgifter måste registreras och att Skatteverket måste ta fram nya blanketter för flyttningsanmälan. Kostnaderna för detta torde dock inte bli större än att de kan rymmas inom befintliga resurser.

Vidare har vi föreslagit att Överförmyndaren ska underrätta Skatteverket när ett förvaltarskap anordnas, jämkas eller upphör. Detta medför vissa kostnader för Överförmyndaren och för Skatteverket.

Vi har också föreslagit att ett dödsbo till Skatteverket får anmäla en särskild postadress till en avliden. Förslaget innebär endast försumbara kostnader.

17.4.3 Föreläggande, vite, straff och överklagande

Förslaget att upphäva den särskilda straffbestämmelsen innebär att det blir möjligt att använda sig av vitesinstitutet som påtryckningsmedel på den som inte fullgör sina skyldigheter enligt folkbokföringslagen. Förslaget innebär alltså en anpassning till Europakonventionens bestämmelser. De beteenden som verkligen är straffvärda kan bestraffas med stöd av bestämmelser i brottsbalken eller i andra speciallagar, exempelvis bidragsbrottslagen.

Förslaget om ändring av beslut efter omprövning eller överklagande kommer att beröra endast ett fåtal. Liksom beträffande förslagen som gäller rätt folkbokföringsort blir summan av kostnaderna på samhällsnivå noll.

18 Genomförande av våra förslag

18.1 Församling ersätts av distrikt

Förslag: Förslaget till ändring av 6 § folkbokföringslagen som innebär att folkbokföring i territoriell församling ersätts av folkbokföring i kommun ska träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska dock fortfarande gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

De bestämmelser vi föreslår i övrigt dels med anledning av att Lantmäteriet och de kommunala lantmäterimyndigheterna samt Skatteverket inte längre ska föra uppgift om församling, dels med anledning av att en ny indelning, distrikt, ska införas, ska träda i kraft den 1 januari 2015. Det gäller de föreslagna bestämmelserna i lagen (1979:411) om ändring i rikets indelning i kommuner och landsting, fastighetsbildningslagen (1970:988), lagen (1970:991) om ändring i kommunal indelning i samband med fastighetsbildning, begravningslagen (1990:1144), förordningen (2000:308) om fastighetsregister och fastighetsbildningskungörelsen (1971:762). Äldre bestämmelser i fastighetsbildningslagen ska fortfarande gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

Våra förslag som innebär att församling ska ersättas av distrikt och kommun i folkbokföringen får mycket stora konsekvenser för främst Svenska kyrkan, Skatteverket och Lantmäteriet. För att underlätta övergången och minska kostnaderna anser vi att det krävs en lång genomförandetid. Ikraftträdandet bör också anpassas efter Svenska kyrkans val eftersom den verksamheten kräver stora resurser och är svår att kombinera med stora ändringar i IT-systemen. Förslagen bör mot denna bakgrund genomföras först 2015 som är en tidpunkt mellan två kyrkliga val (2013 och 2017). Ändringen bör lämpligen genomföras vid ett årsskifte. Vi föreslår

därför att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet. Det innebär att uppgift om folkbokföring i församling kommer att finnas kvar i folkbokföringen som en historisk uppgift. Uppgift om födelsehemort för de som är födda före ikraftträdandet kommer också att vara oförändrade.

De äldre bestämmelserna i fastighetsbildningslagen, som bland annat innebär att medgivande ska hämtas in från en församling som berörs av en fastighetsbildning bör fortsätta att gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

18.2 Bestämmelserna i övrigt

Förslag: Förslagen gällande uppgift om skyddsbehov ska träda i kraft den 1 januari 2013. Våra övriga författningsförslag ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Vissa äldre bestämmelser i folkbokföringslagen ska fortfarande gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet. Det gäller 2 § om folkbokföring av barn från födelsen, 4 § om skyldigheten att ha uppehållstillstånd för folkbokföring, 15 § om folkbokföring av personer i äldreboenden, 20 § om avregistrering på grund av utflyttning från landet, 24 § om anmälan av barns födelse samt 26 och 28 §§ om anmälan om inflyttning.

Flera av våra förslag kräver tekniska ändringar och visst förberedelsearbete, framför allt för Skatteverket. Bland annat krävs en del ändringar i de IT-system som används för att kunna hantera uppgiften om skyddsbehov. Detta gäller både Skatteverket och de andra myndigheter som vill kunna ta emot och hantera denna uppgift. För att möjliggöra för Skatteverket och andra myndigheter att de ändringar som behöver göras kan spridas ut över tiden och att kostnaderna därmed hålls nere föreslår vi att de förslag som gäller uppgift om skyddsbehov träder i kraft den 1 januari 2013 och att övriga förslag träder i kraft den 1 januari 2012.

Några bestämmelser i folkbokföringslagen i dess äldre lydelse ska fortfarande gälla för förhållanden som avser tid före ikraftträdandet. Det gäller 2 § vilket innebär att ett barn som före den 1 januari 2012 föds utom landet av en kvinna som är folkbokförd, men som inte omfattas av bestämmelserna om folkbokföring av

utsända i 14 §, ska folkbokföras även om barnet anmäls för folkbokföring först efter ikraftträdandet. Barnets födelse ska då också anmälas till Skatteverket enligt 24 § i dess äldre lydelse. Detsamma gäller 4 § vilket medför att de nya reglerna kommer att tillämpas på inflyttningar i landet från ikraftträdandet. Inte heller de nya kraven i 26 § på anmälan om inflyttning inom tre månader eller på att lämna uppgift om personbeteckning i 28 § kan tillämpas i förhållande till inflyttningar före ikraftträdandet.

Vidare ska bestämmelserna i dess äldre lydelse tillämpas för personer som före ikraftträdandet flyttar till ett äldreboende (15 §). Det innebär att personer som före ikraftträdandet flyttar till ett äldreboende i en annan församling kan välja antingen att låta folkbokföringen vara oförändrad (eller folkbokföras i församling om den tidigare bostaden inte disponeras längre) eller att folkbokföras i äldreboendet.

Vid bedömningen av om en person har sitt egentliga hemvist i landet enligt 20 § ska inte beaktas om han eller hon har uppehållstillstånd, om utflyttningen har skett före ikraftträdandet.

I övrigt menar vi att det inte behövs särskilda övergångsbestämmelser.

19 Författningskommentar

19.1 Folkbokföringslagen (1991:481)

2 §

Bestämmelsen i första stycket andra meningen har flyttats till ett nytt *andra stycke* och ändrats på så sätt att barn som föds utom landet inte längre ska folkbokföras från födelsen, med undantag för barn till personer som är utsända i statens tjänst. Skälen för att inte längre folkbokföra barn födda utom landet har vi redovisat i avsnitt 6.3.2. Barn som föds utom landet ska i stället folkbokföras först om de flyttar till Sverige, under förutsättning att de har en sådan anknytning till landet att de ska folkbokföras enligt 3 § och uppfyller kraven i 4 §. Är modern eller fadern bosatt och folkbokförd här torde förutsättningarna för folkbokföring vara uppfyllda direkt när barnet kommer till landet. Det bör anses åligga den som påstår att ett barn är fött i Sverige att styrka det förhållandet.

Skälen för att folkbokföra barn till utsända i statens tjänst och deras familjemedlemmar har vi redovisat i avsnitt 8.3.3.

2 a §

Paragrafen är ny. Skälen för bestämmelsen har redovisat i avsnitt 8.3.3.

3 §

Ändringarna i *första stycket* innebär ett förtydligande av att en person ska anses bosatt i landet för att folkbokföras. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I *andra stycket*, som är nytt, definieras vad som avses med att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i ett land. Definitionen överensstämmer med den praxis som finns och någon ändring i sak är således inte avsedd. Skälen för bestämmelsen har vi redovisat i avsnitt 4.4.2. Motsvarande definition finns intagen även i 20 § som innehåller bestämmelser om utflyttning.

Tredje stycket utgörs av det tidigare andra stycket. Bestämmelsen har inte ändrats.

Bestämmelsen i det *fjärde stycket* är ny. Skälen för bestämmelsen har vi redovisat i avsnitt 8.3.3. Se också kommentaren till 2 §.

I *femte stycket*, tidigare tredje stycket, finns följdändringar till ovanstående ändringar.

4 §

Första stycket har fått en helt ny lydelse. Avsikten är att endast den som uppfyller de särskilda villkor som ställs upp i författningar och andra rättsakter som rör utlänningar ska kunna folkbokföras. Bestämmelser om villkor för vistelse i Sverige finns i första hand i utlänningslagen (2005:716) och utgörs främst av uppehållsrätt och uppehållstillstånd. När det gäller den som är skyldig att ha uppehållstillstånd innebär förslaget inte någon skillnad mot dagens bestämmelser. Det som är nytt är att en person som omfattas av bestämmelserna om uppehållsrätt i 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) ska folkbokföras om han eller hon har uppehållsrätt. Om personen saknar uppehållsrätt ska denne folkbokföras endast om det finns synnerliga skäl eller – om personen är skyldig att ha uppehållstillstånd – om han eller hon har ett sådant tillstånd. Nordiska medborgare ska, liksom i dag, folkbokföras om de uppfyller kraven i 3 §, oberoende av om de har uppehållsrätt eller uppehållstillstånd. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.4.

Det åligger den enskilde att visa att han eller hon har uppehållsrätt. Om personen med stöd av nuvarande regler för registrering av uppehållsrätt har ett registreringsbevis eller ett uppehållskort bör det vara tillräckligt för att styrka uppehållsrätten. Det bör vara möjligt för Skatteverket att på elektronisk väg hämta in uppgifter från Migrationsverket om personen är registrerad respektive har uppehållskort, se kommentaren till den föreslagna 6 b § förordningen om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt

utlännings- och medborgarskapslagstiftningen. I annat fall är det lämpligt om Skatteverket hänvisar personen till Migrationsverket för registrering respektive ansökan om uppehållskort.

Övriga ändringar i bestämmelsen är endast språkliga.

6 §

I *första stycket* har folkbokföring i församling ersatts av folkbokföring i kommun. Här införs också en definition av folkbokföringsort, något som saknas i dagens lagstiftning. Definitionen avviker från den som gäller i praxis, se nedan. Skälen för ändringarna har vi redovisat i avsnitt 9.5.5 och 9.5.6.

Andra stycket har ändrats så att en person som är *folkbokförd*, ej som tidigare bosatt, på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter ska folkbokföras också på lägenhet. Ändringen innebär att det uttryckligen framgår att även personer som folkbokförs enligt 14 § ska folkbokföras också på lägenhet.

Bestämmelsen i *tredje stycket* har anpassats efter ändringarna i första stycket. Vi föreslår också att hänvisningen till förälder enligt 1 kap. 9 § föräldrabalken ska tas bort. Slutligen föreslår vi en ändrad definitionen av födelsehemort, se nedan. Skälen för ändringarna har vi redovisat i avsnitt 9.5.1, 9.5.5, 9.5.6 och 10.3.2.

De föreslagna definitionerna av folkbokföringsort och födelsehemort innebär en ändring i förhållande till vad som gäller i dag, nämligen att församlingen utgör den enskildes folkbokföringsort respektive födelsehemort. Förslaget innebär att i stället kommunen kommer att vara den enskildes folkbokföringsort respektive födelsehemort. Förslaget medför inte någon ändring av befintliga födelsehemorter för personer som fötts innan den nya lagen börjar tillämpas.

7 §

Första styckets andra mening har ändrats på så sätt att samtliga omständigheter ska ligga till grund för bedömningen av hemvistet för en person med dubbel bosättning, och inte, som i dag, att familjens bosättning får en utslagsgivande betydelse. En samlad bedömning ska alltså göras av var personen har sitt egentliga hemvist. Ändringen har behandlats i avsnitt 10.3.4. Familjen ska

fortfarande ha stor betydelse vid bedömningen av var en person ska anses bosatt. För ensamstående kommer arbetsförhållandena fortfarande ha betydelse. Andra omständigheter som kan vägas in är framför allt antalet övernattningar i respektive bostad, bostädernas avstånd från arbetet, bostädernas storlek och standard och var huvuddelen av ägodelarna förvaras, men också med vilken rätt personen nyttjar bostäderna (äganderätt, hyresrätt, andrahandskontrakt med mera), vilken koppling den enskilde i övrigt har till de två orterna, om arbetet är tidsbegränsat och den enskilde efter denna period kommer att återgå till den tidigare bostadsorten eller om det är sannolikt att den enskilde framöver kommer att bosätta sig för gott på arbetsorten.

Som exempel kan nämnas en person med dubbel bosättning som har familj, men som inte tillbringar mer än precis en sjundedel av dygnsvilan hos familjen och som har en stark anknytning till arbetsorten, kanske genom politiska uppdrag som utövas där. Det skulle vara möjligt att anse att den personen är bosatt på arbetsorten. Likaså kan en person med dubbel bosättning som inte har familj i folkbokföringslagens mening anses vara bosatt på den tidigare bostadsorten, om han eller hon har en stark anknytning till den tidigare bostadsorten och en svag anknytning till arbetsorten, där bostaden är liten och har låg standard och där den enskilde arbetar endast fyra dagar per vecka. Även de som ingår äktenskap men inte flyttar ihop kan anses vara bosatta på var sin ort.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 11.4.1. Det som avses beträffande domar är i första hand att domslutet ska kunna ligga till grund för var barnet ska vara folkbokfört, men i andra hand att uppgifter i domskälen om barnets förhållanden ska kunna användas vid bedömningen. Dubbel bosättning får anses föreligga när någon av föräldrarna påstår att barnet bor även hos denne även om den andra föräldern förnekar detta.

Om det inte finns någon dom eller överenskommelse eller om barnets boende i betydande omfattning avviker från domen eller avtalet får bosättningen bedömas enligt första stycket. Barnet kommer då med stöd av den praxis som utvecklats att i första hand anses bosatt i den så kallade ursprungsbostaden om det tillbringar sin dygnsvila där i mellan 40 och 60 procent av tiden. Om fördelningen av tid är en annan eller om ingen av föräldrarna längre bor kvar i ursprungsbostaden folkbokförs barnet där det tillbringar flest dygnsvilor.

Tredje stycket är detsamma som paragrafens nuvarande andra stycke.

I *fjärde stycket* nämns även 15 § som ett undantag från paragrafens första stycke. Ändringen beror på att 15 § enligt vårt förslag, liksom 7 a–11 §§, anger att ett visst förhållande inte ska anses leda till ändrad bosättning. 15 § är således ett undantag från 7 § och inte, som tidigare, från 6 §. Även 7 a §, som nämns i stycket, är ett undantag från 7 § första stycket.

7 a §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 11.4.2.

Bestämmelsen är tillämplig endast i de fall ett barn bor lika mycket hos båda sina föräldrar. I andra fall blir de allmänna reglerna om bosättning och folkbokföring tillämpliga. Om uttrycket ”lika mycket” ska omfatta endast de situationer där ett barn bor precis halva tiden hos vardera föräldern, eller om innebörden i uttrycket ska vidgas något får dock bestämmas i rättspraxis.

Det krävs att båda föräldrarna är överens om var barnet ska anses bosatt för att deras vilja ska beaktas och detta oavsett om båda föräldrarna är vårdnadshavare eller inte.

8 §

Bestämmelsen ersätter nuvarande 8 och 9 §§ och är behandlad i avsnitt 10.3.8. Den gäller oavsett om den enskilde har familj eller inte. Den tillfälliga vistelsen får vara högst ett år för att bestämmelsen ska vara tillämplig.

9 §

Bestämmelsen motsvarar delvis nuvarande 10 § första stycket. Vi har behandlat den i avsnitten 10.3.11 och 10.3.14–15. Beträffande de grupper som nämns i paragrafen gäller alltså samma regel som i dag, nämligen att en vistelse inte anses leda till ändrad bosättning om den föranleds enbart av något av de förhållanden som anges i paragrafen. Bestämmelsen rörande uppdrag som riksdagsledamot eller statsråd finns kvar i 10 §.

Beträffande vistelser som föranleds enbart av en befattning som politiskt tillsatt tjänsteman eller av ett uppdrag att biträda som politiskt sakkunnig inom Regeringskansliet är ingen ändring i sak avsedd. Däremot omfattas inte längre uppdrag som ledamot i kommitté eller kommission samt särskilda uppdrag av riksdagen av bestämmelsen.

Inte heller för vistelser som föranleds av vård vid en institution för sjukvård eller kriminalvård som nämns i andra punkten är någon ändring i sak avsedd.

Tredje punkten har ändrats så att den inte längre omfattar endast vård vid en institution för vård av unga och vård av missbrukare. Utöver institutioner för vård av unga och missbrukare omfattas även exempelvis vård av psykiskt sjuka vid institutioner som inte kan betraktas som sjukvårdsinrättningar och vård av mödrar och barn eller hela familjer. Skatteverket behöver inte längre utreda vad den aktuella vårdinstitutionen har för verksamhet eller inriktning för att veta om punkten är tillämplig eller ej.

Det är endast institutioner med tillstånd av länsstyrelserna eller Statens institutionsstyrelse som omfattas. Skatteverket bör få uppgift om vilka institutioner som har tillstånd att bedriva vård från respektive myndighet. Bestämmelsen omfattar i likhet med vad som gäller i dag inte placeringar i familjehem.

Fjärde punkten är ny. Den gäller för barn som har ett boende med särskild service enligt LSS. Bestämmelsen omfattar alla barn under 18 år samt de som är över 18 men ej fylla 21 år, om de går i skola. Den övre åldersgränsen är avsedd att vara densamma som den som avgränsar föräldrars underhållsskyldighet enligt föräldrabalken.

10 §

Bestämmelsen motsvarar huvudsakligen nuvarande 10 § första stycket 1 och 2 samt andra stycket för riksdagsledamöter och statsråd. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.9. Någon ändring i sak avseende dessa grupper är inte avsedd. Den ändring som gjorts innebär att heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting också ska omfattas av bestämmelsen. Denna del har vi behandlat i avsnitt 10.3.12.

10 a §

Bestämmelsen är densamma som nuvarande 10 § tredje stycket. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.10.

11 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.17.

I *andra stycket* har en justering gjorts för att paragrafens tillämpningsområde ska stämma överens med reglerna om underhållsskyldighet i föräldrabalken. Så länge en förälder är underhållsskyldig för sitt barn omfattas barnet av den aktuella bestämmelsen.

12 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.5. Bestämmelsen har endast ändrats så att samtliga omständigheter ska beaktas. Med samtliga omständigheter avses samma som i 7 §.

13 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.6. Bestämmelsen har inte ändrats annat än på så sätt att församling har ersatts av kommun.

13 a §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.7. Den utgör huvudsakligen en kodifiering av nu gällande praxis. Bestämmelsen ska tillämpas i sista hand, när ingen annan av lagens regler om folkbokföringsort är tillämpliga och endast om det kan antas att personen inte är utflyttad till utlandet.

Av 4 § folkbokföringsförordningen (1991:749) följer att en person som omfattas av bestämmelsen ska folkbokföras under rubriken utan känt hemvist.

14 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.18.

Första stycket är oförändrat, förutom att församling har ersatts av kommun.

Andra stycket har ändrats på så sätt att den nu gällande bostadsanknytningen har utvidgats från att omfatta endast fast egendom och bostad med bostadsrätt till att avse bostäder av alla slag. Enligt vårt förslag kan alltså den utsände efter ansökan folkbokföras även på en fastighet där en bostad med hyresrätt disponeras.

15 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 10.3.16.

Beträffande personer som bor i äldreboenden är enligt vårt förslag huvudregeln att dessa ska folkbokföras i äldreboendet om inte reglerna om dubbel bosättning innebär att personen fortfarande ska vara folkbokförd tillsammans med maken på den tidigare fastigheten. Detta gäller i de fall äldreboendet finns i samma kommun som den enskilde dessförinnan var folkbokförd i eller om den enskilde själv ansöker om att få en plats i ett äldreboende i en annan kommun och det följer av de allmänna reglerna om folkbokföringsort. Endast i de fall en vistelse i ett äldreboende i en annan kommun, vilken på grund av platsbrist eller av andra skäl, beslutats av folkbokföringskommunen, ska vistelsen inte leda till ändrad bosättning. Detta senare fall regleras i *första styckets* första mening.

Om den enskilde i det i bestämmelsens första mening nämnda fallet inte längre disponerar den bostad som han eller hon hade före flyttningen till äldreboendet anses han eller hon i stället bosatt i den kommun där han eller hon tidigare var folkbokförd. Om ändrade förhållanden föranleder det, kan dock den enskilde anses bosatt på en annan fastighet. Ett sådant ändrat förhållande kan exempelvis vara att en ny bostad införskaffas.

17 a §

Paragrafen är *ny*. Bestämmelsen innebär att en EES-medborgare och dennes familjemedlemmar som har uppehållsrätt frivilligt ska kunna ansöka om att bli registrerad i folkbokföringsdatabasen. Bedömningen av uppehållsrätten ska göras på samma sätt som vid folkbokföring, se kommentaren till 4 § Den som inte har ett samordningsnummer eller personnummer sedan tidigare ska tilldelas ett samordningsnummer. Vid tilldelning av samordningsnummer gäller 18 a § och de bestämmelser som finns i folkbokföringsförordningen. Har samordningsnummer tidigare tilldelats innebär registreringen endast att Skatteverket bedömer om personen har uppehållsrätt. Identitet och andra uppgifter finns då redan registrerade. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.1.

18 a §

I *andra stycket* har lagts till att samordningsnumret ska kunna utgå från den födelsetid som en enskild uppger. Det ska gälla i de fall samordningsnummer tilldelas på grund av en anmälan om registrering enligt 17 a §. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.1.

20 §

I *första stycket* finns följdändringar med anledning av att det införs nya stycken i bestämmelsen, se nedan.

I *andra stycket*, som är nytt, definieras vad som avses med att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila i ett land, se kommentaren till 3 § andra stycket. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 7.3.2.

I *tredje stycket*, som är nytt, har införts en bestämmelse som innebär att det vid bedömningen av om en utlänning som behöver ha uppehållstillstånd för att vistas i landet fortfarande kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet, ska beaktas om han eller hon har ett sådant tillstånd. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 7.3.3. Det förhållandet att en person saknar uppehållstillstånd ska inte med automatik innebära att personen avregistreras från folkbokföringen som utflyttad. I många fall är personen kvar i

landet och har exempelvis ansökt om ett nytt uppehållstillstånd. Det kan också vara så att det inte är möjligt att utvisa personen på grund av förhållandena i hemlandet. Om uppehållstillstånd saknas kan det dock vara så att personen faktiskt lämnat landet utan att anmäla utflyttning. I de fall en person saknar uppehållstillstånd bör därför en bosättningsutredning startas. Visar den att det inte är möjligt att få kontakt med personen torde man kunna utgå från att personen lämnat landet. Att uppehållstillstånd saknas kan också vägas in vid bedömningen av var en person ska anses ha sitt egentliga hemvist vid dubbel bosättning.

I *fjärde stycket*, tidigare andra stycket, har införts ett krav att en europaparlamentariker ska vara vald i Sverige för att omfattas av bestämmelsen om undantag från avregistreringen. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 8.3.4.

21 §

Ändringen innebär att begreppet obefintlig byts ut mot försvunnen. Bakgrunden till ändringen har vi behandlat i avsnitt 7.3.5.

24 §

I *första stycket* har anmälningsskyldigheten för barn födda utom landet tagits bort eftersom sådana barn, som huvudregel, inte ska folkbokföras direkt vid födelsen eller registreras på annat sätt. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 15.2.4. Se också kommentaren till tredje stycket.

I *andra stycket*, som är nytt, har införts en anmälningsskyldighet med anledning av de nya bestämmelserna om folkbokföring av barn till utsända i svenska statens tjänst som föds utom landet eller adopteras av en utsänd under vistelsen utomlands, se 2 § andra stycket och 2 a §. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 15.2.4. Den frist som anges i tredje stycket kommer att gälla även vid anmälningar enligt detta stycke. Av 30 § följer att anmälan ska göras av barnets vårdnadshavare.

Femte stycket, tidigare fjärde stycket som innehåller bestämmelser om vilka barn som ska anmälas, ska gälla även vid tillämpningen av det nya andra stycket.

25 §

I *första* och *andra styckena* har ett förtydligande gjorts, att bestämmelserna gäller endast personer som är folkbokförda. Någon ändring i sak jämfört med nu gällande praxis är dock inte avsedd.

Bestämmelsen om vem som är behörig att ta emot flyttningsanmälningar har ändrats. Denna ändring har vi behandlat i avsnitt 15.2.1.

26 §

Ändringarna i *första stycket* har vi behandlat i avsnitt 15.2.1 och 15.2.3. Inflyttningen kan numera anmälas endast till Skatteverket, inte till Försäkringskassan. Även i denna bestämmelse har ett förtydligande gjorts, att bestämmelserna gäller endast personer som efter inflyttningen ska folkbokföras. Någon ändring i sak jämfört med nu gällande praxis är dock inte avsedd.

Att anmälan ska göras inom tre månader är en ny bestämmelse. Den är en anpassning till rörlighetsdirektivet. Bestämmelsen gäller dock alla som flyttar in i landet, oavsett om de omfattas av detta direktiv. Tiden räknas från ankomstdagen. Bestämmelserna i rörlighetsdirektivet innebär vidare att en person utan avbrott måste ha vistats i minst tre månader i den mottagande medlemsstaten för att han eller hon ska kunna åläggas att registrera sig eller ansöka om uppehållskort. Tremånadersfristens beräkning torde därför få konsekvenser för möjligheterna att ålägga personer som omfattas av rörlighetsdirektivet en skyldighet att anmäla inflyttning. Det räcker inte att personen regelmässigt, det vill säga under minst en sjundedel av tiden, tillbringar sin dygnsvila i landet för att personen ska kunna åläggas en registreringskyldighet. Om en person aldrig vistas i landet under minst tre månader i följd torde det få till följd att han eller hon inte kan åläggas att registrera sig. Detta kan påverka beräkningen av tiden för exempelvis den som har dubbel bosättning i och utom landet. Som exempel kan nämnas en tysk medborgare som bor och arbetar i Tyskland, men som inleder ett förhållande med en person som bor i Sverige, och eventuellt får barn tillsammans med denne. Den tyske medborgaren tillbringar minst en sjundedel av sin dygnsvila i Sverige, men har kvar sin bostad i Tyskland. Den tyske medborgaren tillbringar aldrig så lång tid som tre månader i landet utan avbrott. Den tyske medborgaren

skulle med stöd av dagens bestämmelser om folkbokföring sannolikt anses ha sitt egentliga hemvist i Sverige och därmed folkbokföras. I och med att personen aldrig vistas i landet under minst tre månader i följd får emellertid han eller hon inte åläggas att registrera sig. En annan situation som kan uppstå är att en person flyttar till landet utan att behålla någon bostad i ett annat land, men som trots det aldrig tillbringar minst tre månader i landet utan avbrott. Ytterligare en annan situation som kan uppstå är att en person flyttar till landet utan att behålla någon bostad i ett annat land, men som trots det aldrig tillbringar minst tre månader i landet utan avbrott.

Andra stycket innehåller ändringar med anledning av våra förslag om folkbokföring av barn till personer som är folkbokförda enligt 14 § folkbokföringslagen. Bakgrunden till bestämmelserna har vi behandlat i avsnitt 15.2.7.

27 §

Bestämmelsen om vem som är behörig att ta emot anmälningar har ändrats. Denna ändring har vi behandlat i avsnitt 15.2.1.

28 §

Bestämmelsen har ändrats endast avseende att även uppgift om eventuellt samordningsnummer eller personbeteckning som personen har tilldelats i ett annat nordiskt land ska anges i anmälan när en person flyttar in från utlandet. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 15.2.3.

28 a och 28 b §§

Bestämmelserna, som är nya, reglerar vilka handlingar som EES-medborgare och deras familjemedlemmar ska lämna till Skatteverket för bedömning av uppehållsrätten, se också kommentaren till 4 §. Om den enskilde är registrerad hos Migrationsverket eller har ett uppehållskort är detta dock tillräckligt. Bakgrunden till bestämmelserna har vi behandlat i avsnitt 15.2.3, se också avsnitt 4.4.5.

29 a §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 15.2.8.

Med stöd av aktuell paragraf uppkommer en skyldighet att lämna uppgift om bland annat civilståndsändringar och namn för ett nyfött barn som ska folkbokföras i de fall skyldighet att anmäla namn inte följer av namnlagen, det vill säga om barnet inte är nordisk medborgare. Skyldigheten uppkommer först när Skatteverket har begärt att uppgiften ska lämnas.

För ett barn åligger uppgiftsskyldigheten barnets vårdnadshavare, vilket framgår av 30 §.

Att Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgifter enligt aktuell paragraf framgår av 31 § första stycket. Rätten att förelägga medför en möjlighet att förena ett föreläggande med vite enligt 37 §.

29 b §

Paragrafen är ny. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.1.

Uppgift om medborgarskap anges inte uttryckligen i *första stycket* utan följer av den prövning som ska göras enligt 28 a eller 28 b §.

30 §

Paragrafen behandlar frågan om anmälningar för barn under 18 år. Anmälningar för barn som har fyllt 16 år har vi behandlat i avsnitt 15.2.3.

Av 24 § andra stycket framgår att ett barns födelse i normalfallet ska anmälas av sjukvårdsinrättningen eller av barnmorskan som har hjälpt till vid födelsen. I alla andra fall där en anmälan för ett barn ska göras ska den göras av barnets vårdnadshavare. Ett ytterligare undantag är, liksom enligt nuvarande regler, ansökan om kvarskrivning som i vissa fall kan göras av endast en vårdnadshavare, trots att föräldrarna har gemensam vårdnad om barnet, se andra stycket.

Bestämmelsen omfattar även registrering enligt 17 a §, se avsnitt 14.3.1.

31 §

I *första stycket* har ett tillägg gjorts att Skatteverket får förelägga en person att lämna uppgifter som ska lämnas enligt 29 a §. Som ovan nämnts medför detta tillägg en rätt för Skatteverket att i dessa fall förelägga vite.

Det tidigare *tredje stycket* har flyttats till en ny bestämmelse i namnlagen, se nedan. Skälen för flyttningen av bestämmelsen har vi redovisat i avsnitt 16.4.4.

35 §

I *andra stycket* är andra meningen ny. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 11.4.4.

Med formuleringen att beslutet föranleds av att endast den ena vårdnadshavaren har anmält flyttning avses att en sådan anmälan har varit anledningen till att Skatteverket fått kännedom om att en utredning om barnets bosättning behöver inledas. Så kan exempelvis vara fallet när en flyttningsanmälan avseende ett barn kommer in från en av vårdnadshavarna och den andre vårdnadshavaren efter förfrågan uppger att han eller hon inte instämmer i ansökan, varför den avvisas. Skatteverket inleder då en utredning om var barnet ska vara folkbokfört. Verkets beslut efter en sådan utredning ska gälla redan från den dagen det skulle gällt om flyttningsanmälan hade legat till grund för beslutet.

Hänvisningen till vad som sägs i första stycket avser tidpunkten för från när folkbokföringsbeslutet ska gälla, antingen från dagen då barnet faktiskt flyttade till den nya bostaden eller, om anmälan kommit in senare än sju dagar efter flytt dagen, den dag då den flyttningsanmälan, som senare kom att avvisas, kom in till Skatteverket.

Tredje stycket är nytt. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 16.4.5. Avsikten med bestämmelsen är att ett beslut om folkbokföring som överklagas ska prövas i sak och i förekommande fall ändras även i de fall ett nytt beslut om folkbokföring har meddelats efter det överklagade beslutet.

40 §

I *första stycket* har den omständigheten att ett beslut ska gälla folkbokföring tagits bort. Möjligheten att överklaga ska även gälla sådan registrering som avses i 17 a §. Ändringen innebär att även beslut om registrering enligt 1 § andra stycket folkbokföringslagen kan överklagas. Detta torde dock inte få någon betydelse i praktiken. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.1

Andra stycket är nytt. Ett barns folkbokföring ska få överklagas av endast en vårdnadshavare. Den andre vårdnadshavaren blir i ett sådant fall motpart. Barnet, som är den vars folkbokföring det gäller, kan i en sådan process inte vara part. Det torde vara omöjligt mot bakgrund av att barnet ska företrädas av båda vårdnadshavarna. Om ett överklagande bifalles kan den andre vårdnadshavaren överklaga domen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 11.4.5.

I *tredje stycket* har en följdändring till första stycket införts.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.2 Lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

2 kap.

3 §

I *första stycket* punkten 7 har uppgift om distrikt lagts till. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 9.5.5.

Vidare är punkten 16 ny. Bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 12.3.3. Bestämmelsen innebär att en uppgift om skyddsbehov får behandlas i folkbokföringsdatabasen. Bestämmelser om registrering av uppgift om skyddsbehov finns i 3 kap. 2 a–2 c §§.

Punkten 17 är också ny. Bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 15.2.3.

Även punkten 18 är ny. Uppgift om uppehållsrätt behöver endast behandlas i databasen för de personer som ska registreras enligt 17 a §. Att EES-medborgare och deras familjemedlemmar som blir folkbokförda har uppehållsrätt följer, på samma sätt som gäller utlänningar som har uppehållstillstånd, automatiskt av uppgiften om att de är folkbokförda. Uppgift om uppehållsrätt behöver således endast finnas i det system för samordningsnummer som ska användas vid registreringen. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

Vidare är punkten 19 ny. Den bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 15.2.6.

Att uppgifter som får behandlas i folkbokföringsdatabasen också ska registreras där när ändring sker av uppgiften framgår av 2 § förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.

8 §

Ändringarna innebär att uppgift om skyddsbehov och distrikt, som ska ingå i folkbokföringsdatabasen, får lämnas ut med direktåtkomst. Uppgift om uppehållsrätt, förvaltare och nordiska identitetsnummer kan lämnas ut med stöd av andra meningen till de myndigheter som enligt lag eller förordning får behandla uppgiften. Försäkringskassan bör med stöd av denna bestämmelse kunna få åtkomst till uppgift om uppehållsrätt om kassan på grund av att registreringen av uppehållsrätt upphör hos Migrationsverket inte längre kan få uppgiften därifrån. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5, 9.5.4 och 12.3.3.

10 §

Ändringarna innebär att uppgift om uppehållsrätt inte får användas som sökbegrepp. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

3 kap.

2 a §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.3.

Bestämmelsen i *första styckets* första mening är den centrala, som innehåller rekvisiten för när en uppgift om skyddsbehov ska föras in. Uppgiften om skyddsbehov kan givetvis kompletteras med en sekretessmarkering. Införandet av uppgiften medför ingen förändring när det gäller sekretessmarkeringen.

Något formellt krav på att sökanden flyttar i samband med att en uppgift om skyddsbehov förs in finns inte. Det torde dock i de allra flesta fallen vara nödvändigt att den enskilde flyttar, för att uppgiften om skyddsbehov ska kunna få avsedd verkan.

Rekvisitet är detsamma som det som finns i 21 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen. Därmed kan den myndighet som har att tillämpa endast denna sekretessbestämmelse och inte exempelvis bestämmelsen om folkbokföringssekretess ändå med stöd av uppgiften om skyddsbehov sluta sig till att skaderekvisitet är uppfyllt. Om en myndighet anser att kompletterande uppgifter behövs för skadeprovningen får den kontakta Skatteverket eller den enskilde själv.

I andra meningen anges att den enskilde ska ansöka om en uppgift om skyddsbehov. Ansökan bör vara skriftlig. Någon bestämmelse om vad en ansökan ska innehålla finns inte. Denna fråga har vi behandlat i avsnitt 12.3.5.

Bestämmelsen i tredje meningen är ett undantag från huvudregeln när det gäller företrädare för barn som finns i föräldrabalken och som säger att om ett barn har två vårdnadshavare företräder dessa gemensamt barnet. Undantaget innebär att en ansökan för ett barn får göras av en vårdnadshavare ensam, även om barnet har två vårdnadshavare, om uppgiften är avsedd att skydda mot den andre vårdnadshavaren. Denna fråga har vi behandlat i avsnitt 12.3.8. Bestämmelsen motsvarar den som finns avseende kvarskrivning i 30 § andra stycket folkbokföringslagen. Den förstnämnde vårdnadshavaren har också rätt att överklaga ett avslagsbeslut eller ett beslut att ta bort en uppgift om skyddsbehov avseende barnet.

I *andra stycket* regleras att Skatteverkets beslut om uppgift om skyddsbehov får avse även sökandens familjemedlemmar som sökanden bor tillsammans med, även om dessa inte gjort någon egen ansökan. Så kan vara fallet när även familjemedlemmarna är

utsatta för hot eller våld, eller när ett skydd av deras uppgifter behövs för att inte uppgifter om sökanden indirekt ska kunna röjas. Bestämmelsen liknar den som finns beträffande kvarskrivning, 16 § tredje stycket folkbokföringslagen.

Tredje stycket reglerar en interimistisk uppgift om skyddsbehov. Denna fråga har vi behandlat i avsnitt 12.3.6. Avsikten är att Skatteverket ska kunna föra in en sådan uppgift, som då gäller under tiden som verket utreder ärendet, för att den enskilde inte ska utsättas för fara under utredningstiden. Avslås ansökan ska den interimistiska uppgiften kunna finnas kvar till dess beslutet har vunnit laga kraft.

2 b §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.5.

I de flesta fall är det behövligt med ett yttrande från polismyndigheten för att bedöma skyddsbehovet. Om något sådant yttrande inte följer med ansökan bör Skatteverket hämta in ett sådant. Verket har möjlighet att hämta in yttranden även från annan i de fall det i det enskilda fallet bedöms behövligt. Som exempel kan nämnas yttrande från socialnämnden i ärenden som rör barn under 18 år.

2 c §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.3.

En uppgift om skyddsbehov ska finnas kvar i folkbokföringsdatabasen så länge det inte står klart att det inte längre finns något behov av uppgiften. Uppgiften ska då till skillnad mot flertalet andra uppgifter i databasen gallras. Dock ska en omprövning av behovet alltid göras senast inom tre år från dagen för registreringen.

Ett beslut att gallra kan överklagas av den enskilde. Gallringsbeslutet gäller därför först från laga kraft.

4 §

Paragrafens *andra stycke* är nytt. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.4. Rätten att överklaga gäller alltså dels ett avslagsbeslut på en ansökan om uppgift om skyddsbehov, dels ett beslut att ta bort en tidigare registrerad sådan uppgift.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.3 Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

22 kap.

1 §

Paragrafens *tredje stycke* är nytt. Bestämmelsen har utformats med förebild i 28 kap. 1 § tredje stycket som innehåller bestämmelser om sekretess hos Försäkringskassan. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

2 a §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.7. Sekretess ska gälla i ärenden om uppgift om skyddsbehov och om kvarskrivning, med ett omvänt skaderekvisit, vilket innebär en presumtion för sekretess. Bestämmelsen motsvarar den som enligt 22 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen gäller i ärenden enligt lagen om fingerade personuppgifter. Sekretessen omfattar uppgifter om såväl den enskilde själv som dennes anhöriga. Sekretessen gäller också uppgifter om den person som utgör hotet.

3 §

En hänvisning till den nya 2 a § har tagits in för att uppgifterna i ärenden om uppgift om skyddsbehov och om kvarskrivning ska gälla också hos den myndighet som eventuellt behöver tillgång till det underlag som finns. Det kan bli aktuellt exempelvis vid ett

överklagande av ett beslut att vägra utlämnande av uppgifter om en enskild på grund av att det föreligger ett hot.

6 §

Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 12.3.7. Bestämmelsen innebär att sekretessen som gäller i ärenden om uppgift om skyddsbehov och om kvarskrivning går före meddelarfriheten.

32 kap.

4 §

Paragrafens *andra stycke* är nytt. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 15.2.6.

Att sekretessen enligt paragrafens första stycke gäller även i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet innebär att den sekretess som gäller hos överförmyndaren i de aktuella ärendena förs över till Skatteverket. En uppgift i folkbokföringsdatabasen om att en enskild har en förvaltare förordnad för sig och vem denne förvaltare är omfattas alltså av sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.4 Lagen (1979:411) om ändring i Sveriges indelning i kommuner och landsting

4 kap.

1–5 §§

Kapitlet är nytt. Bestämmelserna föranleds av att en ny indelning, distrikt, införs. Bestämmelserna motsvarar huvudsakligen vad som tidigare gällt för församlingar. Bakgrunden till bestämmelserna har vi behandlat i avsnitt 9.5.4.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.5 Fastighetsbildningslagen (1970:988)

3 kap.

11 §

Andra stycket har ändrats. Ändringen föranleds av att Svenska kyrkans församlingar inte längre ska vara en indelning som förs av Lantmäteriet. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 9.5.7.

4 kap.

41 §

Se kommentaren till 3 kap. 11 §.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.6 Lagen (1970:991) om ändring i kommunal indelning i samband med fastighetsbildning

3 §

Paragrafen är ny och föranleds av att den nya indelningen distrikt alltid ska följa kommungränserna. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 9.5.4.

6 §

I paragrafen har en hänvisning till den nya 3 § tagits in. Bakgrunden till ändringen har vi behandlat i avsnitt 9.5.4.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.7 Begravningslagen (1990:1144)

2 kap.

3 §

Ändringen i första stycket föranleds av att personer som inte kan hänföras till en fastighet, inte längre kommer att knytas till en församling i folkbokföringen utan till en kommun. Bakgrunden till ändringen har vi behandlat i avsnitt 9.5.8.

9 kap.

2 §

Bakgrunden till ändringen i första stycket har vi behandlat i avsnitt 9.5.9. Se också kommentaren till 2 kap. 3 §.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.8 Lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret

4 §

I *första stycket* har införts en möjlighet för SPAR att även innehålla uppgifter om personer som har varit folkbokförda.

SPAR ska även få innehålla uppgift om andra än folkbokförda personers dödsfall. För att dödsfall ska kunna registreras om andra än folkbokförda personer krävs det att Skatteverket får kännedom om dödsfallet och att dödsfallet kan styrkas. SPAR ska vidare få innehålla uppgift om distrikt. Bakgrunden till ändringarna har behandlats i avsnitt 14.3.2.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.9 Utlänningslagen (2005:716)

17 kap.

4 §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen har utformats med förebild i 17 kap. 3 § som innehåller bestämmelser om uppgiftsskyldigheter i förhållande till Försäkringskassan. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.10 Namnlagen (1982:670)

37 §

Bestämmelsen har flyttats från 31 § tredje stycket folkbokföringslagen till namnlagen och innebär inte någon ändring i sak. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 16.4.4.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.11 Folkbokföringsförordningen (1991:749)

2 a §

Bestämmelsen är ny. Vi har behandlat den i avsnitt 15.2.7. När postadressen till en person som avlidit ändras, exempelvis när den avlidnes anhöriga inte längre disponerar dennes bostad eller föredrar att post till den avlidne skickas till en av dödsbodelägarna, får den nya adressen anmälas till Skatteverket. Den registreras lämpligen i folkbokföringsdatabasen som en särskild postadress.

Det är dödsboet som ska göra anmälan. Anmälan ska således göras av samtliga dödsbodelägare gemensamt, eller av någon som genom fullmakt är behörig att företräda dessa.

4 §

Ändringen föranleds av att folkbokföring inte längre ska ske i församling. I stället ska folkbokföring ske i kommun. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 9.5.5, 10.3.6 och 10.3.7.

5 §

Bakgrunden till ändringen i *tredje stycket* har vi redovisat i avsnitt 14.3.1.

7 §

Bestämmelsen, som är ny, innebär att Skatteverket ska, om det inte är obehövt, hämta in ett yttrande från Migrationsverket i frågan om en person har uppehållsrätt. Skatteverket ska skicka det underlag myndigheten fått till Migrationsverket. I yttrandet ska Migrationsverket ange om personen enligt verkets bedömning har uppehållsrätt. Bedömer Migrationsverket att uppehållsrätt saknas ska ställningstagandet motiveras. En sådan bedömning innebär vidare att personen – om han eller hon inte är nordisk medborgare – är skyldig att ha uppehållstillstånd för att kunna folkbokföras.

Något yttrande krävs inte om det kan anses obehövt. Detta innebär att prövningen av uppehållsrätten normalt ska göras av Migrationsverket. Om det är fråga om en enkel bedömning bör dock Skatteverket på egen hand pröva uppehållsrätten. Det kan exempelvis gälla en unionsmedborgare som har en anställning i landet eller en person som återoppar uppehållsrätt, men inte kan presentera något underlag över huvud taget som styrker det förhållandet. På sikt torde kompetensen hos Skatteverket öka så att yttranden från Migrationsverket endast i undantagsfall bör krävas.

Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.4.

8 §

Bestämmelsen, som är ny, ska införas endast under förutsättning att de särskilda bestämmelserna om registrering av unionsmedborgare enligt rörlighetsdirektivet hos Migrationsverket upphävs. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.4. Bestämmelsen har utformats med förebild i motsvarande bestämmelse i 3 a kap. 7 § utlänningsförordningen (2006:97).

Bestämmelsen ska också tillämpas när en person registrerar sig med stöd av 17 a §. Om det senare blir aktuellt att folkbokföra personen ska något nytt registreringsbevis inte utfärdas.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.12 Förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

2 §

I bestämmelsen har lagts till att uppgifter ska registreras inte bara vid folkbokföring eller ändring av uppgifter utan även vid registrering i databasen av uppgifter om personer som inte ska folkbokföras. Bestämmelsen tar sikte på personer som ska registreras med stöd av 17 a, 18 a och 18 b §§ folkbokföringslagen (1991:481). Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.1.

6 §

Ändringen i *första stycket* 3 innebär en följdändring till ändringen i 21 § folkbokföringslagen som innebär att obefintlig byts ut mot försvunnen. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 7.3.5.

7 §

I *första stycket* 4 införs en ny bestämmelse, som vi har behandlat i avsnitt 12.3.9. Underrättelseskyldigheten inträder först när uppgiften om skyddsbehov har registrerats i databasen. Detta innebär att underrättelse inte ska göras i de fall en ansökan om skyddsbehov avslås. Underrättelse ska ske snarast. Även interimistiska beslut medför att underrättelse ska ske.

12 §

I *andra stycket* 2 införs en bestämmelse som innebär att tidigare registrerad uppgift om distrikt får lämnas från folkbokföringsdatabasen. Bakgrunden till bestämmelsen har behandlats i avsnitt 9.5.5.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.13 Förordningen (2000:308) om fastighetsregister

5, 21, 37, 57, 77 och 78 a §§

Ändringarna och den nya bestämmelsen föranleds av att en ny indelning, distrikt, införs och att Svenska kyrkans församlingar inte längre ska vara en indelning som förs av Lantmäteriet. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 9.5.4 och 9.5.7.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.14 Utlänningsförordningen (2006:97)

7 kap.

3 och 4 §§

Ändringarna föranleds av att det vid bedömningen av om en utlänning som enligt 4 § folkbokföringslagen behöver ha uppehållstillstånd för att folkbokföras inte längre kan anses ha sitt egentliga hemvist i landet ska beaktas om han eller hon saknar sådant tillstånd. Bakgrunden till bestämmelserna har vi behandlat i avsnitt 7.3.3.

15 b §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen har utformats med förebild i 7 kap. 15 a § som innehåller bestämmelser om uppgiftsskyldigheter i förhållande till Försäkringskassan. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.15 Förordningen (2001:720) om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen

6 b §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen har utformats med förebild i 6 a § som innehåller bestämmelser om direktåtkomst i förhållande till Försäkringskassan. Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 4.4.5.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.16 Förordningen (1998:1234) om det statliga personadressregistret

16 §

Första stycket har ändrats på så sätt att gallring ska ske av uppgifter som rör personer som avregistreras på grund av dödsfall eller för att de är avregistrerade som försvunna.

Uppgifter om personer som avregistrerats på grund av utflyttning och liknande enligt 20 § ska enligt *andra stycket*, som är nytt, gallras när de inte längre är nödvändiga för ändamålen med behandlingen.

Bakgrunden till bestämmelsen har vi behandlat i avsnitt 14.3.2.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

19.17 Förmynderskapsförordningen (1995:379)

8 a §

Paragrafen är ny. Vi har behandlat bestämmelsen i avsnitt 15.2.6.

De uppgifter som avses är vem förvaltarskapet rör samt förvaltarens namn och kontaktuppgifter. De uppgifter som lämnas till Skatteverket omfattas av sekretess enligt den av oss föreslagna 32 kap. 4 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen.

Ikraftträdande

Ikraftträdandebestämmelserna har vi behandlat i kapitel 18.

Del G
Bilagor

Kommittédirektiv

Folkbokföringen i framtiden

**Dir.
2007:123**

Beslut vid regeringssammanträde den 6 september 2007

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare ska göra en allmän översyn av 1991 års folkbokföringslag. Utredaren ska bedöma om bestämmelserna är ändamålsenliga utifrån folkbokföringens uppgifter att fastställa personers bosättning, registrera personuppgifter och förse myndigheter, företag och andra med korrekta och aktuella uppgifter om befolkningen. Om utredaren kommer fram till att vissa bestämmelser inte är ändamålsenliga eller är svåra att tillämpa, ska utredaren lämna förslag till de författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra förutsättningarna för en korrekt och effektiv folkbokföring.

I översynen ingår att särskilt utreda följande frågor.

- Om folkbokföringen även i fortsättningen ska knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning ska väljas. Avgörande för utredarens val av lösning ska vara samhällets behov av en indelning på ett geografiskt avgränsat område och de konsekvenser i administrativt hänseende, liksom för statistik och forskning som förslaget medför. Dessa konsekvenser ska särskilt belysas samt de resursmässiga konsekvenserna beräknas och redovisas.
- Hur den nuvarande uppbyggnaden av personnumren kan ändras så att behovet av ett större antal personnummer kan tillgodoses.
- Hur systemet med samordningsnummer fungerar i praktiken. Om utredaren kommer fram till att dagens system ska behållas, ska utredaren lämna förslag till eventuella författningsändringar och andra åtgärder som bedöms nödvändiga för att förbättra systemet. Utredaren ska då även se över den krets myndigheter

som har rätt att rekvirera samordningsnummer och för vilka ändamål detta får ske samt lämna förslag på eventuella förändringar. Om utredaren däremot kommer fram till att ett annat identifieringssystem bör inrättas, ska utredaren lämna förslag till hur ett sådant system ska författningsregleras. I så fall ska möjligheterna att införa ett system där folkbokföring inte utgör en förutsättning för tilldelande av personnummer särskilt utredas. Utredaren ska i sammanhanget särskilt beakta situationen för tjänstemän vid utländska beskickningar, konsulat, Europeiska gemenskapen och internationella organisationer i Sverige.

- Om det är lämpligt att införa en författningsreglering av s.k. sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen. Vidare ska utredas hur sekretessmarkerade uppgifter hanteras vid överföring från folkbokföringsdatabasen till andra myndigheter. Om utredaren kommer fram till att det behövs, ska förslag till författningsändringar eller andra åtgärder lämnas.
- Om reglerna för folkbokföring av barn med dubbel bosättning är ändamålsenliga och i överensstämmelse med barnets bästa. Kommer utredaren fram till att det krävs författningsändringar eller andra åtgärder som bättre kan tillgodose samhällets behov av information om barnets faktiska boende och barnets bästa, ska förslag till sådana lämnas.

Bakgrund

Folkbokföringslagen (1991:481) trädde i kraft den 1 juli 1991 och ersatte då folkbokföringslagen (1967:198).

Folkbokföring sker löpande och innebär enligt 1 § första stycket folkbokföringslagen (1991:481) fastställande av en persons bosättning samt registrering av uppgifter om identitet, familj och andra förhållanden som enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet får förekomma i folkbokföringsdatabasen. Myndigheter, företag, organisationer och andra användare i samhället förses med aktuella uppgifter om befolkningen genom folkbokföringen. Folkbokföringen har även betydelse för många samhällsliga rättigheter och skyldigheter. Rättigheterna och skyldigheterna kan vara avhängiga av såväl *att* en person är folkbokförd som *var* personen är folkbokförd.

I och med den nya folkbokföringslagen övergick hela ansvaret för folkbokföringsverksamheten till skattemyndigheterna med Riksskatteverket som central förvaltningsmyndighet. Skattemyndigheterna och Riksskatteverket slogs den 1 januari 2004 samman till en rikstäckande myndighet – Skatteverket (prop. 2002/03:99).

Folkbokföring i församling

Enligt 6 § folkbokföringslagen ska en person folkbokföras på den fastighet och i den territoriella församling inom Svenska kyrkan där han eller hon är att anse som bosatt. En person som är bosatt på en fastighet som innehåller flera bostadslägenheter ska folkbokföras också på lägenhet. Med bostadslägenhet avses lägenhet som är registrerad i lägenhetsregistret enligt lagen (2006:378) om lägenhetsregister. Avgörande för var en person anses bosatt är var denne regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. För det fall en persons bosättning inte kan hänföras till en viss fastighet men väl till en församling ska han eller hon anses bosatt i församlingen.

Riksdagen fattade den 8 december 1995 ett principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan. Den s.k. stat-kyrkareformen trädde i kraft den 1 januari 2000 och innebar bl.a. att ändringar i församlingsindelningen numera är en helt intern kyrklig angelägenhet, 14 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

Eftersom staten således saknar bestämmanderätt över församlingsindelningen kan principiella skäl anföras mot att just församling utgör indelningsgrund för folkbokföringen. Under tiden efter stat-kyrkareformen har även antalet församlingar till följd av Svenska kyrkans sammanslagningar minskat med knappt 700 och uppgår i dag till omkring 1 800. Församlingarna har således under en relativt kort period blivit större och mer instabila som indelningsgrund.

Församlingsindelningen har i flera avseenden inte samma praktiska betydelse som tidigare. I stället har flera alternativa indelningsbegrepp utvecklats för skilda verksamhetsområden. Exempelvis har Statistiska centralbyrån utvecklat en indelning i s.k. nyckelkodsområden som möjliggör redovisning av statistik för delområden inom en kommun, exempelvis befolkningsstatistik. Nyckelkodsområdena används även för kommunernas egen indelning i planeringsområden. Ett annat exempel är Lantmäteriverket

som tillhandahåller koordinater för fastigheter kopplade till karta. Dessutom använder många privata organisationer och företag postnummerindelningen i sin verksamhet. Däremot förutsätter uttaget av begravningsavgift att uppgifter om församling finns registrerade hos Skatteverket, 9 kap. begravningslagen (1990:1144). Sedan den 1 april 2007 baseras även domsagoindelningen i Stockholms län på församlingsindelningen, förordningen (1982:996) om rikets indelning i domsagor.

Frågan om folkbokföringen även i fortsättningen ska ske i en territoriell församling utreddes i betänkandet Folkbokföring efter stat-kyrkareformen m.m. (SOU 2000:17). I detta betänkande föreslog Utredningen om folkbokföring i församling att territoriell församling skulle utmönstras ur folkbokföringslagen och ersättas med kommun. En person skulle alltså folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt. Enligt utredningens förslag skulle dock församlingsuppgifter finnas kvar i folkbokföringen och i vissa andra register under ytterligare några år varefter uppgifterna skulle tas bort. Uppgifter om församling skulle därefter enbart finnas hos Svenska kyrkan. Samtidigt lämnades förslag till en lag om informationsutbyte mellan Svenska kyrkan och vissa myndigheter.

Ett stort antal remissinstanser riktade kritik mot utredningens förslag. Remissinstanserna åberopade framför allt kulturella och historiska skäl. Även statistik-, forsknings- och planeringsbehov anfördes som skäl för en indelning på lägre nivå än kommun. Med beaktande av kritiken gjorde den dåvarande regeringen bedömningen att det inte fanns skäl att genomföra någon förändring när det gällde folkbokföring i territoriell församling (prop. 2001/02:1 utg.omr. 3 avsnitt 4.6).

Mot bakgrund av det minskade antalet församlingar återkom regeringen till frågan om folkbokföring i territoriell församling i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 volym 1 avsnitt 5.9). Regeringen uttalade där sin avsikt att följa utvecklingen av församlingsindelningen och dess betydelse för folkbokföringen.

Riksdagen behandlade under hösten 2005 ett antal motioner om införande av ett nytt sockenbegrepp i folkbokförings- och fastighetsbildningssammanhang. Med anledning av motionerna gav riksdagen till känna att regeringen borde företa en ny översyn av frågan om folkbokföringen även i fortsättningen bör knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning bör väljas. Riksdagen förutsatte att förslagen i motionerna och remiss-

yttrandena över motionerna prövades närmare i denna översyn (bet. 2005/06:SkU13, rskr. 2005/06:117).

Personnummer och samordningsnummer

Den nuvarande uppbyggnaden av det tiosiffriga personnumret innebär att det för varje födelsedatum finns ett begränsat antal personnummer att tillgå, nämligen 500 nummer för män och 499 nummer för kvinnor. Detta har lett till att för vissa datum, den 1 januari respektive den 1 juli vissa år under perioden 1947–1966, har ett så stort antal födelsenummer tagits i anspråk att numren har tagit slut. För att spara födelsenummer för de mest ianspråktaga dagarna har Skatteverket tvingats vidta åtgärder som bl.a. innebär att den 1 januari respektive den 1 juli i vissa fall undviks när födelsetiden registreras enligt muntlig uppgift för en inflyttad person. Skatteverket har även i vissa undantagssituationer återanvänt personnummer som inte kommit till användning ute i samhället. Emellertid finns endast ett mycket begränsat antal sådana personnummer att tillgå. Med hänsyn till risken för personförväxling har Skatteverket inte heller tagit fram någon rutin för att ledigställa födelsenummer för tilldelning på nytt.

Sedan den 1 januari 2000 får enligt 18 a § folkbokföringslagen en person som inte är eller har varit folkbokförd efter begäran från en myndighet tilldelas ett särskilt nummer, ett s.k. samordningsnummer. Tidigare kunde även dessa personer tilldelas personnummer om det fanns ett uttryckligt författningsstöd. Sådant författningsstöd förelåg endast i fråga om totalförsvarspiktiga och personer som förekom i rättsväsendets register. Enligt praxis tilldelades också personnummer för registrering i skatteregister, körkortsregister, sjömansregister, register hos allmän försäkringskassa samt för utfärdande av pass och registrering i passregister.

Eftersom identiteten ofta är osäker när det gäller personer som inte är folkbokförda i landet, ansågs det lämpligt att personnummer reserverades för personer som är folkbokförda. Samordningsnummer infördes eftersom risken för personförväxling och behovet av säker kommunikation mellan myndigheter ändå ansågs kräva en enhetlig personbeteckning även beträffande personer som inte är folkbokförda (prop. 1997/98:9 s. 78 f.). Samordningsnumret är konstruerat som ett personnummer men med sifferkombina-

tioner som inte kan förekomma i personnumret på så sätt att siffrorna för dag adderas med 60.

Av 5 § folkbokföringsförordningen (1991:749) framgår vilka myndigheter som får rekvirera samordningsnummer och för vilka ändamål som samordningsnummer får tilldelas. Skatteverket är den myndighet som beslutar om tilldelning av samordningsnummer.

Finansdepartementet har tagit emot flera framställningar från myndigheter om möjlighet att begära tilldelning av samordningsnummer. Inom bl.a. vården och arbetsförmedlingen och hos de sociala myndigheterna har frånvaron av ett gemensamt identifikationsbegrepp för personer som inte är folkbokförda i Sverige orsakat svårigheter. I samband med införandet av samordningsnumren uttalades att en utvidgad tilldelning av samordningsnummer endast borde medges om det aktuella verksamhetsområdet behövde numret antingen för att undvika personförväxling eller för uppgiftsutbyte med andra myndigheter.

En annan fråga som uppmärksammats under den tid samordningsnumren funnits är att de personer som tilldelats sådana anser att numren orsakar en hel del praktiska vardagsproblem. De upplever att allmänhetens, näringslivets och i flera fall också myndigheternas kunskap om och tilltro till samordningsnumren som identifikationsbegrepp är låg. Problemen uppstår i vitt skilda sammanhang där identifikation krävs, exempelvis i kontakter med sjukvården, i samband med att hyresavtal ska ingås och vid bankaffärer m.m. Personerna upplever att de inte kan ordna sina privata förhållanden i Sverige på ett godtagbart sätt. Här kan anmärkas att uppgifter om personer med samordningsnummer inte ingår i det statliga personadressregistret (SPAR).

Frågan har särskilt behandlats i Vårdlandsutredningens betänkande Sverige som värdland för internationella organisationer, (SOU 2006:26, kapitel 3). Företrädare för internationella organisationer, utländska ambassader, Europeiska gemenskapen och konsulat har återkommande framfört att problemen för deras personal som inte tilldelas personnummer är så allvarliga att det skadar Sveriges anseende i internationella sammanhang. Tjänstemännen, vars identitet sällan eller aldrig är oklar, uppges genom avsaknaden av personnummer i praktiken få en begränsad rättskapacitet och därmed i stor utsträckning uteslutas från samhället. Systemet är också betungande och kostsamt för beskickningarna och organisationerna som måste bistå sina anställda i många kontakter med myndigheter och företag. Enligt Wienkonventionen

om diplomatiska förbindelser har Sverige som mottagande stat en skyldighet att på alla sätt underlätta fullgörandet av beskickningarnas uppgifter och att visa diplomater tillbörlig aktning. Problemen har även påtalats av regeringarna i länder med vilka Sverige ingått bilaterala avtal om feriearbete.

För tjänstemän vid Europeiska gemenskapen gäller gemenskapsrättens princip om likabehandling av egna medborgare och medborgare i andra medlemsstater på samma sätt som för andra EU-medborgare som är migrerande arbetstagare.

I EG-domstolens dom den 16 februari 2006 C-185/04 Öberg mot Försäkringskassan har EG-domstolen slagit fast att tjänstemän vid Europeiska gemenskapen anses vara migrerande arbetstagare. Av detta följer att artikel 39 i EG-fördraget (fri rörlighet för arbetstagare) gäller för dessa grupper. Bestämmelser som hindrar eller avskräcker gemenskapsmedborgare från att lämna sitt hemland för att utöva sin rätt till fri rörlighet utgör hinder mot denna frihet.

Nya regler gäller sedan den 30 april 2006 för EES-medborgare och deras familjemedlemmar. I stället för uppehållstillstånd har begreppet uppehållsrätt införts, en rätt som avser att underlätta för EES-medborgare att utnyttja möjligheten till fri rörlighet. Om vistelsen enligt den inflyttandes egna uppgifter ska uppgå till minst ett år kan folkbokföring normalt ske utan ytterligare handlingar.

Sekretessmarkeringar

En grundläggande princip i den svenska offentlighets- och sekretessregleringen är att en prövning ska göras på nytt vid varje begäran om att få ut en handling mot bakgrund av de förutsättningar som råder vid varje givet tillfälle, oavsett hur tidigare ansökningar har bedömts. I 2 kap. 14 § första stycket tryckfrihetsförordningen anges att en begäran om att få ut en allmän handling ska göras hos den myndighet som förvarar handlingen. Det är också denna myndighet som ska pröva en sådan begäran.

I 15 kap. 3 § första stycket sekretesslagen (1980:100) finns en bestämmelse om s.k. hemligstämpling av pappershandlingar, vilken innebär att en myndighet får märka en handling med en särskild anteckning om det kan antas att det finns hinder mot utlämnande enligt en viss sekretessbestämmelse. En sådan markering utgör ingen slutlig prövning av sekretessfrågan utan är enbart en

varningssignal om att en noggrann sekretessprövning ska göras om de markerade uppgifterna begärs ut (JO 1993/94 s. 509).

Sekretessmarkeringarna i folkbokföringsdatabasen kan sägas vara en elektronisk motsvarighet till en sådan hemligstämpling.

Markeringen är i det fallet en indikation på att s.k. folkbokföringssekretess enligt 7 kap. 15 § sekretesslagen gäller. Det saknas lagreglering av förfarandet med sekretessmarkeringar i dag. Förfarandet är emellertid allmänt accepterat i tillämpningen (jfr JO 1987/88 s. 195 och 1990/91 s. 387). Offentlighets- och sekretesskommittén uttalade i sitt huvudbetänkande Ny sekretesslag (SOU 2003:99 s. 204 och 205), att det resonemang som ligger bakom möjligheterna att införa hemligstämpling på pappershandlingar enligt 15 kap. 3 § sekretesslagen är lika hållbart beträffande elektroniska handlingar och föreslog att bestämmelsen skulle ändras så att den bättre återspeglar att en anteckning om eventuell sekretess kan göras på alla handlingar oavsett medium.

Det har diskuterats om en sekretessmarkering kan vara föremål för överklagande. Regeringsrätten har emellertid i en dom, RÅ 2006 ref. 61 (jfr också RÅ 2005 ref. 12), slagit fast att Skatteverkets beslut avseende sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen inte är överklagbara.

Frågan om det är lämpligt att införa en författningsreglering av och en möjlighet att överklaga en sekretessmarkering har övervägts vid några tillfällen under senare år. Brottsofferutredningen anförde i betänkandet Brottsoffer – Vad har gjorts? Vad bör göras? (SOU 1998:40) att det var svårt att se vad som skulle kunna vinnas med att införa en överklagandemöjlighet med hänsyn till att en sekretessmarkering bara är, och bara bör vara, en varningssignal. Även om en högre instans beslutar om sekretessmarkering binder detta beslut likväl inte den som senare ska pröva frågan om sekretess föreligger. Utredningen hänvisade vidare till att ett beslut om att lämna ut uppgifter ur folkbokföringen inte kan överklagas, vilket följer av sekretesslagens karaktär av undantag från offentlighetsprincipen (s. 321).

Frågan har vidare utretts av Personsäkerhetsutredningen som, med hänvisning till de skäl Brottsofferutredningen hade anfört, ansåg att enbart en lagreglering av förfarandet med sekretessmarkering inte var någon framkomlig väg för att lösa problemen med att förändra förfarandet hos myndigheterna när det gäller handläggningen av skyddade personuppgifter och behovet av förstärkt sekretesskydd för våldsutsatta personer (SOU 2002:71

s. 103). Inte heller Personsäkerhetsutredningen lade därför något sådant förslag. Därutöver har den dåvarande regeringen i propositionen Sekretessfrågor – Skyddade adresser, m.m. (prop. 2005/06:161 s. 56) konstaterat att de skäl som har anförts mot införandet av klagorätt beträffande sekretessmarkeringar fortfarande har bärkraft.

Enligt Skatteverkets praxis utgör en förutsättning för införande av en sekretessmarkering att det finns ett underlag i form av ett intyg eller annan utredning till stöd för ett påstående om ett konkret hot riktat mot den enskilde (jfr prop. 1997/98:9 s. 35). Utredningen om förstärkt skydd för personer som utsätts för hot och förföljelse (Ju 2006:09) har bl.a. fått till uppgift att utreda om sekretesskyddet för hotade och förföljda personer i vissa fall hävs för tidigt och om det finns behov av åtgärder för att undvika detta (dir. 2006:84).

Folkbokföring av barn med dubbel bosättning

Efter en separation mellan föräldrar vistas ofta barnet hos var och en av föräldrarna i sådan omfattning att barnet får anses ha dubbel bosättning i folkbokföringslagens mening. Detta gäller såväl vid ett regelrätt växelvis boende som vid ett helgumgänge innebärande att barnet regelmässigt tillbringar sin dygnsvila hos den ena föräldern minst en gång i veckan eller i samma omfattning men med en annan förläggning i tiden. Folkbokföring kan emellertid endast ske på en av de aktuella fastigheterna och uppgifter om dubbel bosättning registreras inte på något annat sätt.

Många separerade föräldrar upplever att bestämmelserna är bristfälliga, inte minst för att möjligheterna att påverka barnets folkbokföring är mycket små. Som exempel kan nämnas att vårdnadshavarnas önskemål om barnets folkbokföring inte har någon betydelse så länge inte några omständigheter inträffat som medför att barnets anknytning till den ena eller den andra fastigheten har blivit större. Vidare kan en förälder som är missnöjd med sitt barns folkbokföring inte få till stånd en överprövning, eftersom ett överklagande av ett beslut när föräldrarna har gemensam vårdnad förutsätter båda föräldrarnas medverkan. Den förälder som är missnöjd får i stället söka förmå Skatteverket att ex officio kontrollera bosättningsfrågan.

Intresset av var barnet är folkbokfört hänger ofta samman med att möjligheten att få ekonomiska familjestöd, såsom underhållsstöd och bostadsbidrag, är kopplad till var barnet är folkbokfört. Likaså är bl.a. rätten till hälso- och sjukvård samt plats i förskola och grundskola kopplad till folkbokföringen.

Uppdraget

Utredaren ska göra en allmän översyn av 1991 års folkbokföringslag. Utredaren ska i första hand bedöma om bestämmelserna fortfarande är ändamålsenliga med beaktande av folkbokföringens uppgifter att fastställa personers bosättning, registrera personuppgifter och förse myndigheter, företag och andra med korrekta och aktuella uppgifter om befolkningen. Om utredaren kommer fram till att vissa bestämmelser inte är ändamålsenliga eller svåra att tillämpa, ska utredaren lämna förslag till de författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra förutsättningarna för en korrekt och effektiv folkbokföring.

Översynen ska inte omfatta frågan hur folkbokföringsuppgifter tekniskt tillhandahålls i samhället, med undantag för överföringen av sekretessmarkerade uppgifter myndigheter emellan enligt vad som närmare anges under rubriken Sekretessmarkeringar nedan. Regeringen avser att ge Skatteverket i uppdrag att i samverkan med vissa andra myndigheter utreda förutsättningarna för en säkrare och mer effektiv hantering av informationsförsörjningen till och från folkbokföringsverksamheten. Utredaren ska hålla sig informerad om hur det arbetet fortskrider.

Om utredarens förslag leder till ändrade begrepp som får konsekvenser för andra författningar än folkbokföringslagen, ska dessa konsekvenser belysas. Utredaren ska samråda med berörda myndigheter och utredningar, såsom LSS-kommittén (S 2004:06) när det gäller personer som utan att flytta erbjuds en bostad med särskild service i en annan kommun än hemkommunen och Utredningen om fritt val inom äldre- och handikappomsorgen (S 2007:04).

Utredaren ska redovisa vilka budgetkonsekvenser eventuella förslag kan komma att medföra och lämna förslag på hur dessa kostnader kan finansieras.

Utredaren ska som ett led i sin översyn särskilt utreda följande frågor.

Folkbokföring i församling

Utredaren ska utreda om folkbokföring även fortsättningsvis ska ske i församling eller om någon annan indelningsgrund ska väljas för att möjliggöra urval av populationen inom ett begränsat geografiskt område. Avgörande för utredarens val av lösning ska vara samhällets behov av en indelning på ett geografiskt avgränsat område och de konsekvenser i administrativt hänseende, liksom för statistik och forskning som förslaget medför. Dessa konsekvenser ska särskilt belysas samt de resursmässiga konsekvenserna beräknas och redovisas.

Personnummer och samordningsnummer

Utredaren ska se över problemet att personnummer inte räcker till för vissa födelseålder och föreslå en ändring av personnummersystemet som tillgodoser behovet av ett större antal personnummer. Mot bakgrund av det genomslag som personnumren har i samhället kommer en eventuell förändring av personnumrens uppbyggnad få återverkningar som är svåra att överblicka. Varje förändring av personnumrets konstruktion, exempelvis annan beräkning av kontrollsiffran eller ett könsneutralt nummer, medför stora konsekvenser för informationshanteringen i hela samhället. Detta måste dock vägas mot risken för personförväxling och behovet av ett unikt identifikationsbegrepp även i framtiden. De resursmässiga konsekvenserna av de förslag utredaren lämnar i denna del måste särskilt belysas.

I samband med frågan om personnumrens utformning ska även samordningsnumrens konstruktion ses över. Mot bakgrund av den återkommande kritik som har riktats mot samordningsnumren och eftersom numren har funnits under så pass lång tid anser regeringen att det är dags för en utvärdering av hur samordningsnumren fungerar i praktiken. I denna del ska utredningen bl.a. beakta de slutsatser som redovisas i betänkandet Sverige som värdland för internationella organisationer (SOU 2006:26), och synpunkter framförda av andra länders regeringar beträffande praktisk efterlevnad av bilateralt ingångna avtal om feriearbete.

Utredaren ska utifrån utvärderingen bedöma om det är ändamålsenligt att tilldela samordningsnummer för att undvika risk för förväxling av personer som inte är folkbokförda. Om utredaren

kommer fram till att systemet med samordningsnummer och regleringen kring dessa ska behållas, ska utredaren lämna förslag till eventuella författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra systemet. Utredaren ska även se över den krets myndigheter som har rätt att rekvirera samordningsnummer och för vilka ändamål detta får ske. Om utredaren kommer fram till att kretsen av rekvirerande myndigheter eller ändamålen bör ändras, ska utredaren lämna förslag till på vilket sätt detta ska ske. Utredaren ska särskilt överväga om Migrationsverket bör ingå i kretsen av rekvirerande myndigheter.

Om utredaren däremot kommer fram till att ett annat identifieringssystem bör inrättas för personer som inte är folkbokförda, är det särskilt viktigt att beakta att den valda lösningen inte leder till diskriminering i samhället. Det ska särskilt utredas om ett system kan införas där folkbokföring inte utgör en förutsättning för tilldelande av personnummer. Utredaren ska lämna förslag till författningsreglering av det föreslagna systemet. Utredaren ska särskilt beakta situationen för tjänstemän vid utländska beskickningar, konsulat, Europeiska gemenskapen och internationella organisationer i Sverige. Förslag ska lämnas till de författningsändringar eller andra åtgärder som krävs för att Sverige som mottagande stat ska leva upp till sin folkrättsliga skyldighet att på alla sätt underlätta fullgörandet av beskickningarnas, konsulatens och organisationernas uppgifter samt till de åtaganden som följer av EU-medlemskapet.

I frågor som rör personnummer och samordningsnummer ska utredaren samråda med Utredningen om identitetskort för personer som inte har svenskt medborgarskap (IJ 2007:03).

Sekretessmarkeringar

Mot bakgrund av den stora praktiska betydelse som ett beslut att sekretessmarkera uppgifter i folkbokföringsdatabasen har för den enskilde, ska utredaren se över förutsättningarna för att författningsreglera förfarandet med sådana markeringar.

Principiella skäl har av tidigare utredningar anförts emot en ordning där sekretessmarkeringar författningsregleras. En sekretessmarkering kan dock ha mycket stor betydelse för den enskilde, och ett beslut att inte införa en sådan markering kan i vissa fall få konsekvenser för den enskildes liv och hälsa.

I 15 kap. 3 § andra stycket sekretesslagen finns särskilda bestämmelser om en skyldighet för förvarande myndighet att hemligstämpla handlingar som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet, s.k. kvalificerad hemligstämpling. Utredaren ska utreda om det är lämpligt att på motsvarande sätt införa en skyldighet för Skatteverket att sekretessmarkera uppgifter i folkbokföringsdatabasen som kan antas omfattas av s.k. folkbokföringssekretess enligt 7 kap. 15 § sekretesslagen. Om utredaren bedömer att en sådan skyldighet bör införas, skall utredaren även utreda om en rätt att överklaga ett beslut som rör en begäran om en sådan markering bör införas samt, med beaktande av Offentlighets- och sekretesskommitténs förslag, utreda förutsättningarna för att göra bestämmelsen om hemligstämpling i 15 kap. 3 § sekretesslagen teknikneutral.

Utredaren ska särskilt analysera och redovisa vilka konsekvenser en författningsreglering får i förhållande till bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och allmänna förvaltningsrättsliga principer.

Utredaren ska lämna de förslag till reglering som övervägandena föranleder.

Det är viktigt att myndigheternas hantering av uppgifter som belagts med sekretessmarkering sker på ett betryggande sätt. Risken för ett felaktigt utlämnande blir större ju fler myndigheter som får del av sådana uppgifter. Utredaren ska därför särskilt se över hur uppgifter som försetts med sekretessmarkering i folkbokföringsdatabasen hanteras vid överföringen till andra myndigheter. Om utredaren kommer fram till att det finns brister i hanteringen av dessa uppgifter, ska utredaren lämna förslag på författningsändringar eller andra åtgärder som bedöms nödvändiga.

I denna del ska utredaren samråda med Utredningen om förstärkt skydd för personer som utsätts för hot eller förföljelse (Ju 2006:09).

Folkbokföring av barn med dubbel bosättning

Det finns anledning att särskilt se över reglerna om folkbokföring av barn med dubbel bosättning. Kommer utredaren vid sin översyn fram till att reglerna inte är ändamålsenliga eller är bristfälliga i något avseende, ska förslag lämnas till författningsändringar eller andra åtgärder som bättre kan tillgodose samhällets behov av

information om barnens faktiska boende. Utredaren ska bedöma och redovisa vilka konsekvenser förslagen får för barnen. Om utredaren föreslår ändrade regler för folkbokföring av barn ska även konsekvenser i lagstiftning med koppling till folkbokföringslagen redovisas.

Utredaren ska beakta de överväganden och förslag med anknytning till frågorna som har redovisats i betänkandet Beslutanderätt vid gemensam vårdnad m.m. (SOU 2007:52).

Överlämnade ärenden

Följande ärenden hos Finansdepartementet överlämnas för att övervägas i utredarens arbete:

1. Landstingsförbundets hemställan om förslag till komplettering av 10 § folkbokföringslagen avseende heltidsarvoderade förtroendevalda i landsting (dnr Fi1997/1946).
2. Fyra riksdagsmäns skrivelse om folkbokföring för assistenter till svenska europaparlamentariker (dnr Fi1998/1427).

Redovisning av uppdraget

Utredaren ska redovisa frågorna om personnummer och samordningsnummer senast den 1 juni 2008. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 september 2009.

(Finansdepartementet)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till Folkbokföringsutredningen
(Fi 2007:11)**

**Dir.
2008:56**

Beslut vid regeringssammanträde den 15 maj 2008

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare har i uppdrag att göra en allmän översyn av 1991 års folkbokföringslag (Folkbokföringsutredningen, Fi 2007:11). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 september 2009.

Utöver vad som anges i de ursprungliga kommittédirektiven får utredaren i uppdrag att utreda om det finns behov av särskilda bestämmelser vid folkbokföring av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar, mot bakgrund av bestämmelserna om uppehållsrätt i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet. Utredaren ska även utreda om de krav som folkbokföringslagen ställer på en unionsmedborgare från en annan medlemsstat som med eller utan familj bosätter sig i Sverige står i överensstämmelse med de administrativa formaliteter som dessa personer får belastas med enligt rörlighetsdirektivet. Utredaren ska lämna de förslag till reglering som övervägandena föranleder.

Även denna del av uppdraget ska redovisas i samband med slutredovisningen senast den 1 september 2009.

Huvuddirektiven

Folkbokföringsutredningen ska göra en allmän översyn av 1991 års folkbokföringslag (SFS 1991:481). Utredaren ska bedöma om bestämmelserna är ändamålsenliga utifrån folkbokföringens upp-

gifter att fastställa personers bosättning, registrera personuppgifter och förse myndigheter, företag och andra med korrekta och aktuella uppgifter om befolkningen. Om utredaren kommer fram till att vissa bestämmelser inte är ändamålsenliga eller är svåra att tillämpa, ska utredaren lämna förslag till de författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att förbättra förutsättningarna för en korrekt och effektiv folkbokföring.

I översynen ingår att särskilt utreda följande frågor.

- Hur den nuvarande uppbyggnaden av personnumren kan ändras så att behovet av ett större antal personnummer kan tillgodoses.
- Hur systemet med samordningsnummer fungerar i praktiken. Om utredaren kommer fram till att dagens system ska behållas, ska utredaren lämna förslag till eventuella författningsändringar och andra åtgärder som bedöms nödvändiga för att förbättra systemet. Om utredaren däremot kommer fram till att ett annat identifieringssystem bör inrättas, ska utredaren lämna förslag till hur ett sådant system ska författningsregleras. I så fall ska möjligheterna att införa ett system där folkbokföring inte utgör en förutsättning för tilldelande av personnummer särskilt utredas. Utredaren ska i sammanhanget särskilt beakta situationen för tjänstemän vid utländska beskickningar, konsulat, Europeiska gemenskapen och internationella organisationer i Sverige.

Utöver dessa frågor utpekas i direktiven särskilt bl.a. följande frågor.

- Om folkbokföringen även i fortsättningen ska knytas till de kyrkliga församlingarna eller om någon annan lösning ska väljas.
- Om det är lämpligt att införa en författningsreglering av s.k. sekretessmarkering av uppgifter i folkbokföringsdatabasen.
- Om reglerna för folkbokföring av barn med dubbel bosättning är ändamålsenliga och i överensstämmelse med barnets bästa.

Tilläggsdirektiven

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det s.k. rörlighetsdirektivet, har unionsmedborgare rätt att

uppehålla sig på en annan medlemsstats territorium i högst tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att inneha ett giltigt identitetskort eller pass. Motsvarande uppehållsrätt har familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat, som följer med eller ansluter sig till unionsmedborgaren och som innehar giltigt pass.

För uppehållsrätt under längre tid än tre månader förutsätts att unionsmedborgaren

- a) är anställd eller egen företagare i den mottagande medlemsstaten, eller
- b) för egen och sina familjemedlemmars räkning har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under vistelsen, samt har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, eller
- c) är inskriven vid en erkänd utbildningsanstalt i den mottagande medlemsstaten och dels har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i den mottagande medlemsstaten, dels avger en försäkrad om att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen, så att de inte blir en belastning för den mottagande medlemsstatens sociala biståndssystem under deras vistelseperiod, eller
- d) är familjemedlem som följer med eller ansluter sig till en unionsmedborgare som uppfyller kraven i a, b eller c.

Även familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat har motsvarande uppehållsrätt om unionsmedborgaren uppfyller kraven i a, b eller c.

Rörlighetsdirektivets bestämmelser om uppehållsrätt har genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i bl.a. 3 a kap. utlänningslagen (2005:716) prop. 2005/06:77, bet. 2005/06:SfU9, rskr. 2005/06:91. Enligt dessa bestämmelser i utlänningslagen ska reglerna om uppehållsrätt tillämpas även gentemot de EES-länder som inte är medlemmar i EU, dvs. Island, Liechtenstein och Norge.

Vid längre uppehåll än tre månader får enligt rörlighetsdirektivet den mottagande medlemsstaten ålägga unionsmedborgare att registrera sig hos behöriga myndigheter. Fristen för registrering får aldrig understiga tre månader räknat från ankomstdagen. I Sverige har en sådan registreringsskyldighet införts i 3 a kap. 10 § utlän-

ningslagen. Enligt den paragrafen ska EES-medborgare som avser att stanna i Sverige under en längre tid än tre månader registrera sig hos Migrationsverket.

När det gäller unionsmedborgares familjemedlemmar som inte själva är unionsmedborgare uppställer rörlighetsdirektivet krav på att medlemsstaterna utfärdar uppehållskort om det planerade uppehållet överstiger tre månader. Även dessa bestämmelser har införts i 3 a kap. 10 § utlänningslagen med Migrationsverket som prövningsmyndighet. Av den paragrafen framgår vidare att för medborgare i Danmark, Finland, Island och Norge gäller inte kraven på registrering av uppehållsrätt och uppehållskort. Kraven gäller inte heller för en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller som inom tre månader från ankomsten till Sverige har ansökt om ett sådant tillstånd. Arbetssökande EES-medborgare behöver inte heller registrera sin uppehållsrätt.

Enligt 3 a kap. 11 § utlänningslagen får Migrationsverket förelägga en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem att registrera sig eller att ansöka om uppehållskort. Migrationsverket får även förelägga EES-medborgaren eller familjemedlemmen att lämna in sådana uppgifter som är nödvändiga för att registrering och utfärdande av uppehållskort ska kunna ske. Ett sådant föreläggande får enligt 3 a kap. 12 § förenas med vite.

Vid sidan av dessa regler gäller enligt 3 § folkbokföringslagen att den ska folkbokföras som efter inflyttning kan antas under sin normala livsföring komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år. Inom en vecka efter inflyttningen ska flyttningsanmälan göras till Skatteverket. Dessa regler gäller såväl för EU-medborgare som utnyttjar sin uppehållsrätt och bosätter sig i Sverige som för svenskar som efter en längre utlandsvistelse flyttar tillbaka till Sverige.

Det har ifrågasatts om det står i överensstämmelse med rörlighetsdirektivet att ålägga en unionsmedborgare som avser att stanna i Sverige i minst ett år att vända sig dels till Migrationsverket för registrering enligt utlänningslagen, dels till Skatteverket för folkbokföring.

Migrationsverket har i rapporten Tillämpningen av EG-direktivet 2004/38 (rörlighetsdirektivet), dnr Ju2007/5661, föreslagit att det särskilda registreringsförfarandet enligt utlänningslagen för EES-medborgare tas bort. Anledningen är att Migrationsverket anser att ordningen med registrering har en begränsad betydelse eftersom den

- inte är avgörande för rätten att vistas här,
- inte inverkar på rätten att folkbokföra sig,
- endast är till begränsad nytta och ledning för andra myndigheter, och
- inte heller ger något tillförlitligt underlag för att statistiskt följa inflyttningen av EES-medborgare.

Migrationsverket framför vidare i sin rapport att den olikbehandling av medborgare från de nordiska länderna och övriga EES-området som de svenska reglerna innebär är olycklig och att samma regler bör gälla för alla EES-medborgare.

Uppdraget

För att en unionsmedborgare, med eller utan familj, ska kunna utnyttja rätten till fri rörlighet inom EU genom att bosätta sig i Sverige under mer än tre månader måste vissa förutsättningar, som tidigare redogjorts för, vara uppfyllda. Om förutsättningarna inte är uppfyllda har dessa personer inte uppehållsrätt och det krävs i stället uppehållstillstånd för att de ska få vistas i landet mer än tre månader. I 4 § folkbokföringslagen finns särskilda regler om folkbokföring av utlänningar som är skyldiga att ha uppehållstillstånd. Några motsvarande regler för folkbokföring av EU-medborgare och deras familjemedlemmar med uppehållsrätt finns inte. Utredaren ska, mot bakgrund av rörlighetsdirektivets bestämmelser om uppehållsrätt, utreda om det finns behov av särskilda bestämmelser vid folkbokföring av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar.

Utredaren ska även utreda om det finns bestämmelser i folkbokföringslagen som kan verka hindrande för unionsmedborgare som med eller utan familj vill utnyttja sin rätt till fri rörlighet i enlighet med rörlighetsdirektivet. Därvid ska utredaren särskilt utreda om de krav som folkbokföringslagen ställer på en unionsmedborgare från en annan medlemsstat som med eller utan sin familj bosätter sig i Sverige står i överensstämmelse med de administrativa formaliteter som dessa personer får belastas med enligt rörlighetsdirektivet.

Utredaren ska lämna de förslag till reglering som övervägandena föranleder. En utgångspunkt ska vara att folkbokföringslagens

bosättningsbegrepp även fortsättningsvis ska vara detsamma för unionsmedborgare som för andra. Om förslagen medför budgetkonsekvenser ska dessa redovisas och förslag lämnas på hur kostnaderna kan finansieras.

Inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet) kommer parallellt med Folkbokföringsutredningens arbete utlänningslagens bestämmelser om registrering av uppehållsrätt att ses över. Den särskilda utredaren ska beakta de överväganden och slutsatser som det arbetet resulterar i.

Redovisning av uppdraget

Utredaren ska redovisa sina slutsatser beträffande de uppgifter som tillkommit genom detta direktiv i samband med slutredovisningen av uppdraget senast den 1 september 2009.

(Finansdepartementet)

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

2009-01-12

Enkät om ert behov av en geografisk indelning

Alla understrukna ord förklaras i en bilaga till följbrevet.

Fråga 1

Använder ni Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning, med hjälp av LKF-koden eller på annat sätt, i er verksamhet?

Ja

Nej → Gå till fråga 4.

Fråga 2

Vad använder ni Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning till?
Frågan besvaras endast om ni svarat Ja på fråga 1.

	Ja	Nej	Vet inte	
☐	☐	☐	☐	Officiell statistik.
☐	☐	☐	☐	Annan statistik.
☐	☐	☐	☐	Samhällsplanering och -uppföljning, exempelvis inom områdena vård, skola, omsorg och transporter.
☐	☐	☐	☐	Forskning, utredning, utvärdering och liknande.
☐	☐	☐	☐	Svenska kyrkans nuvarande <u>församlingsindelning</u> ligger till grund för administrativa indelningar i den egna verksamheten, exempelvis upptagningsområden.

Fråga 2 (fortsättning)

- | Ja | Nej | Vet
inte | |
|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--|
| ☐ | ☐ | ☐ | Svenska kyrkans nuvarande <u>församlingsindelning</u> används för att kunna ta ut rätt avgift, skatt, kommunal interndebitering eller liknande. |
| ☐ | ☐ | ☐ | Svenska kyrkans nuvarande <u>församlingsindelning</u> används för att strukturera arkivmaterial. |
| ☐ | ☐ | ☐ | Svenska kyrkans nuvarande <u>församlingsindelning</u> används för att kunna nå personer inom ett begränsat geografiskt område, exempelvis vid reklamutskick. |
| ☐ | ☐ | ☐ | Svenska kyrkans nuvarande <u>församlingsindelning</u> används för att hänföra markområden till ett geografiskt område, exempelvis för att lämna bidrag till verksamhet inom området. |
| ☐ | ☐ | ☐ | Annat, nämligen |
| | | | |

Fråga 3

Varifrån hämtar ni uppgifter om Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning?

Frågan besvaras endast om ni svarat Ja på fråga 1.

Det är möjligt att ange flera alternativ.

- Skatteverkets folkbokföringsdatabas.
 - Lantmäteriet eller en kommunal lantmäterimyndighet.
 - Statistiska centralbyrån.
 - Svenska kyrkan.
 - Annan, nämligen
-

Fråga 4

Den lösning utredningen föreslår ska tillgodose samhällets behov av en geografisk indelning. Nedan redovisas tre alternativa lösningar. Vilket alternativ tillgodoser bäst era behov?

Alternativ 1: Församlingsindelningen behålls.

- Några ändringar jämfört med i dag genomförs inte.
- Svenska kyrkans församlingsindelning finns kvar och uppdateras i officiella kartor och register, exempelvis i folkbokföringsdatabasen och i fastighetsregistret med registerkartan.
- Någon ny geografisk indelning införs inte i folkbokföringsdatabasen, i officiella kartor eller i fastighetsregistret.
- Enskilda folkbokförs även i framtiden på fastighet och i församling.

Alternativ 2: Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs.

- Svenska kyrkans församlingsindelning slopas i officiella kartor och register, exempelvis i folkbokföringsdatabasen och i fastighetsregistret med registerkartan.
- En ny geografisk indelning införs i officiella kartor och register, exempelvis i folkbokföringsdatabasen och i fastighetsregistret, för att ersätta församlingsindelningen.
- Enskilda folkbokförs på fastighet och i kommun.

Alternativ 3: Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs.

- Svenska kyrkans församlingsindelning slopas i officiella kartor och register, exempelvis i folkbokföringsdatabasen och i fastighetsregistret med registerkartan.
- Någon ny geografisk indelning införs inte i officiella kartor eller register, exempelvis i folkbokföringsdatabasen eller i fastighetsregistret, för att ersätta Svenska kyrkans församlingsindelning.
- Enskilda folkbokförs på fastighet och i kommun.

Fråga 4 (fortsättning)

Ange endast ett alternativ.

- Det spelar ingen roll vilket alternativ som väljs. → Gå till fråga 7.
- Alternativ 1. Församlingsindelningen behålls. → Gå till fråga 6.
- Alternativ 2. Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs. → Gå till fråga 5.
- Alternativ 3. Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs. → Gå till fråga 6.
- Annan lösning bör väljas, nämligen
-
- → Gå till fråga 6.

Fråga 5

Vilken geografisk indelning anser ni bör ersätta Svenska kyrkans församlingsindelning i folkbokföringsregistret, på officiella kartor och i fastighetsregistret, för att era behov ska tillgodoses?

Frågan besvaras endast om ni valt Alternativ 2 i fråga 4.

Ange endast ett alternativ.

- Församlingsindelningen 1999/2000.
- Nyckelkodsområdena bildar utgångspunkten för en ny indelning som staten beslutar om.
- Valdistrikt.
- Annan geografisk indelning, nämligen
-
-

Fråga 6

Skulle det få några konsekvenser för er verksamhet om utredningen väljer ett annat alternativ än det som ni har kryssat för i fråga 4 och i så fall vilka?

Frågan besvaras endast om ni valt Alternativ 1, 2, 3 eller Annan lösning bör väljas i fråga 4.

.....
.....
.....

Fråga 7

Om ni vill kan ni här lämna ytterligare kommentarer eller utveckla era tidigare svar.

.....
.....
.....

Uppgift om kontaktperson

Kontaktperson:

Myndighet eller organisation:

Telefonnummer:

E-postadress:

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Följebrev

2009-01-12

Folkbokföringsutredningen

Fi 2007:11

Folkbokföringsutredningen (Fi 2007:11)

Anna Sjöstrand

Telefon 031-701 53 64

Mobil 076-147 20 83

E-post anna.sjostrand@finance.ministry.se

Enkät om ert behov av en geografisk indelning

Folkbokföringsutredningens uppdrag

Folkbokföringsutredningen har fått regeringens uppdrag att utreda om enskilda personer även i framtiden ska folkbokföras i Svenska kyrkans församlingar¹ eller om enskilda i stället ska knytas till någon annan geografisk indelning. När vi väljer lösning ska vi ta hänsyn till samhällets behov av en geografisk indelning och konsekvenserna av förslaget för administration, statistik och forskning. Det ingår inte i vårt uppdrag att överväga ändringar av andra geografiska indelningar som fastighet, kommun och län.²

¹ Alla understrukna ord förklaras i ordlistan som finns i en bilaga, sist i detta följbrev.

² Våra direktiv finns i dir. 2007:123 Folkbokföringen i framtiden som ni hittar här:
<http://www.sou.gov.se/kommittedirektiv/2007/Dir2007_123.pdf>.

Mer om bakgrunden till denna enkät

Folkbokföring innebär bland annat fastställande av en persons bosättning. Personer ska enligt de bestämmelser som gäller i dag folkbokföras på den fastighet och i den församling där han eller hon bor. En person kopplas till en församling genom den så kallade LKF-koden, som används i stora delar av samhället, bland annat för att ta fram individstatistik på församlingsnivå.³

Fram till och med 1999 bestämde staten över församlingsindelningen. Det fanns då sedan mycket lång tid tillbaka cirka 2 500 församlingar och det gjordes sällan några större ändringar i indelningen. Svenska kyrkan skildes från staten 2000 och sedan dess är det kyrkan som bestämmer över församlingsindelningen. Församlingarna har under dessa åtta år blivit större och minskat i antal med cirka 700 till cirka 1 800 församlingar. Skälet till att kyrkan slår samman sina församlingar till större enheter är att många församlingar är för små för att tillgodose kyrkans behov av bärkraftiga enheter. Utvecklingen mot färre och större församlingar fortsätter. Församlingarna har alltså under en relativt kort period blivit en mer instabil geografisk indelning att använda i det civila samhället.

Ert behov av en geografisk indelning

För att vi ska få ett så korrekt underlag som möjligt för vårt förslag ber vi er att **senast den 9 februari 2009** svara på den enkät som bifogats i e postmeddelandet. Vi är tacksamma för ett samlat svar från hela er myndighet eller organisation. Era svar får stor betydelse för vårt fortsatta arbete i utredningen.

³ Se om användningen av LKF-koden i SOU 2000:17 Folkbokföring efter stat- kyrkareformen m.m. s. 127 ff. som ni hittar här: <<http://www.regeringen.se/content/1/c4/17/38/da7d0040.pdf>>.

Ni kan välja om ni vill svara på enkäten per e-post eller på papper. Om ni har frågor om enkäten är ni välkomna att kontakta Anna Sjöstrand (anna.sjostrand@finance.ministry.se, 031-701 53 64 eller 076-147 20 83).

Instruktioner för att svara per e-post

Öppna det bifogade dokumentet och spara det och ge det er myndighets eller organisations namn. Öppna det nya dokumentet och svara på kryssfrågorna genom att dubbelklicka på svarsrutorna och välja markerad. Skriv era svar på de öppna frågorna under respektive fråga. E-posta därefter ert svar med den nya filen som bilaga till caisa.ekberg@adm.ministry.se.

Instruktioner för att svara på papper

Skriv ut enkäten och svara på frågorna. Posta den ifyllda enkäten till Caisa Ekberg, Regeringskansliets utredningsavdelning, Box 347, 401 25 Göteborg.

Vi tackar på förhand för er medverkan!

Med vänliga hälsningar

Anna Sjöstrand
utredningssekreterare

Bilaga – ordlista

Nedan förklarar vi några av de begrepp som vi använder i följebrevet och i enkäten.

Fastighet	Den <u>geografiska indelning</u> som är den minsta beståndsdel som Sveriges yta delas in i. En fastighet kan vara bebyggd eller obebyggd.
Församling	Den <u>geografiska indelning</u> som beslutas av och utgör grunden för Svenska kyrkans organisation.
Församlingsindelning	Den indelning i <u>församlingar</u> som vid varje tidpunkt gäller inom Svenska kyrkan.
Församlingsindelningen 1999/2000	Den <u>geografiska indelning</u> i <u>församlingar</u> som gällde inom Svenska kyrkan vid den tidpunkt när kyrkan skildes från staten, det vill säga vid årsskiftet 1999/2000.
Geografisk indelning	En indelning av Sveriges yta i mindre områden. Exempel på geografiska indelningar är indelningarna i län, kommuner, <u>församlingar</u> och <u>fastigheter</u> .
LKF-kod	En kod som varje <u>fastighet</u> får av Statistiska centralbyrån och som talar om vilket län och vilken kommun och <u>församling</u> som fastigheten ligger i.
Nyckelkodsområden	En <u>geografisk indelning</u> som kommunerna bestämmer över och använder företrädesvis för att ta fram statistik. Förkortas NYKO.
Valdistrikt	En <u>geografisk indelning</u> av varje kommun i röstningsområden inför allmänna val som ska omfatta 1 000–2 000 personer och som beslutas av staten.

Undersökning av behovet av en geografisk indelning

Sammanfattning

För att få ett underlag i frågan om folkbokföringen även i framtiden ska knytas till Svenska kyrkans församlingar eller om någon annan lösning ska väljas har vi genom en enkätundersökning, som vi genomförde i början av 2009, undersökt bland annat användningen av Svenska kyrkans församlingsindelning, om en annan indelning bör ersätta denna indelning och vilka konsekvenser olika alternativ kan få. Enkäten och följbrevet finns i *bilaga 3*.

Vi skickade enkäten till statliga myndigheter och kommuner samt till företag, föreningar och några andra organ. Vi har delat in mottagarna av enkäten i fyra olika kategorier: Staten och kyrkan, kommuner och landsting, näringsliv samt kulturhistoriska intressenter. Vilka som har fått enkäten och svarat på den framgår av *bilaga 4.1*. Där framgår också indelningen i de olika kategorierna.

Vi skickade totalt 95 enkäter, sex av mottagarna svarade inte på den. Totalt uppgår antalet svar till 99 eftersom några enkät-mottagare har skickat in flera svar som vi räknar som lika många enkätsvar, se tabell 1.

Svenska kyrkan och Svenska kyrkans församlingsförbund har avstått från att fylla i enkäten. Svenska kyrkan har i stället skickat in ett yttrande som Svenska kyrkans församlingsförbund instämt i. Yttrandet i dess helhet finns i *bilaga 4.2*. Övriga som svarat på enkäten har svarat på samtliga frågor som ska besvaras enligt instruktionerna i enkäten.

Vi redovisar enkätsvaren för varje fråga. Svaren på fråga 7 redovisar vi inte separat utan de svaren har vi hänfört till den fråga som de närmast berör. I de flesta fall innebär det att svaren redovisas i anslutning till fråga 6 som behandlar konsekvenser av olika alternativ.

Det är totalt 52 svarande som uppger att de använder församlingsindelningen, se tabell 2. Församlingsindelningen används bland annat inom följande områden: statistik, samhällsplanering, forskning, administrativa indelningar, för att kunna ta ut olika avgifter, arkivverksamhet, för att kunna nå personer och för att kunna hänföra mark till ett visst område, se tabell 3. Uppgift om församlingsindelningen hämtas från folkbokföringsdatabasen, lantmäterimyndigheterna, SCB, Svenska kyrkan, Kammarkollegiet, SPAR, Vägtrafikregistret, Posten, Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) (numera Tillväxtverket) och beskattningsdatabasen, se tabell 4.

Ungefär hälften av de svarande föredrar att församlingsindelningen behålls, att församlingsindelningen kompletteras med ytterligare en indelning eller att församlingsindelningen ersätts av en annan indelning. För ungefär en tredjedel av de svarande har valet av lösning ingen betydelse. Resterande anser att församlingsindelningen bör slopas och inte ersättas av någon ny indelning, se tabell 5 och 6. Av dem som anser att församlingsindelningen bör ersättas av eller kompletteras av en ny indelning anser knappt hälften att den nya indelning bör utgöras av en tidigare församlingsindelning eller en sockindelning. Knappt hälften anser att den nya indelningen bör utgå från nyckelkodsområdena, se tabell 7 och 8.

De svarande har också redovisat de konsekvenser det för med sig om ett annat alternativ än det de förordar väljs.

Syfte och bakgrund

Vi ska utreda om folkbokföringen även i framtiden ska knytas till Svenska kyrkans församlingar eller om någon annan lösning ska väljas. Avgörande för vårt val av lösning ska vara samhällets behov av en indelning på ett geografiskt avgränsat område och de konsekvenser i administrativt hänseende, liksom för statistik och forskning förslaget medför, se *bilaga 1*.

För att få ett underlag i denna del har vi utrett bland annat användningen av Svenska kyrkans församlingsindelning, om en annan indelning bör ersätta denna indelning och vilka konsekvenser olika alternativ kan få.

Metod

De resultat som redovisas nedan grundar sig på en enkätundersökning som vi genomförde i början av 2009. Enkäten utformades i dialog med experter i utredningen, sakkunnig i statistik från FA/kommittéservice i Regeringskansliet samt Sveriges Kommuner och Landsting. Till enkäten bifogades en sändlista och ett följebrev, se *bilaga 3* och *4.1*.

Enkäten skickades per e-post till myndighetens eller organisationens officiella e-postadress den 12 januari 2009. Påminnelser skickades per e-post den 10 och 17 februari. Därefter har de statliga och kommunala myndigheter som inte svarat på enkäten påmint per telefon.

I de fall vi har bedömt att de lämnade svaren varit otydliga, tveydiga eller behövt utvecklas på annat sätt har den kontaktperson som angetts i enkätsvaret kontaktats. I några fall har denna kontakt lett till att svaret har ändrats, eftersom svaret visat sig bero på en missuppfattning av enkäten eller annat misstag. I andra fall har svaren kompletterats.

Vid sammanställningen av enkätsvaren har stöd lämnats av sakkunnig i statistik och kanslissekreterare inom FA/kommittéservice, Regeringskansliet.

Sändlistan

Vi har skickat enkäten till statliga myndigheter och kommuner samt till företag och några andra organ. Eftersom valet av indelning har betydelse för kontinuiteten i historiska material skickade vi enkäten också till föreningar och liknande som har ett kulturhistoriskt intresse i frågan. Vi har delat in mottagarna av enkäten i fyra olika kategorier. Vilka som har fått enkäten och svarat på den framgår av *bilaga 4.1*. Där framgår också vilken kategori vi har hänfört de olika svarande till.

Staten och kyrkan: I denna kategori finns de flesta statliga myndigheter som har fått enkäten. Vi har också valt att föra några privata organisationer som är intresseorganisationer för statliga myndigheter och liknande organ hit: Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) och Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). Vi har också fört SOS Alarm Sverige AB till denna grupp eftersom bolaget representerar ett statligt intresse (krisberedskap).

Slutligen har vi fört Svenska kyrkan och Svenska kyrkans församlingsförbund till denna grupp eftersom församlingarna i stor utsträckning ansvarar för begravningsverksamheten som är en statlig angelägenhet.

Kommuner och landsting: Till denna kategori har vi utöver kommuner, landsting och regioner fört även Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som är intresseorganisation för dessa myndigheter.

Näringsliv: Till denna kategori har vi fört främst privata företag och intresseorganisationer för dessa, men också NUTEK som har till uppgift att bland annat stärka näringslivets förutsättningar.

Kulturhistoriska intressenter: Till denna kategori har vi fört ett antal föreningar och statliga myndigheter med ett kulturhistoriskt intresse i frågan.

Svarsfrekvens och bedömning av tillförlitlighet

Tabell 1 Antal utskickade enkäter och svar som kommit in

	Antal utskickade enkäter	Antal svar ¹	Antal som inte svarat
Staten och kyrkan	38	41 ²	1
Kommuner och landsting	37	36	1
Näringsliv	12	10 ³	3
Kulturhistoriska intressenter	8	12 ⁴	1 ⁵
<i>Totalt</i>	<i>95</i>	<i>99</i>	<i>6</i>

Svarsfrekvensen tyder på att frågorna har ansetts vara angelägna att svara på. Urvalet av representanter för statlig och kommunal samt kulturhistoriskt orienterad verksamhet får anses vara sådant att resultatet kan anses gälla för hela dessa sektorer. Urvalet av kommuner och landsting, som har gjorts av Sveriges Kommuner och

¹ Även svar som inneburit ett avstående från att fylla i enkäten och liknande svar har räknats med, se mer i avsnittet *Allmänt om tolkningen av svaren*.

² Skatteverket har kommit in med flera svar som vi delat in i fem grupper som vi räknar som fem enkätsvar.

³ Inklusivt ett svar från en aktör som inte fått enkäten skickad till sig.

⁴ Statens arkiv har kommit in med flera svar som vi har delat in i sex grupper som vi räknar som sex enkätsvar.

⁵ Riksarkivet som fått enkäten sänd till sig har inte lämnat något eget svar. Riksarkivet har dock inte räknats in bland de enkätmottagare som inte svarat eftersom flera svar har kommit in från andra delar av statens arkiv, se föregående fotnot.

Landsting, består av de tre storstadskommunerna, samtliga 10 kommuner med 100 000 eller fler invånare, 7 av 67 kommuner med mellan 30 000 och 99 999 invånare och 10 av 210 kommuner med färre än 30 000 invånare. Urvalet av representanter för näringslivet är mindre och resultatet i den delen ger endast en indikation av hur behovet ser ut inom den sektorn.

Svenska kyrkan och Svenska kyrkans församlingsförbund har avstått från att fylla i enkäten. Svenska kyrkan har i stället skickat in ett yttrande som Svenska kyrkans församlingsförbund instämt i. Yttrandet i dess helhet finns i *bilaga 4.2*. Se mer i avsnittet *Allmänt om tolkningen av svaren* hur yttrandet från Svenska kyrkan har hanterats. Övriga som svarat på enkäten har svarat på samtliga frågor som ska besvaras enligt instruktionerna i enkäten.

Allmänt om tolkningen av svaren

Några har inte svarat på enkäten utan angett att de avstår från att svara eftersom frågorna inte berör dem eller liknande. Vi har tolkat dessa svar på så sätt att de inte använder sig av församlingsindelningen (nej på fråga 1) och att de inte har några synpunkter på vilket alternativ som väljs (översta kryssrutan i fråga 4). Vi har också underrättat dem om vår tolkning.

Svenska kyrkans och Svenska kyrkans församlingsförbunds svar har vi tolkat på så sätt att de använder sig av församlingsindelningen (ja på fråga 1) och att de förordar att församlingsindelningen behålls (alternativ 1 i fråga 4). I övrigt har vi valt att inte tolka in några svar från Svenska kyrkan eller Svenska kyrkans församlingsförbund utan vi hänvisar till Svenska kyrkans yttrande, se *bilaga 4.2*.

Resultat av enkäten

Allmänt om redovisningen av resultaten

Vi redovisar enkätsvaren för varje fråga. Svaren på fråga 7 redovisar vi inte separat utan de svaren har vi hänfört till den fråga som de närmast berör. I de flesta fall innebär det att svaren redovisas i anslutning till fråga 6.

Fråga 1: I vilken utsträckning församlingsindelningen används

Första frågan belyser i vilken utsträckning Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning används. Med nuvarande församlingsindelning avser vi den indelning i församlingar som vid varje tidpunkt gäller inom Svenska kyrkan.

Tabell 2 **Antal svarande som använder Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning**

	Antal som svarat ja
Staten och kyrkan	23
Kommuner och landsting	21
Näringsliv	4
Kulturhistoriska intressenter	4
<i>Totalt</i>	<i>52</i>

Patent- och registreringsverket (PRV), som har svarat ja på frågan, har känt tveksamhet inför detta svar eftersom vad som är av intresse för PRV:s prövning av personnamnsärenden är församlingsnamnen som sådana, inte uppgifter om församlingarnas administrativa indelning. Det är dock LKF-koden som nu ger den information om församlingsnamn som PRV behöver som underlag för sin prövning.

Fråga 2: Vad församlingsindelningen används till

Den andra frågan skulle bara besvaras av dem som använder Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning. Vi frågade här vad de använder indelningen till. Det fanns nio användningsområden att ta ställning till (ja, nej eller vet inte) och en möjlighet att ange att församlingsindelningen används till annat och att precisera vad denna användning består i.

Tabell 3 Vad de som använder Svenska kyrkans församlingsindelning använder den till, antal av dem som svarat att de använder församlingsindelningen

	Officiell statistik	Annan statistik	Samhällsplanering m.m.	Forskning m.m.	Administrativa indelningar	Ta ut avgift m.m.	Arkiv	Nå personer	Härföra markområden	Annat
Staten och kyrkan	5	6	3	5	6	2	1	2	3	14
Kommuner och landsting	16	11	9	7	9	3	5	2	1	3
Näringsliv	1	3	1	2	1	0	0	3	1	2
Kulturhistoriskt intresse	1	1	0	4	2	0	4	0	0	2
Totalt	23	21	13	18	18	5	10	7	5	21

Kommentarer till ”Officiell statistik” och ”Annan statistik”

I vår enkät avsåg vi med officiell statistik sådan statistik som ska framställas enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken. Det framgick emellertid inte uttryckligen av enkäten att det var sådan statistik vi avsåg. Skyldiga att framställa officiell statistik enligt lagen är vissa statliga myndigheter. Av de 23 aktörer som har svarat att de använder sig av församlingsindelningen för officiell statistik är det endast två myndigheter som är statistikansvariga myndigheter och som således kan framställa officiell statistik.

Några myndigheter ger exempel på vilken statistik församlingsindelningen används till. *Kalmar kommun* får ibland frågor om folkmängden och folkökningen i församlingarna. *Linköpings kommun* framställer befolkningsstatistik som service till allmänheten och till församlingar. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har använt församlingsnivån för att ta fram jämförande befolkningsstatistik i samband med bostadsförsörjningsanalyser. *SCB* använder församlingsindelningen för befolkningsstatistik inklusive prognoser i sin uppdragsverksamhet, där Svenska kyrkan är en stor och viktig kund, men det finns även andra kunder som beställer församlingsbaserad statistik. *Statens jordbruksverk* använder församlingsindelningen i utredningar om och utvärderingar av exempelvis jordbrukspolitikens effekter på miljön, den gröna näringens utveckling i stort och utvecklingen på landsbygden.

Kommentarer till ”Annat”

Under *Annat* har ett stort antal skiftande verksamheter angetts. Många av dem hade kunnat föras till något av de alternativ som vi angav i enkäten. Vi har emellertid valt att inte göra några justeringar i vår redovisning av svaren på enkäten. I stället redovisar vi nedan de användningsområden som angetts.

Församlingsindelningen används i olika verksamheter i förhållande till *Svenska kyrkan*. Kammarkollegiet är skyldigt att registrera församlingsindelningen. Lantmäteriet är skyldigt att underrätta Svenska kyrkan om fastighetsbildning som berör församlingsindelningen. Den används också i andra kontakter med Svenska kyrkan, bland annat när det gäller frågor om kyrkans arkiv.

Församlingsindelningen används inom *valverksamheten* vid valdistriktsindelningen och för att hänföra personer som folkbokförts

i församling till ett visst valdistrikt. Valdistriktens koder kommer i vissa fall ursprungligen från LKF-koden.

LKF-koden används vid viss *ärendehandläggning*, nämligen vid prövning av om tillstånd till förvärv av lantbruksfastighet ska lämnas enligt jordförvärvslagen och vid prövning av ärenden om lagfart för att kontrollera om sådant förvärvstillstånd krävs. Den används också vid prövningen av företagsstöd.⁶ LKF-koden används också av PRV som ett underlag för att pröva byten av efternamn, men arbetet kan utföras utan koden. Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning används av Kammarkollegiet för att kunna bestämma begravningsavgifter för de personer som inte tillhör Svenska kyrkan. Begravningsavgiften ska betalas till den huvudman inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd. Det är församlingar och samfälligheter inom Svenska kyrkan som är begravningshuvudmän, förutom i Stockholms och Tranås kommuner. Avgiftssatsen bestäms efter förslag från de olika begravningshuvudmännen och varierar också i storlek mellan dessa.

Församlingsindelningen används vidare för olika typer av *administrativa indelningar*. Domkretsarna för Stockholms tingsrätt, Solna tingsrätt och Södertörns tingsrätt bestäms utifrån bland annat församlingarna i Stockholms kommun. Församlingsindelningen används vidare för att kunna koppla företag i Stockholms kommun till rätt tingsrätt, i undantagsfall för att hänföra försäkrade hos Försäkringskassan till lokala försäkringscenter samt i undantagsfall hos vissa myndigheter för att fördela ärenden internt inom myndigheten. Den används av Posten Meddelande AB för att kunna placera en belägenhetsadress i ett område som är mindre än en kommun. Den användas också som en del i indelningen i nyckelkodsområden (NYKO) i vissa kommuner, bland annat i Kalmar kommun och Stockholms stad.

Församlingsindelningen *aviseras* mellan olika aktörer, bland annat från folkbokföringsdatabasen till andra system som hanterar församlingsbegreppet i sin verksamhet och från Kammarkollegiet till vissa andra myndigheter.

Församlingsindelningen kan användas som *sökbegrepp* bland annat inom fastighetstaxeringen, vid urvalsdragningar till resvane-

⁶ Enligt bilagan till jordförvärvsförordning (2005:522) är det församlingsindelningen den 31 december 1999 som är styrande vid tillämpningen. Detsamma gäller vid prövningen av flera företagsstöd, se exempelvis förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder.

undersökningar och för att till den som så önskar kunna redovisa samtliga fastigheter i en viss församling.

Församlingsindelningen är också den nyckel som används för att koppla *historiska uppgifter* till aktuella förhållanden och för återsökning i äldre arkivbestånd.

Församlingsindelningen används vidare för *beräkning av skattekraft* när en kommun ska delas upp i två eller flera kommuner och för att kunna *prissätta försäkringsprodukter*.

Fråga 3: Varifrån uppgifterna om församlingsindelningen hämtas

Den tredje frågan skulle endast besvaras av dem som använder Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning, det vill säga av dem som svarat ja på den första frågan. Vi frågade här varifrån de hämtar uppgifter om Svenska kyrkans församlingsindelning.

De alternativ vi gav i enkäten var de fyra översta i tabellen. Det fanns även en möjlighet att ange annan källa för uppgiften och att precisera denna källa. Även de svar som redovisats under annan källa anges i tabellen.

Tabell 4 Varifrån de som använder Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning hämtar uppgifterna, antal av dem som svarat att de använder församlingsindelningen

	Folkförings- databasen	Lantmäteri- myndighet	SCB	Svenska kyrkan	Kammar- kollegiet	SPAR	Vägrafik- registret	Posten	NUTEK	Beskattnings- databasen	Statistik
Staten	7	6	13	6	2	0	0	0	1	1	1
Kommuner och landsförsamling	7	11	19	1	0	0	0	0	0	0	0
Näringsliv	0	2	3	0	0	1	1	1	0	0	0
Kulturhistoriska intressenter	1	2	2	3	0	0	0	0	0	0	0
<i>Totalt</i>	<i>15</i>	<i>21</i>	<i>37</i>	<i>10</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>

Fråga 4: Vilken lösning som bäst tillgodoser behoven

Den fjärde frågan skulle besvaras av alla. I enkäten redovisades tre alternativa lösningar samt gavs en möjlighet att svara att valet av alternativ var utan betydelse. Frågan var vilket alternativ som bäst tillgodosåg organisationens behov. De alternativ vi gav var de fyra översta i tabellen. Det fanns även en möjlighet att ange en annan lösning och att precisera denna. Även de svar som redovisats under annan anges i tabellen.

Tabell 5 Vilken alternativ lösning som bäst tillgodoser organisationens behov, antal av alla svarande

	Det spelar ingen roll	Församlingsindelningen behålls	Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs	Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs	Församlingsindelningen behålls och en ny indelning införs	Totalt
Staten och kyrkan	17	7	8	8	1	41
Kommuner och landsting	6	5	16	7	2	36
Näringsliv	6	1	2	0	1	10
Kulturhistoriska intressenter	1	1	8	2	0	12
<i>Totalt</i>	<i>30</i>	<i>14</i>	<i>34</i>	<i>17</i>	<i>4</i>	<i>99</i>

Tabell 6 Vilken alternativ lösning som bäst tillgodoser organisationens behov, antal av dem som använder församlingsindelningen

	Det spelar ingen roll	Församlingsindelningen behålls	Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs	Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs	Församlingsindelningen behålls och en ny indelning införs	Totalt
Staten och kyrkan	4	7	5	6	1	23
Kommuner och landsting	1	5	9	4	2	21
Näringsliv	0	1	2	0	1	4
Kulturhistoriska intressenter	0	1	2	1	0	4
<i>Totalt</i>	<i>5</i>	<i>14</i>	<i>18</i>	<i>11</i>	<i>4</i>	<i>52</i>

Statens arkiv – Landsarkiven i Härnösand och Uppsala anför att de förespråkar alternativet att församlingsindelningen slopas och att ingen ny indelning införs förutsatt att inga äldre uppgifter raderas, exempelvis födelseförsamling eller annat i historik.

Fråga 5: Vilken geografisk indelning som bör ersätta Svenska kyrkans församlingsindelning

Den femte frågan skulle besvaras av dem som valt alternativet *församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs*. Frågan var vilken ny indelning som i så fall borde ersätta Svenska kyrkans församlingsindelning. Det fanns även en möjlighet att ange en annan lösning och att precisera denna. Även dessa andra lösningar redovisar vi i tabellen.

Som framgår ovan förordar några aktörer att Svenska kyrkans församlingar kompletteras med ytterligare en indelning. I tabellen redovisar vi denna ytterligare indelning som dessa svarande angett, se mer i texten nedanför tabellen.

Tabell 7 Vilken geografisk indelning som bör ersätta alternativt komplettera Svenska kyrkans församlingsindelning, antal av alla som svarat att församlingsindelningen bör slopas alternativt behållas och att en ny indelning införs

	Församling 1999/2000	NYKO	Valdistrikt	Socken	Församling 2008/2009	Stabil indel- ning	Ingen upp- fattning	Totalt
Staten och kyrkan	1	6	1	0	0	1	0	9
Kommuner och landsting	8	9	0	0	0	0	1	18
Näringsliv	0	0	0	1	1	1	0	3
Kulturhistoriska intressenter	2	1	0	5	0	0	0	8
Totalt	11	16	1	6	1	2	1	38

Tabell 8 Vilken geografisk indelning som bör ersätta alternativt komplettera Svenska kyrkans församlingsindelning, antal av dem som använder församlingsindelningen och som svarat att församlingsindelningen bör slopas alternativt behållas och att en ny indelning införs

	Församling 1999/2000	NYKO	Val- distrikt	Annan	Socken	Församling 2008/2009	Stabil indel- ning	Ingen upp- fattning	Totalt
Staten och kyrkan	1	3	1	1	0	0	1	0	7
Kommuner och landsting	7	3	0	1	0	0	0	1	12
Näringsliv	0	0	0	2	1	1	1	0	5
Kulturhistoriska intressenter	1	0	0	1	1	0	0	0	3
<i>Totalt</i>	<i>9</i>	<i>6</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>27</i>

Församlingsindelningen behålls och en ny indelning införs

Av dem som har angett att församlingsindelningen bör kompletteras med ytterligare en indelning har två svarande förordat nyckelkodsområden (NYKO), en svarande församlingsindelningen 1999/2000 och en svarande en stabil indelning av något slag.

Indelning som motsvarar gamla sockengränser

Av dem som har förordat en indelning som motsvarar gamla sockengränser har flertalet fört fram jordregistersocknen före fastighetsregisterreformen som genomfördes 1976–1995. Även församlingsindelningen 1976 och en indelning som motsvarar gamla sockengränser där i större städer kommundel alternativt stadsdel bör användas som geografiskt begrepp har förts fram.

Andrahandsalternativ

Några av de svarande har angett andrahandsalternativ. Några har framfört församlingsindelningen 1999/2000. Det gäller Sveriges Hembygdsförbund – som har förordat att församlingsindelningen ersätts av jordregistersocknarna vid införandet av fastighetsregistret 1976–1995 – som förordar andrahandsalternativet om det skulle visa sig inte vara möjligt att införa sockenindelningen. Det

gäller även Sveriges Försäkringsförbund som har förordat att församlingsindelningen slopas och ersätts av församlingsindelningen 2008/2009 samt Statens arkiv – Landsarkiven i Härnösand och Uppsala och Uppsala kommun som förordat att församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs. Falköpings kommun – som förordar att församlingsindelningen ersätts av nyckelkodsområdena anför att en synpunkt som har framförts är att man kan utgå från församlingsindelningen som den var på 1970-talet. Vitterhetsakademien – som har förordat att församlingsindelningen slopas och ersätts av församlingsindelningen 1999/2000 – har framfört att det finns ett behov även av den geografiska sockenindelningen. Strömsunds kommun – som förordar att församlingsindelningen behålls – framför att kommunen kan acceptera en ny indelning som komplement till församlingsindelningen.

SCB för fram som ett alternativ att adresskoordinat kan införas vilket skulle innebära stor frihet i fråga om geografisk indelning. Även Sveriges Försäkringsförbund för fram möjligheten att ange folkbokföringsfastighetens koordinater eller ange koordinater för antingen församling 2008/2009 eller församling 1999/2000.

Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Stockholms län – som har förordat att församlingsindelningen slopas och att ingen ny indelning införs – har anført att om en ny indelning ska införas bör valdistrikten övervägas.

Fråga 6: Konsekvenser

Den sjätte frågan skulle besvaras av alla som i fråga 4 kryssat för ett annat alternativ än *det spelar ingen roll vilket alternativ som väljs*. Frågan var om det skulle få några konsekvenser för organisationens verksamhet om utredningen valde ett annat alternativ än det som organisationen kryssat för och i så fall vilka konsekvenser. Vi redovisar här svaren sorterade efter vilket alternativ som respektive svarande valt i fråga 4 respektive 5. Svenska kyrkans yttrande, som Svenska kyrkans församlingsförbund ställt sig bakom, redovisar vi i sin helhet i *bilaga 4.2*, och finns inte med i redovisningen nedan. Som framgår ovan redovisas här stora delar av svaren på fråga 7, som vi inte redovisar separat.

Församlingsindelningen behålls

Svarande som har förordat att församlingsindelningen behålls har redovisat följande konsekvenser om församlingsindelningen slopas:

Bengtstors kommun: Ökade administrativa kostnader under ändringstiden eftersom kommunens adresssystem är gjort efter församlingsindelningen och arkivsystem ligger i församlingsindelning.

Bolagsverket: Omstrukturering i databaser samt ändringar i applikationerna för utdatahantering.

Domstolsverket: Tingsrätternas domkretsar i Stockholms kommun skulle behöva fastställas på annat sätt.

Gotlands kommun: Statistiken har församlingsindelningen som viktig bas även om kommunen har nyckelkodssystemet och även om det sker sammanläggningar i stiftet av enheter som förrycker och försvårar tidsserier.

Kammarkollegiet: Ett annat alternativ innebär att kollegiets beslut om avgiftssatser för begravningsavgift inte kan tillämpas. Det blir inte möjligt att ta ut begravningsavgift enligt nuvarande bestämmelser, om inte begravningslagstiftningen ändras samtidigt.

Karolinska institutet: Den statistik institutet har idag på församlingsnivå skulle ej kunna fortsätta!

Statens arkiv – Värmlands arkiv: Det blir svårt att hålla en kontinuitet och jämförbarhet över en längre tidsperiod – inte minst ur forskningens synvinkel.

Svenska kyrkan och Svenska kyrkans församlingsförbund: Se bilaga 4.2.

Skatteverkets beskattningsverksamhet: Verkets system måste anpassas så att rätt kyrkoavgift tas ut på fysisk person. För att kunna räkna ut kommunalskatten (inklusive kyrkoavgiften) behöver då Svenska kyrkan varje år avisera Skatteverket till vilken församling alla folkbokförda medlemmar hör eller så måste kyrkoavgiften ersättas av en avgift till Svenska kyrkan på exempelvis kommunnivå eller en gemensam avgiftssats för alla medlemmar, som andra trossamfund har. Då måste också reglerna för begravningsavgiften ändras. För att fastställa varje församling/samfällighets avgiftsunderlag används idag LKF-koden som indelningsgrund. Avgiftsunderlaget summeras totalt för församlingen och total avgift fastställs med ledning av den avgift som beslutas av den kyrkliga församlingen i fråga. Den avgift som beräknats för den enskilde skattskyldige används inte för denna sammanräkning. Andra vägar för fastställelse av församlingens tillkommande

avgifter kan med all sannolikhet väljas, men kräver i sådan fall ombyggnad av IT-systemen som stöder handläggningen.

Strömsunds kommun: Kommunen använder befolkningsförändringar i församlingarna årligen och per kvartal för planering i olika verksamheter. Försvinner den möjligheten bryts också jämförelser över tid.

Upplysningscentralen UC AB: Församlingsindelningen är känd, väl fungerande och etablerad i det svenska samhället sedan mycket lång tid. Bolaget ser inga vinster med att ändra i ett befintligt fungerande system, speciellt inte att ersätta nuvarande indelning med något annat. De konsekvenser bolaget kan se blir naturligtvis systemändringar och anpassningar hos såväl bolaget som hos de av deras kunder som registrerar församlingsindelningen i sin verksamhet. Anpassningarna krävs då oavsett om man faktiskt använder församlingsindelning i sin verksamhet eller ej. Då vi inte kan se vinsterna med ändring av geografiska indelningsgrunder motsvarande församling innebär alltså en ändring kostnader utan nytta.

Västra Götalandsregionen: Då folktandvården använder församlingskoden när de fördelar barn till rätt klinik skulle detta arbete försvåras. Det skulle även försvåra listningen inom primärvården (tillhörighet vårdcentral) då man där använder församlingsindelningen (på grund av att det kan finnas flera fastigheter med samma fastighetsbeteckning, dock ej inom samma församling).

Östhammars kommun: Det är svårt att överblicka konsekvenserna vid införande av alternativ 2 [Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs]. Alternativ 3 [Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs] bedömer kommunen inte som ett realistiskt alternativ.

Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs

Svarande som förordat att församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs har redovisat följande konsekvenser om församlingsindelningen behålls och ingen ny indelning införs:

Svarande som förordat församlingsindelningen 1999/2000

Göteborgs stad och *Malmö stad* har lämnat fältet för konsekvenser tomt.

Helsingborgs stad: Nyckelkodsområden och valdistrikt är inte stabila över tid. Skulle dessa användas och läsas vid exempelvis dagens indelning kan det på sikt bli problem vid statistikpublicering. Staten, SCB med flera myndigheter, och företag kan komma att publicera uppgifter som inte stämmer med motsvarande uppgifter som kommunerna själva presenterar. Om församlingsindelningen 1999/2000 skulle användas som indelning, bör namnet "församling" slopas för att inte förväxlas med Svenska kyrkans församlingsindelning. Det skulle exempelvis kunna kallas för "fastighetsområde".

Jönköpings kommun: Svårt att följa statistik historiskt.

*Lantmäteriet – Metria*⁷ Om församlingsindelningen behålls blir det mycket merarbete att uppdatera församlingsindelningen för att kunna använda den för olika ändamål. Redan nu är det i praktiken omöjligt att få tag i en digital karta över församlingsindelningen då de kommunala lantmäterimyndigheterna och Lantmäteriet inte samordnar sina register. Om alternativ 3 väljs [församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs] finns ingen lämplig indelning i storlek mellan kommun och fastighet, och det behöver Metria. Postnummerområden är sällan lämpliga och svåra att få digitalt. NYKO skiljer sig från kommun till kommun, valdistrikten kan möjligen vara ett alternativ, men de ändras från val till val och är inte kända till sin utbredning.

Linköpings kommun: Svårare att få fram tidsseriedata bakåt i tiden på församlingsnivå. Kommunen har ingen eller liten operativ nytta av församlingsstatistik, men den används i service mot kommunerna och i forskningen.

Region Skåne: Viktigt att en finare geografisk indelning finns till hands för att kunna tillfredsställa behovet av detaljerad statistik. Genom att använda församlingsindelningen ges möjlighet att kunna använda tidsserier för statistiken. Nyckelkodsområdenas indelning är av väldigt olika konstruktion beroende på kommun och är också kommunernas egendom vilket kan göra det svårare att använda i övriga sammanhang.

⁷ Av Lantmäteriets svar på enkäten framgår att Metria – till skillnad från myndighetens officiella svar som är att församlingsindelningen bör slopas utan att ersättas av någon annan indelning – förordar att församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs.

Statens arkiv – Landsarkiven i Vadstena och Lund: Forskning kommer att försvåras genom att jämförelser över tid kommer att försvåras. Det arkivaliska källmaterialet är i mycket stor utsträckning kopplat till den traditionella församlingsindelningen. Om denna indelning upphör eller förändras drabbas vår forskarservice och utredningsverksamhet av merarbete när det gäller att relatera uppgifter ur arkiven till aktuella förhållanden. Såväl allmänheten som forskningen och kulturarvsinstitutionerna behöver ett geografiskt, historiskt och kulturellt referenssystem, som präglas av så stor stabilitet och kontinuitet som möjligt. Svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning fyller inte längre denna funktion.

Statens jordbruksverk: Över lag bedöms de administrativa kostnaderna för en övergång till ny indelning bli stora (om inte alternativet församlingsindelningen 1999/2000 väljs). Stora svårigheter uppstår (och har redan uppstått) för länsstyrelserna och Jordbruksverket samt överprövande domstolar att avgöra om förvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen behövs eller inte. Avgörande är nämligen enligt jordförvärvsförordningen i vilken territoriell församling förvärvsegendomen låg i den 31 december 1999, det vill säga församlingsindelningen nämnda datum ligger till grund för om tillstånd krävs eller ej. I hanteringen av jordbrukarstöden används LKF-koder som är låsta från år 1999/2000. Ett annat användningsområde av LKF-koder är utpekande av känsliga områden enligt nitratdirektivet (91/676/EEG). I detta sammanhang har verket låst LKF-koderna som de såg ut 2004.

Stockholms stad: Samråd har skett med Stockholms stadsarkiv som anser församlingsindelningen tillgodoser behovet av kontinuitet över tid för att historiska jämförelser ska vara möjliga. En geografisk indelning i folkbokföringsregistret bör vara stabil över tid och kunna ansluta till historisk statistik, som finns för församlingsnivån. Om utredningen därför väljer en annan indelning, som inte fångar upp församlingsindelningen 1999/2000, så blir det svårt att länka tillbaka till statistik bakåt i tiden. För närvarande ligger församlingsindelningen till grund för att fastställa i vilket nyckelkodsområde (NYKO) en fastighet ligger. Det innebär att NYKO för ett kvarter bara är unikt inom en församling. Om kopplingen av fastighet och kvarter till församling släpps så måste en helt ny kodsättning göras av kvarter (7 500 stycken).

Vitterhetsakademien: Det nationella svenska arkivmaterialet utmärks av gott bevarande, informationstäthet, kontinuitet och långsiktighet. Hit hör exempelvis kyrkobokföring, skattematerial,

lantmäterimaterial och militärt rullmaterial. För att få en möjlighet att göra longitudinella undersökningar eller jämförelser över tid fordras jämförbara sorteringsbegrepp. Under åtskilliga århundraden har det territoriellt knutna källmaterialet i regel varit baserat på sockenbegreppet. Det som står närmast detta är församlingsindelningen. Om möjligheterna att länka mellan olika tider eller olika informationssystem upphör drabbas forskning av många olika slag, historisk, ekonomisk, kulturhistorisk, kulturgeografisk, kulturmiljöinriktad, genealogisk och lokalhistorisk. Samtidigt skulle man kunna uttrycka saken så att ett användande av församlingsindelningen 1999/2000 inte vore annat än den bästa av dåliga lösningar. För stor del av den forskning som nämns här är fortfarande det traditionella sockenbegreppet en naturlig utgångspunkt och bästa begrepp för longitudinella studier. Detta gäller inte minst för kartmaterialet. Genom sammanslagningen av församlingar under senare år har den geografiska redovisningsenheten ytmässigt blivit för stor för modern samhällsanalys, som då får ske via omskrivning via koordinatsystemet till sockengränsdatabasen.

Svarande som förordat nyckelkodsområdena

Botkyrka kommun, Brottsförebyggande rådet, Falköpings kommun, Jämtlands läns landsting och Stockholms läns landsting och Sölvesborgs kommun: Dessa har lämnat fältet för konsekvenser tomt eller angett att det inte skulle få några konsekvenser om ett annat alternativ genomförs.

Botkyrka kommun har kommenterat att det är viktigt att kunna följa skattekraftsutvecklingen på en lägre geografisk nivå än den nuvarande församlingsindelningen i kommunen. Den tidigare församlingsindelningen var bättre i det avseendet.

Falköpings kommun har kommenterat att det för kommunen är ganska naturligt att använda de nyckelkodsområden som vi nu använder. Allmänheten (lokaltidningen) har ett visst intresse att följa befolkningsutvecklingen inom församlingarna. Men församlingsindelningarna förändras ju ofta, inte minst i Falköping.

Stockholms läns landsting har kommenterat att landstinget använder sina egna indelningar och har användare bland dem som landstinget samarbetar med inom Sjukvården, Trafiken, Regionplaneringen, kommunerna, Polisen, Socialstyrelsen och bland vissa forskare. Inom landstinget används Basområdesindelningen som

fram till och med 1990 var den indelning som användes vid Folk- och Bostadsräkningarna. Efter 1990 släpptes kopplingen till kommunernas NYKO. Allt finns i landstinget egen Områdesdatabas. För närvarande vill man inom landstinget hålla fast vid basområdesindelningen. Det kan vara en fördel med en ganska fin NYKO-indelning för hela landet som är tillgänglig för alla. Problemet är att det är stor kvalitetsskillnad mellan tätbefolkade och glest befolkade områden i Sverige.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: Skulle eventuellt orsaka att vissa analyser blir svårare att göra. De flesta inom myndigheten berörs inte av frågan om församlingarna. Om nyckelkodsområdena registrerades skulle det vara möjligt att göra analyser som inte görs i dag. Det förekommer att uppgifter om nyckelkod eller koordinat lämnas i samband med att uppgifter om olyckor lämnas till myndigheten.

Skolverket: Verket redovisar i egenskap av statistikansvarig myndighet årlig statistik på riks-, läns-, kommun- och skolnivå. Det förekommer ibland önskemål om att kunna finfördela kommunstatistiken och i vissa undersökningar samlar verket in uppgifter från stadsdelar. Om utredningen föreslår ett annat alternativ kommer verket troligen att följa det förslaget i de fall verket har behov av en mer finfördelad geografisk indelning.

Socialstyrelsen: Om alternativ 1 [Församlingsindelningen behålls]: Nej. Om alternativ 2 [Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs]: Beror på hur den nya indelningen kommer att se ut. Viktigt att kunna koppla äldre koder till ny indelning. Om alternativ 3 [Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs]: Kan myndigheten bara koppla äldre koder till ny indelning/fastighet får det inga större konsekvenser. Utan denna koppling blir det problem vid bland annat statistikframställning. Socialstyrelsen inser att församlingsindelningen blir en mer instabil indelning.

Vägverket: ”Tror” inte att det blir några konsekvenser som inte går att överbygga.

Alingsås kommun: Folkbokföring och all statistik följer folkbokföringsadresser och nyckelkoder

Norbottens läns landsting: Egentligen inte, men en geografiskt mera avgränsad indelning än kommun vore av värde i statistiksammanhang, och då baserad på fastighet/NYKO. Sedan många år samkörs befolkningsregistret för landstinget med kommunernas nyckelkoder på sexställig nivå. Uppgifterna används för indelning i

vårdcentralers betjäningsområden, distriktssköterskeområden med mera. Ger möjlighet till samordning med den primärkommunala områdesindelningen.

Sveriges Kommuner och Landsting: Uppgifter om skattekraft med mera är ett nödvändigt underlag för kommunutredningar. Det förekommer att kommuner vill delas upp i två eller flera kommuner. Ofta utgör då församlingarna byggstenar i de nya kommunerna. Ett skäl till det är att en ny kommun måste ha ett sådant befolkningsunderlag att den blir bärkraftig. Uppgift om skattekraft kan fås på församlingsnivå. Det är möjligt att beräkna skattekraft utifrån antalet invånare, men det innebär mer arbete. När man pusslar ihop en ny kommun behövs därför en indelning som är större än fastighet. Väljs alternativet att nyckelkodsområdena eller annan indelning bildar utgångspunkten för ny indelning är det önskvärt att indelningen görs så att tidigare församlingsindelning kan "rekonstrueras". Den nya indelningen som utgår från nyckelkodsområdena skulle kunna vara en mindre byggsten, som kan läggas samman till någon fryst församlingsindelning, exempelvis församlingsindelningen 1999/2000, för att kunna tillgodose även historiska intressen.

Statens arkiv – Landsarkivet i Visby: Inga omedelbara större konsekvenser, i alla fall inga vi kan bedöma i nuläget.

Svarande som förordat valdistrikt

Länsstyrelsen i Västerbottens län: Har lämnat fältet för konsekvenser tomt men lämnat följande kommentar. Länsstyrelsens egna statistikuttag sker som regel på kommun- eller högre nivå. I vissa andra sammanhang finns behov av en geografisk indelning under kommunnivå. I expansiva kommuner som exempelvis Umeå är NYKO-områdena föränderliga över tid. Dock finns ett behov att i kommunerna kunna bryta ner statistik på lägre nivå än kommun. När det gäller indelning och kodsättning av valdistrikt bör Valmyndighetens synpunkter beaktas.

*Svarande som förordat en indelning
som motsvarar gamla sockengränser*

Ortnamnssrådet: Ortnamnssrådet har ingen egen verksamhet, men ska tillsammans med Lantmäteriet som nationell ortnamnsmyndighet ansvara för att god ortnamnsred iakttas i statlig och kommunal verksamhet samt värna om det immateriella kulturarv som ortnamnen utgör, och då har sockenindelningen ett stort värde. I denna verksamhet är arkiv och samlingar beroende av kontinuitet i rikets indelning. Skulle staten använda en indelningsform utan någon anknytning till socknarna innebär det uppenbara svårigheter i bland annat statistik-, utrednings- och forskningssammanhang. Lantmäteriet använder i ortnamnsverksamhet jordregistersocknen såsom den såg ut vid övergången till det nya kommunbaserade fastighetsregistret mellan 1976 (Uppsala län) och 1995 (Gotlands län). Denna indelning finns digitalt lagrad i myndighetens grunddatasystem och används för redovisning bland annat på fastighetskartan. Myndigheten har även för avsikt att använda denna sockenindelning som grund i det normerande ortnamnsregistret. Myndigheten har när det gäller denna indelningsgrund samordnat detta med Riksantikvarieämbetets sockenindelning. Myndigheten behöver i denna verksamhet en stabil indelningsgrund för att kunna följa allmän kartläggning och fastighetsbildning över tiden. Socknarna och sockennamnen utgör kärnan i den svenska administrativa indelningen, inom vilken namnen på gårdar och byar är unika. En återanvändning av dessa skulle vara en åtgärd som har stor praktisk betydelse för oss, men även ett kulturvårdande värde i samhället. Ortnamnen utgör en strategisk del av landets immateriella kulturarv och de tidigare socknarna och sockennamnen utgör kärnan i den svenska administrativa indelningen. En återanvändning av jordregistersocknen för dessa sammanhang skulle innebära stora värden för kontinuiteten i det svenska samhället. Begreppet god ortnamnsred måste även anses innefatta bevarande och förvaltande av sockennamnen och dess användning i officiella sammanhang.

Posten Meddelande AB: Den nuvarande indelningen har redan skapat stora problem i adresshänseende. Gatunamn, adressområdesnamn som tidigare skiljts åt med församlingskod måste nu skiljas på annat sätt vid lagring och utbyte av adressinformation. Att helt slopa den enda geografiska indelningen som i dag är mindre än en kommun får mycket negativa konsekvenser vid

förande och uppdatering av register över giltiga postadresser. Allteftersom det skett sammanslagningar av Svenska kyrkans församlingar har indelningens geografiska betydelse nästan helt försvunnit. Eftersom det då inte finns några andra alternativ att bestämma en plats belägenhet geografiskt så använder många andra distributörer postadressen istället för att ange en plats. Det är inte avsikten med postadresser. Det som saknas är en hänsyn till de affärsmässiga och kommersiella verksamheternas behov. För att effektivt utföra indelningar av Sverige geografiskt behövs det stabila geografiska områden som företag kan relatera till. En geografisk indelning är ett måste för mer effektiva och miljövänliga transporter och samordningar.

Riksantikvarieämbetet: Om utredningen väljer någon av de andra alternativen försvårar det möjligheten att följa upp i ett långsiktigt perspektiv, spegla historien och ge oss nödvändig kontinuitet bakåt i tiden, för exempelvis forskning, arkiv, statistik och annat. De sockengränser som då var aktuella finns bevarade på fastighetskartan och de finns även digitalt lagrade hos Lantmäteriet. Om Riksantikvarieämbetets förslag genomförs skapas en mycket konkret uppgift för socknarna. En stor fördel är att man får hanterbara, stabila och oföränderliga storheter. Detta förslag ligger i linje med det försvar av socknen som den svenska hembygdsrörelsen och släktforskarrörelsen i många sammanhang givit uttryck för och som RAÄ tidigare formulerat utförligt ibland annat sitt remissvar på SOU 2000:17 (dnr 300-1924-2000). Som framgår där är skälen att värna om socknen många och tunga. Vi är inte betjänta av ett föränderligt skikt till, alltså ett territoriellt skikt som snart börjar flyta, det vill säga drabbas av sammanläggningar, gränsförändringar, splittringar av samma slag som vi nu ser hos församlingarna. Då har vi ju inte löst problemet utan fördubblat det? Ett annat viktigt argument för en statisk indelning är att sockenskiptet i dag används i RAÄ:s e-tjänster för publicering av kulturarvsinformation.

SOFI: Institutet – och många andra – har samlingar (bland annat världens största ortnamnssamlingar) som är helt baserade på och följer den gamla sockenindelningen. Dagens mycket föränderliga församlingsindelning kommer aldrig att kunna användas i dessa sammanhang, det vill säga historisk forskning av många olika slag. De gamla socknarna och sockennamnen utgör alltsedan medeltiden kärnan i den svenska administrativa indelningen, inom vilken namnen på gårdar och byar alltid är unika. En

återanvändning av dem i dessa sammanhang skulle vara en åtgärd av synnerligen stort kulturvårdande värde.

Sveriges Hembygdsförbund (SHF): Det skulle få stora konsekvenser för förbundets verksamhet. Hembygdsrörelsen använder i dag inte svenska kyrkans nuvarande församlingsindelning och har därför svarat nej på samtliga alternativ under fråga 1. Däremot är hela förbundets verksamhet uppbyggd efter ett närliggande begrepp, nämligen den äldre sockenindelning som i huvudsak motsvarar den situation som rådde före 1952 års kommunreform. Den ligger till grund både för förbundets administrativa indelning i föreningar (cirka 1 900 stycken), för arkivering och registrering av ett samlat arkivmaterial som uppgår till många miljoner handlingar, för en regelbundet insamlad statistik (icke officiell) rörande verksamheten och inte minst för den lokalhistoriska forskning som i dag utgör en av rörelsens grundstenar. En mycket stor del av hembygdsrörelsens cirka 450 000 medlemmar ägnar sig åt denna typ av forskning, som till stor del är person- eller byhistoriskt anknuten och bygger på historiska folkbokföringsuppgifter. Att finna ett folkbokföringsbegrepp som är så nära anknutet till den äldre folkbokföringens geografiska indelning som möjligt skulle inte bara vara en garant för kontinuiteten inom denna forskning, utan också underlätta hela förbundets verksamhet. Historieforskning på mikronivå av det slag hembygdsrörelsen bedriver har redan i dag visat sig ha stor betydelse för demokratiseringen av historien, en betydelse som vi förutser kommer att öka ytterligare i framtiden. Att underlätta denna forskning genom att bibehålla kontinuiteten i folkbokföringsbegreppet är en kulturfråga av stor dignitet. Sveriges Hembygdsförbund vill särskilt understryka betydelsen av att ett nytt folkbokföringsbegrepp är territoriellt baserat, omfattar stabila, inte alltför stora enheter och framför allt utformas i kontinuitet med både det befintliga och det historiska. Att välja ett folkbokföringsbegrepp som i alltför hög grad skiljer sig från det nuvarande, och som dessutom är föränderligt, kommer att i framtiden försvåra både kulturhistorisk forskning, användande av arkivmaterial och museisamlingar, möjligheten att ta fram långa befolkningsstatistiska serier etcetera. Med ett föränderligt folkbokföringsbegrepp som exempelvis kommuner, Svenska kyrkans församlingsindelning eller valdistrikt kommer det att bli omöjligt att på längre sikt upprätthålla denna kontinuitet med hjälp av databaser och översättningsnycklar. Någonstans kommer kedjan

att brytas, med oöverskådliga konsekvenser inte bara för SHF:s verksamhet utan för det svenska kulturarvet i stort. SHF samverkar i denna fråga med Sveriges Släktforskarförbund. SHF har valt detta alternativ eftersom indelningen bäst överensstämmer med det sockenbegrepp som tillämpas inom hembygdsrörelsen, svenskt musei- och arkivväsen och kulturmiljövård. Hembygdsförbundet förordar också att enskilda folkbokförs i den nya geografiska indelningen.

Sveriges släktforskarförbund:. Förbundet har lämnat ett svar som i stort sett är identiskt med Sveriges Hembygdsförbunds svar. Härutöver framgår att församlingsindelningen ligger till grund både för registrering av personuppgifter och inte minst för den lokalhistoriska forskning som i dag utgör en av rörelsens grundstenar. En mycket stor del av de hundratusentals släktforskare ägnar sig åt denna typ av forskning, som till stor del är person- eller sockenhistoriskt anknuten och bygger på historiska folkbokföringsuppgifter. Slutligen vill förbundet peka på att det är angeläget att en geografisk indelning måste vara lokaliserande. Allteftersom församlingar slås samman blir de allt mindre lokaliserande.

Svarande som förordat andra alternativ

Kalmar kommun: Kommunen – som förordar att församlingsindelningen slopas och ersätts av en annan indelning – har lämnat fältet för konsekvenser tomt, men lämnat följande kommentar. Ibland kan en kommun vara en för stor administrativ enhet, i de fallen har församlingsnivån varit intressant. Kommunen har ingen bestämd uppfattning om vilken indelning som bör ersätta församlingen. Någon nivå att få ut statistik på under kommunnivån är användbart (i den egna kommunen finns NYKO-områdena men de har man ju inte fri tillgång till när det gäller de andra kommunerna). Kommunerna har behov av att ha tillgång till mindre indelning även av andra kommuner än den egna. Församlingen används ofta i dag.

Sveriges Försäkringsförbund: Förbundet – som i första hand har förordat att församlingsindelningen ersätts av församlingsindelningen 2008/2009 – anför att det skulle innebära ändrade rutiner för försäkringsbolagens prissättning eftersom en av de faktorer som i dag används inom skadeförsäkring (kan vara försäkring för personbil, boende eller företag) är församlingstillhörighet. Försäk-

ring ska erbjuda ett skydd mot vissa ekonomiska förluster på grund av oväntade och plötsliga händelser. Det måste vara möjligt att bedöma om händelsen kan komma att inträffa och vilken ekonomisk belastning den kan komma att innebära. Hur stor risken är för att en person ska drabbas av en skada beräknas av försäkringsbolagen. Med dessa beräkningar som grund sätts den premie som försäkringstagaren ska betala.

Totalförsvarets pliktverk: Verket – som förordar att församlingsindelningen ersätts av en annan stabil indelning – anför att eftersom LKF är ett centralt begrepp i Pliktverkets informationssystem, skulle omfattande förändringar behöva genomföras.

Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs

Svarande som förordat att församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs har redovisat följande konsekvenser om församlingsindelningen behålls eller en ny indelning införs:

Arbetsförmedlingen, Borlänge kommun, Lunds kommun, Länsstyrelsen i Stockholms län, Sävsjö kommun, Uppsala kommun Valmyndigheten och Ängelholms kommun: Dessa har svarat att det inte får några konsekvenser om något annat alternativ genomförs eller lämnat fältet för konsekvenser tomt.

Borlänge kommun har lämnat följande kommentar. I Borlänge finns två församlingar nämligen Stora Tuna med 46 000 inv. och Torsäng med 2 000 inv. Församlingsgränsen går i princip rakt igenom två tätorter. Någon praktisk användning av att kommunen är uppdelad i dessa två församlingar finns inte för kommunen. I planeringssammanhang används NYKO-systemet.

Borås stad: Kommunen använder församlingsindelningen i dag eftersom den finns, men de kan lösa det behovet på andra sätt. Om det däremot skulle införas en ny indelning kommer det sannolikt att ställas krav på att uppgifter ska kunna redovisas utifrån den nya indelningen. Alternativ 2 (slopa församling + ny indelning) skulle därför kräva mer administrativt jobb i kommunens verksamhet.

Lantmäteriet: Alternativ 1 [Församlingsindelningen behålls] innebär stora underhållskostnader för myndigheten, om församlingsgränserna ska ajourhållas och vara uppdaterade. Alternativ 2 [Församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs] innebär att en ny gräns behöver ajourhållas. Om en ny gräns inte behöver ajourhållas, utan ska ligga som ett statiskt skikt i kartan får

alternativ 2 inte så stora konsekvenser. Myndigheten har fortfarande behov av en indelning mindre än kommun men större än trakt i fastighetsregistret. Denna behöver dock inte vara kopplad till folkbokföring. Indelningen bör vara stabil över tiden. Oavsett vad som väljs kommer nog övergångsregler att behövas.

Lunds kommun har lämnat följande kommentar. Församlingsgränserna är på väg att försvinna från den kommunala verksamheten. Exempelvis byter valdistrikten namn från att ha haft anknytning till församling till namn som har anknytning till stadsdel etcetera. Kommunen har slutat beställa statistik på församlingsnivå. Att folkbokföra människor på någon annan geografisk enhet än fastighet och kommun är knappast någon idé. Detta är även viktigt för att få en god hög kvalitet på folkbokföringen något som är mycket viktigt för kommunerna.

Länsstyrelsen i Norrbottens län: I det fall mindre enheter än kommuner erfordras som statistikgrund bör detta kunna skapas exempelvis genom summering av fastigheter för visst område. Det finns exempel på stödområden som bygger på församling som inte längre existerar utan har gått upp i annan församling. Det talar för att systemet kan anpassas till alternativ 3 [Församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs].

Länsstyrelsen i Stockholms län har lämnat följande kommentar. Länsstyrelsen i Stockholms län hänvisar till Valmyndighetens svar.

Skatteverket fastighetstaxeringsverksamhet: Församlingsindelningen är egentligen bara en belastning för fastighetstaxeringen. Verksamheten har i princip ingen nytta av den. Dyrt och betungande arbete att omstrukturera fastighetstaxeringsregistret med en annan indelning som myndigheten heller inte själv har någon nytta av. En ändring påverkar dessutom alla utprodukter (deklarationer, beslut) som i dag redovisar församling.

Skatteverkets folkbokföringsverksamhet: Folkbokföringsverksamheten behöver inte församlingsbegreppet för egen verksamhet. Uppgiften finns inbyggd i många formulär och aviseras till Navets kunder. Många av dessa använder detta begrepp.

Statens arkiv – Landsarkiven i Härnösand och Uppsala: Om man väljer alltför stora geografiska indelningar kan detta få konsekvenser för forskningen över tid.

Statens arkiv – Landsarkivet i Östersund: Vad gäller den nuvarande församlingsindelningen så ser vi inget hinder i att den slopas. Vi använder den inte för egen del utan använder i stället indelningen som den såg ut omkring 1999. Vi ser heller inget direkt

behov av att församlingsindelningen ersätts av en ny geografisk indelning. Däremot är det viktigt att informationen i stället kodas så att man se eller göra urval efter tidigare församling, eller annan geografisk tillhörighet.

Umeå kommun: Nyckelkoderna är inte lämpliga. De är också instabila inte minst i växande kommuner. Kommunindelning räcker. För speciella behov nyttjas GIS för alternativa indelningar. Nackdelen med att ta bort församlingsindelningen är att långa tidsserier över exempelvis befolkningsutvecklingen blir avbruten och inte kan följas. Drabbar små kommuner utan annan indelningen samt forskning.

Uppsala kommun har lämnat följande kommentar. I takt med att församlingar sammanslås blir församlingsindelningen allt mindre användbar för samhällsplaneringens behov. Det är viktigt att en fastighet kan ges unik identifikation även om kommunindelningen skulle förändras eller slopas.

Valmyndigheten har lämnat följande kommentar. Mest avgörande är för Valmyndigheten att få uppgift om nya församlingar. Alternativ 2 [församlingsindelningen slopas och en ny indelning införs] och 3 [församlingsindelningen slopas och ingen ny indelning införs] är egentligen likvärdiga för myndigheten eftersom den redan har en underindelning. Dagens valdistrikts- och valkretsgränser är inte bundna till församlingsgränser även om de i viss mån säkert fortfarande sammanfaller. Personer folkbokförda på församlingen hänförs till ett visst i förväg utvalt valdistrikt inom varje församling. Om en ny församling tillkommer utser myndigheten ett sådant distrikt i den nya församlingen. I de kommuner som bara består av en församling förs alla således redan i dag till ett enda valdistrikt vilket skulle bli konsekvensen i alla kommuner om man slutar folkbokföra på församling. Om man överväger annan underindelning måste myndigheten i alla fall hålla sig till valdistrikts- valkretsindelningen.

Ängelholms kommun har lämnat följande kommentar. Om församling upphör som begrepp vid folkbokföring måste de personer som i dag är skrivna på församling bli folkbokförda på annat sätt. Helst hade kommunen sett att personer skrevs på den fastighet de verkligen befinner sig, exempelvis vårdhem, hos släkting.

Församlingsindelningen behålls och kompletteras med ytterligare en indelning

Svarande som förordat att församlingsindelningen behålls och kompletteras med ytterligare en indelning har redovisat följande konsekvenser om församlingsindelningen slopas eller inte kompletteras med ytterligare en indelning:

SCB: Myndigheten förordar att församlingsindelningen kompletteras med nyckelkodsområden (NYKO). Om församlingsindelningen slopas kan SCB ej längre erbjuda statistik över församlingarna till exempelvis Svenska kyrkan, kommunerna, media och allmänheten. Om Svenska kyrkan i fortsättningen själva underhåller ett register med kopplingen fastighet – församling så kan SCB på uppdrag av Svenska kyrkan skapa statistik till just Svenska kyrkan. Församling är en indelning som gemene man är relativt väl införd i. Att ersätta denna med en för allmänheten mer okänd indelning skulle vara olyckligt. Om NYKO används måste de olika NYKO namnsättas på ett mycket tydligt sätt samt kartor som visar var de ligger måste erbjudas. Detsamma gäller oavsett vilken ny indelning som väljs. Oavsett val av indelningsvariabel är det av yttersta vikt att kvaliteten på variabeln säkerställs. Om NYKO väljs som indelningsgrund är det viktigt att samtliga fastigheter placeras i korrekt NYKO vilket inte alltid är fallet med dagens indelning.

Landstinget i Östergötland: Landstinget förordar att församlingsindelningen kompletteras med församlingsindelningen 1999/2000. Jämförande studier/forskning över tid kan inte göras då tidigare studier bygger på församlingsindelningen. Stora utskick kräver ytterligare indelningar. Det känns enklare med ett namngivet område exempelvis Domkyrko norra (=valkrets). Vissa datoriserade arkivregister medger uttag på namngivet område, exempelvis församling. Vid förändring av indelning måste systemen anpassas och tidigare indelning översättas. Det är ett problem att församlingar slås samman eftersom det försvårar jämförelser mellan forskningsstudier. Landstinget vill ha en stabil indelning som knyter an till församlingsindelningen vid en tidpunkt innan sammanslagningarna. De tidigare församlingarna kan då ses som delmängder i en större nuvarande församling. Den kompletterande indelningen utifrån den tidigare församlingsindelningen bör behålla de tidigare församlingsnamnen. Forskning som inleds i dag utgår emellertid från dagens indelningar.

Norrköpings kommun: Kommunen förordar att församlingsindelningen kompletteras med nyckelkodsområden (NYKO) och anför att det får konsekvenser om en annan lösning väljs, men redovisar inte dessa konsekvenser. Kommunen har också lämnat följande kommentar. Nyckelkodsområdena är det som är mest väsentligt för kommunen. Församlingsindelningen 1999/2000 behöver inte införas.

Swedma: Bolaget förordar att församlingsindelningen kompletteras med annan stabil indelning, men lämnar fältet för konsekvenser tomt. En kompletterande geografisk indelning bör enligt Swedma vara så konstant som möjligt över tid, det vill säga inte påverkas nämnvärt om befintlig struktur i samhället ändras (exempelvis folkmängd, postnummer). Indelningen bör hållas inom kommungräns för att få hela enheter från län → kommun → nytt kluster. Den nya indelningen borde kunna bli kommundel eller liknande.

Det spelar ingen roll vilken lösning som väljs

Svarande som angett att det inte spelar någon roll vilket alternativ som väljs har redovisat följande konsekvenser och kommentarer, flertalet per telefon i samband med att frågor ställts om enkätsvaren, se också avsnittet *Metod*:

Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO): Organisationen bedömer att a-kassorna inte använder sig av församlingsindelningen och att frågan därmed inte är av intresse för a-kassorna.

Företagarna: Organisationen använder inte Svenska kyrkans församlingsindelning. De får inte heller några signaler från de företag som är medlemmar i Förtagarna om att Förtagarna ska agera på något sätt i frågan om församlingsindelningen.

Högskoleverket: Verket får inga signaler från lärosätena om att det finns ett behov av församlingsindelningen.

Norsjö kommun: Kommunen har bara en församling, nämligen Norsjö församling. Nyckelkoderna har dock satts efter tidigare församlingsindelning, nämligen Bastuträsk respektive Norsjö församling.

NUTEK: Verket har ingen uppfattning om det eventuella behovet av församlingsindelningen hos privata företag.

Näringslivets regelnämnd (NNR): NNR uppger att deras uppdrag att är att granska befintliga och kommande regler som

företagen är skyldiga att följa. De har bedömt att vår enkät inte avser några sådana regler. NNR har ingen uppfattning om företagare kan påverkas av våra förslag.

Post- och telestyrelsen (PTS): PTS vet inte om post- och teleföretagen har något behov av församlingsindelningen. PTS begär in statistik över företagens kunder, bland annat var i landet de finns. Den statistiken får lämnas utifrån vilken fördelningsgrund som helst. Det har aldrig hänt att PTS fått in statistiken utifrån församling.

Rikspolisstyrelsen (RPS): RPS har haft hela polisorganisationen i åtanke när myndigheten har svarat på enkäten och inte bara Rikspolisstyrelsen. Polisorganisationen har inte längre tillgång till uppgift om församling i sina system. De använder andra indelningar som postkoder och distriktskoder.

Skatteverkets verksamhet med SPAR: För verksamheten i SPAR är alternativet att använda postkodindelningen ett fullgott alternativ till församlingsindelningen.

SUHF: Föreningen har ingen uppfattning om universitetens eller högskolornas behov av församlingsindelningen.

Inkomna enkätsvar

Av tabellen nedan framgår vilka som har fått del av vår enkät och om myndigheten eller organisationen har svarat på den. Några myndigheter har bytt namn och i något fall har någon annan än mottagaren av enkäten svarat. Vi har då angett det namn som har svarat på enkäten. De svarande har delats in i fyra grupper.

Statlig verksamhet		Kommuner och landsting	
<i>Namn</i>	<i>Svar</i>	<i>Namn</i>	<i>Svar</i>
Arbetsförmedlingen	Ja	Alingsås kommun	Ja
Arbetslöshetskassornas centralorganisation (SO)	Ja	Arvidsjaur kommun	Ja
Bolagsverket	Ja	Bengtstors kommun	Ja
Brottsförebyggande rådet (BRÅ)	Ja	Bjuvs kommun	Ja
Centrala studiestödsnämnden (CSN)	Ja	Borlänge kommun	Ja
Domstolsverket	Ja	Borås stad	Ja
Försvarsmakten	Ja	Botkyrka kommun	Ja
Försäkringskassan	Ja	Falköpings kommun	Ja
Glesbygdsverket (numera Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser)	Ja	Gotlands kommun	Ja
Högskoleverket	Ja	Göteborgs stad	Ja
Kammarkollegiet	Ja	Helsingborgs stad	Ja
Karolinska institutet (KI)	Ja	Jämtlands läns landsting	Ja
Kriminalvården	Ja	Jönköpings kommun	Ja
Kronofogdemyndigheten	Ja	Kalmar kommun	Ja
Lantmäteriet	Ja	Landstinget i Östergötland	Ja
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Ja	Linköpings kommun	Ja
Länsstyrelsen i Stockholms län	Ja	Lunds kommun	Ja
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Ja	Malmö stad	Ja

Statlig verksamhet		Kommuner och landsting	
Migrationsverket	Ja	Norrbottnens läns landsting	Ja
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) (tidigare Statens Räddningsverk SRV)	Ja	Norrköpings kommun	Ja
Patent- och Registreringsverket (PRV)	Ja	Norsjö kommun	Ja
Post- och Telestyrelsen (PTS)	Ja	Oskarshamns kommun	Ja
Rikspolisstyrelsen	Ja	Region Skåne	Ja
Skatteverket (Folkbokföring) ¹	Ja	Stockholms stad	Ja
Skatteverket (SPAR)	Ja	Stockholms läns landsting	Ja
Skatteverket (Bouppteckning)	Ja	Strömsunds kommun	Ja
Skatteverket (Beskattning – basregistret och årlig taxering – samt kommunavräkning)	Ja	Sveriges kommuner och landsting	Ja
Skatteverket (Fastighets-taxering)	Ja	Sävsjö kommun	Ja
Skogsstyrelsen	Ja	Sölvesborgs kommun	Ja
Socialstyrelsen	Ja	Umeå kommun	Ja
SOS Alarm Sverige AB	Nej	Uppsala kommun	Ja
Statens jordbruksverk	Ja	Vännäs kommun	Ja
Statens skolverk	Ja	Västerås stad	Nej
Statistiska centralbyrån (SCB)	Ja	Västra Götalandsregionen	Ja
Svenska kyrkan	Ja	Ängelholms kommun	Ja
Svenska kyrkans församlingsförbund	Ja	Örebro kommun	Ja
Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)	Ja	Östhammars kommun	Ja
Totalförsvarets pliktverk	Ja		
Valmyndigheten	Ja		
Verket för högskoleservice (VHS)	Ja		
Vägverket	Ja		
Åklagarmyndigheten	Ja		

¹ Skatteverket har fått en enkät, men har särredovisat sina svar från olika verksamhetsgrenar. Vi har grupperat svaren i fem grupper där likartade svar från olika verksamhetsgrenar har hamnat i samma grupp. Vi redovisar dem som fem olika enkätsvar.

Näringsliv		Kulturhistoriska intressenter	
<i>Namn</i>	<i>Svar</i>	<i>Namn</i>	<i>Svar</i>
Citymail	Nej	Institutet för språk och folkminnen (SOFI)	Ja
Dun & Bradstreet Sverige AB	Ja	Ortnamnrådet	Ja
Eniro 118118 ²	Ja	Riksantikvarieämbetet	Ja
Företagarna	Ja	Riksarkivet	Nej
Näringslivets nämnd för regelgranskning (NNR)	Ja	Statens arkiv – Landsarkiven i Härnösand och Uppsala ³	Ja
Posten Meddelande AB ⁴	Ja	Statens arkiv – Landsarkiven i Lund och Vadstena	Ja
Swedma	Ja	Statens arkiv – Landsarkivet i Östersund	Ja
Svensk handel	Nej	Statens arkiv – Landsarkivet i Visby	Ja
Svensk inkasso	Ja	Statens arkiv – Malmö stadsarkiv	Ja
Svenska Bankföreningen	Nej	Statens arkiv – Värmlands arkiv	Ja
Sveriges Försäkringsförbund	Ja	Svenska Fornminnesföreningen	Nej
Upplysningscentralen UC AB	Ja	Sveriges Hembygdsförbund	Ja
Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) (numera Tillväxtverket)	Ja	Sveriges Släktforskarförbund	Ja
		Vitterhetsakademien	Ja

² Eniro 118118 har inte fått enkäten sänd till sig utan skickat in ett spontant svar.

³ Riksarkivet har fått enkäten och begärt in yttranden från Landsarkiven, Värmlands arkiv samt Stockholms och Malmös stadsarkiv. Riksarkivet har inte lämnat något eget enkätsvar. Enkätsvar har i stället kommit in från landsarkiven i Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund samt från Malmö stadsarkiv och Värmlands arkiv. Dessa enkätsvar har vi delat in i sex grupper där likartade svar från olika arkiv har hamnat i samma grupp. Vi redovisar dem som sex olika enkätsvar.

⁴ Enkäten skickad till Posten AB (publ).

Svenska kyrkans yttrande¹

Enkät om behov av en geografisk indelning

Svenska kyrkan har beretts tillfälle besvara rubricerade enkät. Vid ärendets behandling har samråd skett med Svenska kyrkans församlingsförbund, som också instämmer i detta yttrande.

Svenska kyrkan utgår, i nära nog allt som rör organisatorisk uppbyggnad och verksamhet, från församlingsbegreppet som bas och indelningsgrund. Den nu utsända enkäten tycks därför snarare vara avsedd för de övriga remissinstanser på sändlistan, och låter sig knappast på ett enkelt sätt besvaras i sin nuvarande utformning. Kyrkostyrelsen får mot denna bakgrund särskilt erinra om sitt yttrande till riksdagens skatteutskott 2005-02-03 över de då aktuella motionerna (2004/05:Sk 231, 257, 259, 417 och 421), då styrelsen bl.a. anförde följande:

En första och given förutsättning för en sådan översyn måste dock vara att den inte rubbar grundvalarna för den nuvarande överenskomna kyrka-statrelationen – vare sig principiellt, formellt eller praktiskt. Om folkbokföringen i framtiden knyts till något annat än församlingarna kan det komma att i grunden förändra förutsättningarna för kyrkans grundläggande strukturer för att upprätthålla verksamheten. Detta gäller särskilt systemen för medlemsrapportering, debitering och uppbörd av kyrko- och begravningsavgift liksom uppgiftslämnandet om den kyrkliga indelningen, som byggts upp på grundval av nuvarande ordning och som verkar i ett nära och ömsesidigt beroendeförhållande med motsvarande samhälleliga system. Därutöver påverkas exempelvis det kyrkliga valsystemet, som är en grundläggande förutsättning för att Svenska kyrkan skall kunna genomföra kyrkoval och därmed upprätthålla sin demokratiska struktur. En andra viktig förutsättning är mot denna bakgrund att Svenska kyrkan får delta i det direkta arbetet om en sådan översyn kommer till stånd.

¹ Svenska kyrkans dnr Ks 2009:33.

Kyrkostyrelsens då anförda synpunkter kvarstår alltså oförändrade. Därutöver kan följande tilläggas.

Församlingsbegreppet har en fundamental innebörd för Svenska kyrkans självbild och teologiska grund, som också kommit till uttryck i den särskilda lagstiftning som riksdagen beslutat för Svenska kyrkan – Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan – liksom i det inomkyrkliga regelsystemet som vilar på denna lagstiftnings förutsättningar. Varje ändring av dessa förutsätter en samsyn mellan stat och kyrka.

Vidare vill vi framhålla att Svenska kyrkans församlingar, med undantag för Stockholm och Tranås kommuner, är huvudmän för begravningsverksamheten. Detta är en uppgift som innebär ett ansvar inför det allmänna och som innefattar myndighetsutövning. Följaktligen har församlingsindelningen avgörande betydelse i denna verksamhet. I det sammanhang vill Kyrkostyrelsen särskilt uppmärksamma utredningen på följande.

Folkbokföringen är till för de enskildas behov och inte endast för myndigheters. Församlingsindelningen berör alla medlemmar av Svenska kyrkan, d.v.s. majoriteten av medborgarna – f.n. ca 6,8 milj. De har såväl rättigheter som förpliktelser mot den församling de tillhör. För icke medlemmar gäller regelmässigt detsamma när det gäller begravningsverksamheten. Det är därför från den enskildes perspektiv viktigt att man på ett tydligt och enkelt sätt kan få besked om sin församlingstillhörighet. Den bör därför lätt kunna framgå ur folkbokföringen. Eftersom uppördssystemet kräver att varje individ knyts till en församling måste de statliga registren innefatta de uppgifter som erfordras för att den enskildes församlingstillhörighet skall vara känd. Frågan blir alltså endast om detta skall synliggöras genom att församlingstillhörigheten öppet redovisas genom att folkbokföringen sker på församling, eller om uppgiften endast indirekt skall framgå ur de register som staten har tillgång till. För myndigheten blir skillnaden måhända liten men skillnaden blir stor för den enskilde.

Utöver vad som ovan anförts måste framhållas att vid en förändrad samhällelig indelning skulle Svenska kyrkan drabbas av mycket stora kostnader i likhet med alla andra aktörer som idag hämtar uppgifter från eller bygger sin verksamhet på Svenska kyrkans församlingsindelning.

Uppsala den 11 februari 2009

På Kyrkostyrelsens vägnar

Anders Wejryd
Ärkebiskop

Lena Källgren Rommel
tf. Rättschef

Församlingar och socknar – en historik

Tiden fram till 1800-talet

Svenska kyrkans sockenstruktur har sina rötter i medeltiden. Kyrksocknen var en rent kyrklig indelningsenhet som bildades kring en kyrka. I den kyrkliga organisationen ersattes termen kyrksocken efter hand av församling. Socken var långt fram det vanligaste uttrycket. Detta gällde dock inte i städerna där man i stället, åtminstone från 1500-talet, vanligen använde benämningen församling.

Mycket snart kom sockenbegreppet att användas även i världsliga sammanhang när det gällde landsbygden. Ett exempel är markgäldsförteckningarna (sockenvis förda längder över skattskyldiga) från 1312 för delar av Uppland. Redan från och med 1300-talets början var det också praxis att ange vilken socken en by eller gård låg i. Under senmedeltiden kompletterades detta också med att ange härads- eller skeppslagstillhörighet.

Under senmedeltiden minskade befolkningmängden i många delar av landet vilket innebar att det uppstod en överetablering av socknar. Det fick till följd att socknar lades som annex under en angränsande socken eller att de lades ned. Vid medeltidens slut hade sockenbildningen nått längs hela Norrlands kustland.

Gustav Vasa beslutade om jordeböcker 1525 och införde samtidigt begreppet jordebokssocken som var sammanfattningen av de hemman på landsbygden, som för beskattningsändamål sammanfördes i jordeboken under samma sockennamn. Jordebokssocknen, som utgick från de befintliga socknarna och således stämde överens med dessa, blev alltså registerenhet för lantbruksfastigheter. Socken blev samtidigt den kamerala grundenheten för landsbygden. Socken användes till tiondelängder, mantalslängder och skattelängder. Vanligen sammanföll kyrksocknen med jordebokssocknen, men en jordebokssocken kunde också i undantagsfall omfatta flera kyrksocknar eller delar av flera eller del av en kyrksocken. Kyrksocknarnas gränsområden överensstämde inte alltid med

gränserna för härader och län. Det gjorde däremot jordebokssocknarnas gränsområden eftersom jordeböckerna var upplagda länsvis. Städerna delades tidigt in i stadsågor och tomter som fördes i stadsågoboken och tomtboken.

Sverige hade vid 1600-talets början ännu inte återhämtat sig från den senmedeltida krisen i vissa landsändar. I andra landsändar däremot ökade befolkningen och nya församlingar skapades. Under 1600-talet tillkom nya städer och stadsförsamlingar bröts ut ur de gamla socknarna. Samtidigt bröts motsvarande områden ut ur jordregistersocknarna och bildade i stället stadsågor och tomter. Under 1600-talet bildades församlingar också i Norrlands inland, vilka successivt delades under 1700-talet och 1800-talet efter hand som befolkningen ökade. Under 1700-talet ökade befolkningen i hela landet. Församlingsbildningen följde i spåren av denna utveckling. Det genomfördes också flera gränjusteringar mellan församlingar, stift och län. Under 1700-talets senare hälft fram till mitten av 1800-talet lades flera små församlingar ned, inte sällan genom att man samtidigt lät uppföra en ny kyrka tillsammans med grannförsamlingen.

1800-talet

Församlingsgränserna anpassades vid flera tillfällen under 1800-talet till gränserna för härader och län och tidigare oregelbundenheter avskaffades i stor utsträckning. En kommunreform genomfördes genom 1862 års kommunallagar. Sverige delades då in i cirka 2 500 kyrkliga kommuner och cirka 2 500 borgerliga kommuner som hade sin grund i de tidigare kyrkssocknarna (församlingarna) respektive jordebokssocknarna. Gränserna för församlingarna, kommunerna och jordebokssocknarna var till en början i stort sett desamma. Kyrksocken upphörde i samband med denna reform som begrepp, men jordebokssocknen fanns kvar som registerenhet för fastigheter på landsbygden medan stadsågor och tomterna fanns kvar i städerna. Tillskapandet av borgerliga kommuner på 1860-talet innebar principiellt ett skiljande av borgerliga och kyrkliga funktioner på lokalplanet.

Under 1800-talet ändrades också den kyrkliga församlingsindelningen i städerna. Städerna bestod länge av endast en församling, men i takt med städernas expansion tillkom fler församlingar. Ett exempel på detta är Göteborg som 1883 delades in i flera

församlingar. Delar av de tidigare landsförsamlingarna kunde också övergå till städerna och bilda stadsförsamlingar. Stadsägorna och tomterna följde församlingsgränserna. Indelningen för olika ändamål (församling, jordregistersocken och borgerlig kommun) uppvisade många inbördes olikheter vilket gav anledning till den så kallade oregelbundenhetskommitténs arbete. Det medförde i sin tur att gränserna gjordes mer enhetliga genom att församlingarnas gränser blev styrande för annan indelning.

1900-talet

I början av 1900-talet ändrades begreppet jordebokssocken till jordregistersocken, medan stadsägoboken och tomtboken skulle ingå i ett stadsregister. Antalet församlingar i städerna fortsatte att öka under 1900-talet.

De borgerliga kommunerna minskade drastiskt i antal till 1 037 i samband med 1952 års storkommunreform och till 278 i samband med kommunreformen 1962–1974. Fram till 1952 var församlingsindelningen nästan densamma som indelningen av de borgerliga kommunerna. Under 1972 infördes en möjlighet att fastighetsbilda utan hänsyn till gränserna för jordregistersocknarna och stadsregisterområdena. När det nya IT-baserade fastighetsregistret successivt togs i bruk under åren 1976–1995 upphörde jordregistersocken och stadsregisterområdena som registerenhet för fastigheter och ersattes av kommun. Begreppet jordregistersocken finns emellertid trots detta kvar i fastighetsregistret där jordregistersocken ska anges. Jordregistersocken ska också anges på Lantmäteriverkets registerkarta. Med jordregistersocken avses i dessa sammanhang de drygt 2 500 jordregistersocknar som ”frystes” under 1976–1995.

Även de kyrkliga församlingarna ändrades under 1900-talet, men inte i samma omfattning som de borgerliga kommunerna. Under 1974 började de kyrkliga församlingsgränserna att följa fastighets- och kommunindelningen. Från att tidigare ha haft fasta gränser ändrades nu församlingsgränserna för att de skulle följa fastighets- och kommunindelningen. Den 1 januari 1995 fanns 2 545 kyrkliga territoriella församlingar. Av dessa församlingar var de flesta i princip identiska med motsvarande kyrkssocknar före 1862. Ungefär en femtedel var nybildade efter 1862 genom att nya samhällen tillkommit, genom förortstillväxt, eller annan form av ny samhällsbildning. Sammanslagningar av församlingar hade fram till

dess varit förhållandevis ovanliga, men har förekommit bland annat genom sammanläggningar under 1980- och 1990-talen då Svenska kyrkan inledde sin strukturomvandling.

2000-talet

Stat-kyrkareformen genomfördes 2000. Tidigare beslutade staten (Kammarkollegiet) om församlingsindelningen men från och med denna tidpunkt beslutar Svenska kyrkan om församlingsindelningen utifrån sina behov som de beskrivs i Kyrkoordningen. Det har fått till följd att antalet församlingar i Svenska kyrkan har minskat från cirka 2 500 till cirka 1 800 församlingar hittills under 2000-talet. De ”frysta” jordregistersocknarna stämmer relativt väl överens med församlingsindelningen på landsbygden per den 1 januari 2000.

Policy för handläggning av personer med skyddade personuppgifter

Det åligger varje verksamhetsområde att arbeta med att ta fram egna rutiner som möjliggör verkställande utifrån denna policy på den enskilda arbetsplatsen.

Personer med skyddade personuppgifter är ett samlingsbegrepp för personer med

- Sekretessmarkering
- Kvarskrivning
- Fingerade personuppgifter.

Sekretessmarkering innebär att:

Personuppgifter skyddas genom att en markering för särskild sekretessprövning (sekretessmarkering) förs in i folkbokföringsdatabasen (jfr 7 kap. 15 § SekrL). Exempel på sådana fall kan vara att man utsatts för våld, hot om våld, förföljelse eller andra trakasserier.

Kvarskrivning innebär att:

Om det finns särskilda skäl kan man enligt 16 § folkbokföringslagen vid flyttning även få bli 'kvarskriven' på den gamla folkbokföringsorten. Som adress i registret anges i sådana fall Skatteverkets adress. Den faktiska adressen förvaras manuellt hos sekretesshandläggare på skatteverket.

Fördelen med det är att den nya adressen aldrig registreras i folkbokföringen och därmed inte heller sprids till andra myndigheter.

Fingerade personuppgifter innebär att:

Vid särskilt allvarliga hot kan en person medges att använda en helt ny identitet, utan koppling till den gamla. Den som vill ha fingerade personuppgifter begär detta hos Rikspolisstyrelsen. Efter ansökan av Rikspolisstyrelsen meddelas beslut av Stockholms tingsrätt.

Policy

En utsedd spetskompetensgrupp som handlägger ärenden av personer med skyddade personuppgifter inom förvaltningen skall ha kännedom om dessa ärenden.

Det är av största vikt att personal som handlägger klienter med skyddade personuppgifter får kontinuerlig kompetensutveckling i frågan för att vara uppdaterade och att säkerställa en rättssäker handläggning av dessa ärenden. Utse en handläggare per verksamhetsområde som man från centralt håll sammankallar till vidareutbildning.

Akten får ej förvaras på handläggarens rum utan i ett säkerhetskåp med inloggning så att det går att kontrollera vilka handläggare som tagit del av akten.

Akten får inte lämnas ut till annan handläggare än ordinarie utan en särskild sekretessprövning som görs av förvaltningschef eller områdeschef. Förvaltningschefen har tillgång till akt vid behov.

Kommunikation via e-post ska inte tillämpas i fråga om uppgifter som omfattas av sekretess, vare sig inom eller mellan myndigheter.

Innan sekretessprövning görs en legitimationskontroll eller motringning på den som vill ha ut akten för att säkra personens identitet. Om det är en myndighet kan det vara bra att fråga om vilken paragraf personen stödjer sig på om man vill ha ut uppgifter. Beslutet skall vara ett skriftligt beslut som den som begär ut handlingarna har möjlighet att överklaga. Delegationsmässigt ligger detta på förvaltningschef.

För utskick till en person med sekretessmarkerade personuppgifter kan man använda sig av den adressuppgift som klienten själv uppgett. Försändelsen kan även överlämnas till ett skattekontor som i sin tur sänder den vidare till berörd person i Skatteverkets tjänstekuvert. Avsändaren bör lämna försändelsen i

ett innerkuvert med personnumret utanpå. Försändelsen och en begäran om vidarebefordran lämnas sedan i ett ytterkuvert adresserat till närmaste förmedlingsskattekontor.

Vid gemensam vårdnad är huvudregeln att båda vårdnadshavare har rätt att få ut uppgifter om barnen (14 kap 4 § andra stycket sekretesslagen). Sekretess till skydd för den underårige skall gälla även i förhållande till vårdnadshavare, om det finns anledning att anta att barnet skulle lida betydande men om uppgiften lämnas ut till vårdnadshavaren. Vid gemensam vårdnad görs en kontroll i folkbokföringsregistret.

Om det är möjligt kan alltid den enskilde lämna sitt samtycke till att sekretessbelagda uppgifter lämnas ut. Ibland är det svårt att få tag i den enskilde och det kan även vara så att den enskilde inte lämnat samtycke. Av största vikt är att informera den enskilde om att uppgifter om denna lämnats ut. Anpassa till den speciella situationen och omständigheterna i det enskilda fallet.

Statens offentliga utredningar 2009

Kronologisk förteckning

1. En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen. Ju.
2. Nya nät för förnybar el. N.
3. Ransonering och prisreglering i krig och fred. Fö.
4. Sekretess vid anställning av myndighetschefer. Fi.
5. Säkerhetskopiors rättsliga status. Ju.
6. Återkrav inom välfärdssystemen. – Förslag till lagstiftning. Fi.
7. Den svenska administrationen av jordbruksstöd. Jo.
8. Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion. Jo.
9. Säkerhetskontroller vid fullmäktige- och nämndsammanträden. Fi.
10. Miljöprocessen. M.
11. En nationell cancerstrategi för framtiden. S.
12. Skatt i retur. Fi.
13. Effektiviteten i Kriminalvårdens lokal-försörjning. Ju.
14. Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor. Ju.
15. Kraftsamling!
– museisamverkan ger resultat.
+ Bilagor. Ku.
16. Betänkande av Kulturutredningen.
Grundanalys
Förnyelseprogram
Kulturpolitikens arkitektur. Ku.
17. Kommunal kompetenskatalog.
En problemorientering. Ju.
18. Två rapporter till Grundlagsutredningen. Ju.
19. Aktiv väntan – asylökande i Sverige. Ju.
20. Mer järnväg för pengarna. N.
21. Redovisning av kommunal medfinansiering. Fi.
22. En ny alkohollag. S.
23. Olovlig tobaksförsäljning. S.
24. De statliga beställarfunktionerna och anläggningsmarknaden. N.
25. Samordnad kommunstatistik för styrning och uppföljning. Fi.
26. Det växande vattenbrukslandet. Jo.
27. Ta klass. U.
28. Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt. + Bilagor. U.
29. Fritid på egna villkor. IJ.
30. Skog utan gräns? Jo.
31. Effektiva transporter och samhällsbyggande – en ny struktur för sjö, luft, väg och järnväg. N.
32. Socialtjänsten. Integritet – Effektivitet. S.
33. Skatterabatt på aktieförvärv och vinstutdelningar. Fi.
34. Förenklingar i aktiebolagslagen m.m. Ju.
35. Moderna hyreslagar. Ju.
36. Främja, Skydda, Övervaka
– FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. IJ.
37. Enklare beslutsfattande i ekonomiska föreningar. Ju.
38. Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten. S.
39. En ny kollektivtrafiklag. + Bilagor. N.
40. En ny modell för arbetsmiljötillsyn. A.
41. Bättre och snabbare insättningsgaranti. Fi.
42. Vattenverksamhet. M.
43. Klinisk forskning – ett lyft för sjukvården. U.
44. Integritetsskydd i arbetslivet. A.
45. Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar. M.
46. Försenad årsredovisning och bokföringsbrott, m.m. Ju.
47. God arbetsmiljö - en framgångsfaktor? A
48. Koncessioner för el- och gasnät. N.

49. Bättre samverkan. Några frågor kring samspelet mellan sjukvård och socialförsäkring. S.
50. Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten. Fi.
51. Avskaffande av filmcensuren för vuxna – men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Ku.
52. Staten och imamerna. Religion, integration, autonomi. U.
53. Fiskevård i enskilt vatten. En översyn av lagen om fiskevårdsområden. Jo.
54. Uthållig älgförvaltning i samverkan. Jo.
55. Ett effektivare smittskydd. S.
56. Den nya migrationsprocessen. Ju.
57. Myndighet för hållbart samhällsbyggande – en granskning av Boverket. M.
58. Skatteförfarandet. Fi.
59. Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. Fi.
60. Återvändandedirektivet och svensk rätt. Ju.
61. Modernare adoptionsregler. Ju.
62. Skatt på fluorerade växthusgaser. Fi.
63. Totalförsvarspåbudsplikt och frivillighet. Fö.
64. Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det? U.
65. Moderniserade skatteregler för ideell sektor. Fi.
66. Signalspaning för polisiära behov. Ju.
67. Försvarsmaktens helikopter 4 – frågan om vidmakthållande eller avveckling. Fö.
68. Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU) + bilaga. S.
69. En ny ransonerings- och prisregleringslag. Fö.
70. Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel. Ju.
71. EU, Sverige och den inre marknaden – En översyn av horisontella bestämmelser inom varu- och tjänsteområdet. UD.
72. Insyn och integritet i brottsbekämpningen – några frågor. Ju.
73. Vägval för filmen. Ku.
74. Höghastighetsbanor – ett samhällsbygge för stärkt utveckling och konkurrenskraft. N.
75. Folkbokföringen. Fi.

Statens offentliga utredningar 2009

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- En mer rättssäker inhämtning av elektronisk kommunikation i brottsbekämpningen. [1]
Säkerhetskopiers rättsliga status. [5]
Effektiviteten i Kriminalvårdens lokalförsörjning. [13]
Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihetsrättsliga frågor. [14]
Kommunal kompetenscatalog.
En problemorientering. [17]
Två rapporter till Grundlagsutredningen. [18]
Aktiv väntan – asylsökande i Sverige. [19]
Förenklingar i aktiebolagslagen m.m. [34]
Moderna hyreslagar. [35]
Enklare beslutsfattande i ekonomiska föreningar. [37]
Försenad årsredovisning och bokföringsbrott, m.m. [46]
Den nya migrationsprocessen. [56]
Återvändandedirektivet och svensk rätt. [60]
Modernare adoptionsregler. [61]
Signalspaning för polisiära behov. [66]
Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel. [70]
Insyn och integritet i brottsbekämpningen – några frågor. [72]

Utrikesdepartementet

- EU, Sverige och den inre marknaden
– En översyn av horisontella bestämmelser inom varu- och tjänsteområdet. [71]

Försvarsdepartementet

- Ransonerings- och prisreglering i krig och fred. [3]
Totalförsvarsplikt och frivillighet. [63]
Försvarsmaktens helikopter 4
– frågan om vidmakthållande eller avveckling. [67]
En ny ransonerings- och prisregleringslag. [69]

Socialdepartementet

- En nationell cancerstrategi för framtiden. [11]
En ny alkohollag. [22]
Olovlig tobaksförsäljning. [23]
Socialtjänsten. Integritet – Effektivitet. [32]
Ingen får vara Svarte Petter. Tydligare ansvarsfördelning inom socialtjänsten. [38]
Bättre samverkan. Några frågor kring samspillet mellan sjukvård och socialförsäkring. [49]
Ett effektivare smittskydd. [55]
Lag om stöd och skydd för barn och unga (LBU). + Bilaga. [68]

Finansdepartementet

- Sekretess vid anställning av myndighetschefer. [4]
Återkrav inom välfärdssystemen.
– Förslag till lagstiftning. [6]
Säkerhetskontroller vid fullmäktige- och nämndsammanträden. [9]
Skatt i retur. [12]
Redovisning av kommunal medfinansiering. [21]
Samordnad kommunstatistik för styrning och uppföljning. [25]
Skatterabatt på aktieförvärv och vinstutdelningar. [33]
Bättre och snabbare insättningsgaranti. [41]
Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten. [50]
Skatteförfarandet. [58]
Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. [59]
Skatt på fluorerade växthusgaser. [62]
Moderniserade skatteregler för ideell sektor. [65]
Folkbokföringen. [75]

Utbildningsdepartementet

Ta klass. [27]

Stärkt stöd för studier – tryggt, enkelt och flexibelt. + Bilagor. [28]

Klinisk forskning – ett lyft för sjukvården. [43]

Staten och imamerna. Religion, integration, autonomi. [52]

Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det? [64]

Jordbruksdepartementet

Den svenska administrationen av jordbruksstöd. [7]

Trygg med vad du äter – nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion. [8]

Det växande vattenbrukslandet. [26]

Skog utan gräns? [30]

Fiskevård i enskilt vatten. En översyn av lagen om fiskevårdsområden. [53]

Uthållig älgförvaltning i samverkan. [54]

Miljödepartementet

Miljöprocessen. [10]

Vattenverksamhet. [42]

Områden av riksintresse och Miljökonsekvensbeskrivningar. [45]

Myndighet för hållbart samhällsbyggande – en granskning av Boverket. [57]

Näringsdepartementet

Nya nät för förnybar el. [2]

Mer järnväg för pengarna. [20]

De statliga beställarfunktionerna och anläggningsmarknaden. [24]

Effektiva transporter och samhällsbyggande – en ny struktur för sjö, luft, väg och järnväg. [31]

En ny kollektivtrafiklag. + Bilagor. [39]

Koncessioner för el- och gasnät. [48]

Höghastighetsbanor.

Ett samhällsbygge för stärkt utveckling och konkurrenskraft. [74]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Fritid på egna villkor. [29]

Främja, Skydda, Övervaka

– FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. [36]

Kulturdepartementet

Kraftsamling!

– museisamverkan ger resultat. + Bilagor. [15]

Betänkande av Kulturutredningen.

Grundanalys

Förnyelseprogram

Kulturpolitikens arkitektur. [16]

Avskaffande av filmcensuren för vuxna

– men förstärkt skydd för barn och unga mot skadlig mediepåverkan. [51]

Vägval för filmen. [73]

Arbetsmarknadsdepartementet

En ny modell för arbetsmiljötillsyn. [40]

Integritetsskydd i arbetslivet. [44]

God arbetsmiljö - en framgångsfaktor? [47]